

Załącznik
do Uchwały Nr XXIX/141/2006
Rady Gminy Ostrowice
z dnia 29 września 2006r.



**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY OSTROWICE
NA LATA 2004-2011**

Ostrowice, czerwiec 2004 r.

SPIS TREŚCI

	STRESZCZENIE	7
I	WSTĘP	10
1.	Przedmiot opracowania	10
2.	Cel i zakres opracowania	10
3.	Podstawa formalno – prawna opracowania	10
3.1.	Formalne podstawy opracowania	10
3.2.	Prawne podstawy opracowania	12
4.	Materiały wykorzystane w opracowaniu	15
II	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO ZAKRESEM PROGRAMU	17
1.	Obszar, położenie geograficzne, powierzchnia i demografia	17
1.1.	Zakres obszaru objęty programem	17
1.2.	Powierzchnia i demografia	21
1.3.	Środowisko społeczne i gospodarcze	23
2.	Elementy przyrody nieożywionej	24
2.1.	Klimat	24
2.2.	Gleby	26
2.3.	Geologia, hydrogeologia, morfologia i hydrografia	26
2.4.	Zagospodarowanie terenu	30
3.	Elementy przyrody ożywionej	32
3.1.	Formy użytkowe terenu	32
3.2.	Obszary leśne	35
3.3.	Fauna	41
3.4.	Formy ochrony przyrody	45
3.5.	Zbiorowiska roślinne	49
III	CHARAKTERYSTYKA I OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA Z UWZGLĘDNIENIEM JEGO PRZEobrażeń I OKREŚLENIE PRZYCZYŃ ZMIAN, STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA	49
1.	Powietrze atmosferyczne	49
1.1.	Emisja przemysłowa	50
1.2.	Emisja niska	50
1.3.	Stan sanitarny powietrza	50

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

1.4.	Kierunki działań	51
2.	Hałas	51
2.1	Drogowy	52
2.2	Kolejowy	52
2.3	Przemysłowy	53
2.4.	Poligonowy	53
2.5.	Kierunki działań	53
3.	Promieniowanie elektromagnetyczne	54
3.1.	Źródła emisji	54
3.2.	Wielkość emisji	54
3.3.	Kierunki działań	54
4.	Gospodarka wodna	55
4.1.	Źródła i ogniska zanieczyszczeń wód	55
4.2.	Kierunki działań w zakresie gospodarki wodnej	58
4.3.	Oczyszczalnie ścieków i sieci kanalizacyjne	59
4.4.	Kierunki działań w zakresie gospodarki ściekowej	60
5.	Powierzchnia terenu	60
5.1.	Wyrobiska eksploatacyjne i poeksploatacyjne	61
5.2.	Gospodarka odpadami	62
5.3.	„Dziki” wysypiska odpadów.	66
5.4.	Obszary zdegradowane	67
5.5.	Inwestycje budowlane i komunalne	68
6.	Przeobrażenia gleb	68
7.	Gospodarka leśna	69
8.	Szata roślinna	71
9.	Fauna	71
10.	Zasoby surowców mineralnych	72
11.	Przemysł, handel, usługi	72
11.1.	Zagrożenia awariami	74
12.	Rolnictwo	75
13.	Turystyka i rekreacja	78
14.	Edukacja ekologiczna	80
15.	Monitoring środowiska	81

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

16.	Określenie podstawowych i pomocniczych celów ekologicznych długo i średnio terminowych	83
16.1.	<i>Cele polityki ekologicznej gminy</i>	83
16.2.	<i>Program działań niezbędnych dla realizacji polityki ekologicznej</i>	85
16.2.1	<i>Program poprawy jakości powietrza atmosferycznego</i>	85
16.2.1.1.	Zadania krótkookresowe do roku 2007	85
16.2.1.2.	Zadania średniookresowe do roku 2015	86
16.2.1.3.	Zadania długookresowe do roku 2025	86
16.2.2.	<i>Program rozwiązań gospodarowania odpadami w powiecie</i>	86
16.2.2.1.	Zadania krótkookresowe do roku 2007	87
16.2.2.2.	Zadania średniookresowe do roku 2015	87
16.2.2.3.	Zadania długookresowe do roku 2025	87
16.2.3.	<i>Program działań na rzecz ochrony wód i poprawy ich jakości</i>	87
16.2.3.1.	Zadania krótkookresowe do roku 2007	88
16.2.3.2.	Zadania średniookresowe do roku 2015	88
16.2.3.3.	Zadania długookresowe do roku 2025	88
16.2.4.	<i>Program ochrony środowiska przyrodniczego</i>	88
16.2.4.1.	Zadania krótkookresowe do roku 2007	88
16.2.4.2.	Zadania średniookresowe do roku 2015	88
16.2.4.3.	Zadania długookresowe do roku 2025	89
16.2.5.	<i>Program ochrony środowiska akustycznego</i>	89
16.2.5.1.	Zadania krótkookresowe do roku 2007	89
16.2.5.2.	Zadania średniookresowe do roku 2015	90
16.2.5.3.	Zadania długookresowe do roku 2025	90
16.2.6.	<i>Program działań niezbędnych do rozwoju edukacji ekologicznej</i>	90
16.2.6.1.	Zadania krótkookresowe do roku 2007	90
16.2.6.2.	Zadania średniookresowe do roku 2015	91
16.2.6.3.	Zadania długookresowe do roku 2025	91
17.	Określenie listy zadań niezbędnych do osiągnięcia zakładanych celów ekologicznych	91
18.	Limity racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska	100
18.1.	Limity dla Powiatu Drawskiego oraz Gminy Ostrowice	101
18.1.1	Zasoby wodne	101
18.1.2.	Materiałochłonność	101
18.1.3.	Energia	101
18.1.4.	Odpady przemysłowe	101

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

18.1.5.	Surowce wtórne	102
18.1.6.	Ładunki zanieczyszczeń do wód	102
18.1.7.	Emisja substancji do powietrza	102
18.1.8.	Paliwa	102
18.2.	Zastosowania okresów przejściowych w obszarze „środowiska”	102
IV.	OKREŚLENIE STRUKTURY KOSZTÓW I SPOSOBU REALIZACJI ZADAŃ ORAZ PROPONOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	105
1.	Struktura kosztów i sposób realizacji zadań	105
2.	Proponowane źródła finansowania	106
3.	Wybrane źródła finansowania	107
3.1.	Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej	107
3.2.	Ekofundusz	111
3.3.	Banki	112
3.4.	Fundusze inwestycyjne	112
3.5.	Programy pomocowe Unii Europejskiej	113
V.	PROPOZYCJA STRUKTURY ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM	120
1.	Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska	120
1.1.	Instrumenty prawne	122
1.2.	Instrumenty finansowe	122
1.3.	Instrumenty społeczne	122
1.4.	Instrumenty strukturalne	124
2.	Monitorowanie Programu Ochrony Środowiska	124
2.1.	Zasady monitoringu	124
2.2.	Monitorowanie założonych efektów ekologicznych	125
 I. CZĘŚĆ GRAFICZNA		
1.	Mapa województwa z podziałem na powiaty	19
2.	Mapa powiatu z podziałem na gminy	20

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

SPIS TABEL

Tabela 1	Wykaz miejscowości na terenie Gminy Ostrowice oraz liczba mieszkańców	18
Tabela 2	Prognoza populacji ludności stałej i napływowej w Gminie Ostrowice	22
Tabela 3	Zestawienie ważniejszych danych klimatycznych dla Pojezierza Drawskiego	25
Tabela 4	Prorozwojowe i ograniczające rozwój zasoby i walory przyrodnicze	34
Tabela 5	Powierzchnia lasów z podziałem na nadleśnictwa	37
Tabela 6	Użytkowanie gruntów i obiektów w Gminie Ostrowice na tle DPK i jego otuliny	38
Tabela 7	Użytki ekologiczne na terenie Gminy Ostrowice będące w zarządzie Nadleśnictwa Połczyn Zdrój	39
Tabela 8	Wykaz parków Gminy Ostrowice	40
Tabela 9	Wykaz występujących roślin i zwierząt chronionych	43
Tabela 10	Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Ostrowice	46
Tabela 11	Wykaz zabytkowych obiektów na terenie Gminy Ostrowice	48
Tabela 12	Wykaz największych podmiotów gospodarczych	50
Tabela 13	Pobór wody	56
Tabela 14	Zestawienie długości programowej sieci wodociągowej	57
Tabela 15	Bilans jakościowy odpadów komunalnych wytwarzanych na obszarze gminy w podziale na strumienia	62
Tabela 16	Główni wytwórcy odpadów na terenie gminy	62
Tabela 17	Struktura władania gruntami na obszarze Gminy Ostrowice	76
Tabela 18	Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych w poszczególnych sołectwach	77
Tabela 19	Monitoring środowiska	83
Tabela 20	Lista zadań niezbędnych do osiągnięcia zakładanych celów ekologicznych dla Gminy Ostrowice	96
Tabela 21	Szacunkowe koszty (w tys. zł) działań związanych z wdrażaniem Programu Ochrony Środowiska w latach 2004 - 2007	105
Tabela 22	Źródła finansowania	120
Tabela 23	Ustawowe zadania poszczególnych samorządowych jednostek organizacyjnych	120
Tabela 24	Mierniki realizacji programu	126

**GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
STRESZCZENIE**

„Gminny Program Ochrony Środowiska i Gminny Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Ostrowice na lata 2004 – 2007 z perspektywą na lata 2008 - 2011” powstał jako realizacja ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r (Dz. U. nr 62 poz. 627 z późn. zm. (art. 17 i 18), która wprowadza obowiązek opracowania planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Został sporządzony zgodnie z polityką ekologiczną państwa na zlecenie Rady Gminy Ostrowice.

Zakres opracowania zawiera analizę i ocenę stanu istniejącego, ustalenie przewidywanych zmian czynników związanych z ochroną środowiska, działania zmierzające do poprawy stanu ochrony środowiska, projekt działań związanych z wdrożeniem Programu, szacunkowe koszty oraz system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

Powiat Drawski znajduje się w części południowo – wschodniej Województwa Zachodniopomorskiego, zajmuje obszar o powierzchni 1772 km². Od strony północnej graniczy z Powiatem Świdwińskim, od południowej z Powiatem Choszczeńskim i Wałeckim, od zachodniej z Powiatem Stargardzkim i Łobeskim, a od wschodniej z Powiatem Szczecineckim i Złotowskim (Woj. Wielkopolskie). Siedziba Starostwa Powiatowego znajduje się w Drawsku Pomorskim. W skład powiatu drawskiego wchodzi cztery gminy miejsko-wiejskie: Drawsko Pomorskie, Czaplinek, Kalisz Pomorski, Złocieniec oraz dwie gminy wiejskie: Ostrowice i Wierzchowo.

Na terenie Gminy Ostrowice zamieszkuje 2 740 mieszkańców. Sezonowo, w celach wypoczynkowo-turystycznych, przebywa ok. 1 520 osób. Gmina Ostrowice znajduje się w części północnej Powiatu Drawskiego i zajmuje obszar 150 km².

Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska to całokształt działań, mających na celu zapewnienie współczesnemu i przyszłym pokoleniom korzystnych warunków życia oraz realizacji prawa do korzystania z zasobów naturalnych środowiska oraz zachowanie jego wartości. Jest to pojęcie złożone, zakładające podejmowanie kompleksowych działań, obejmujących planowanie i organizowanie dalekosiężnych procesów ochrony oraz wykonywanie podjętych decyzji, dzięki stosowaniu regulacji prawnych. Istotnymi elementami w ogólnie pojętej polityce środowiskowej jest kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców, inicjowanie, wspieranie i uczestniczenie w przedsięwzięciach zmierzających do poprawy stanu środowiska, monitorowanie poziomu zagrożeń i zanieczyszczeń, w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju, uwzględnianie potrzeb z zakresu ochrony środowiska w procedurach administracyjnych, wprowadzenie zintegrowanego systemu zarządzania.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Ochrona środowiska jest obowiązkiem każdego obywatela i powinna być działaniem priorytetowym, umożliwiającym zachowanie równowagi przyrodniczej, odtwarzanie się zasobów naturalnych, racjonalne użytkowanie zasobów nieodnawialnych, ograniczanie uciążliwości dla środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej, zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa ekologicznego. Cel ten może być osiągnięty poprzez:

- racjonalną ochronę i kształtowanie środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- przeciwdziałanie wpływom na środowisko, które mogą spowodować jego trwałe zniszczenie i zanieczyszczenie,
- dbałość o zachowanie walorów krajobrazowych środowiska,
- przywracanie do stanu naturalnego ekosystemów zdegradowanych oraz zachowanie w stanie niezmienionym ekosystemów cennych przyrodniczo (ochrona przyrody),
- wykorzystywanie do ochrony elementów środowiska najnowszych osiągnięć naukowych i technicznych,
- rozmieszczanie obiektów gospodarczych w sposób najmniej szkodliwy dla środowiska (właściwe planowanie przestrzenne),
- wprowadzenie wymogu stosowania w działalności gospodarczej technologii i rozwiązań technicznych, stwarzających jak najmniejsze zagrożenie lub uciążliwości dla środowiska, a w szczególności technologii niskoodpadowych i niskowodochłonnych,
- budowę lub instalowanie oraz właściwą eksploatację elementów infrastruktury technicznej chroniących środowisko.

Naczelną zasadą przyjętą przez III Rzeczpospolitą Polską w celu ochrony środowiska, jest **ekorozwój** lub **inaczej zasada zrównoważonego rozwoju**. Mówi ona, że rozwój społeczno – gospodarczy powinien iść w parze z zachowaniem równowagi przyrodniczej i trwałością podstawowych procesów przyrodniczych; inaczej – korzystanie ze środowiska powinno odbywać się w taki sposób, by nie powodować w nim nieodwracalnych zmian. Reguła ta została przyjęta i rozwinięta w podstawowym aktualnie akcie prawnym, dotyczącym ochrony środowiska, jakim jest uchwalone dnia 27 kwietnia 2001r. (Dz. U. z dnia 20.06.2001 r., nr 62, poz. 627 z późn. zm.) **Prawo ochrony środowiska**, które weszło w życie z dniem 1 października 2001 r.

Przeciwdziałanie niekorzystnym wpływom na środowisko może następować albo w drodze działania (zapobieganie skutkom) lub, co bardziej wskazane, poprzez zaniechanie pewnych, niekorzystnych z przyrodniczego punktu widzenia działań (zapobieganie przyczynom).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Szczególna uwaga powinna być skoncentrowana na ochronie przed dewastacją obszarów cennych przyrodniczo, o szczególnych walorach krajobrazowych, bogatej florze i faunie, które stanowią integralne i nienaruszalne zasoby naturalne kraju, powiatu i gminy.

W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej regulacje prawne i zasady dotyczące ochrony środowiska powinny być uwzględnione w tego typu programach zgodnie z wymogami unijnymi.

Odpowiedni, właściwy stosunek do środowiska, to nie tylko warunek prawidłowego rozwoju społecznego i gospodarczego, ale również ważne kryterium oceny kultury społeczeństwa. Przypomnijmy zatem sobie i innym o naszej obecności w kręgu wysokiej, europejskiej kultury ekologicznej.

Przedmiotowe opracowanie jest próbą syntetycznego uchwycenia aktualnego stanu środowiska Gminy Ostrowice, w rozbiciu na poszczególne jego składowe i zaproponowania konkretnych sposobów rozwiązania zdiagnozowanych problemów dla poprawy tego stanu w przyszłości, mające tworzyć Gminny Program Ochrony Środowiska.

W założeniu ma być to dokument zawierający wizję rozwoju systemu określający cele i priorytety ekologiczne, opcje i warunki rozwiązań. Jest także bardzo ważnym źródłem informacji – zawiera określenie aktualnego stanu środowiska, najważniejszych jego problemów i pomysły na ich systematyczne rozwiązywanie. Zawiera koncepcje współpracy różnych instytucji i organizacji na rzecz ochrony środowiska na szczeblu lokalnym. Przyczynia się do wzrostu zainteresowania problematyką ochrony środowiska wśród instytucji, organizacji społecznych oraz mieszkańców. Jest narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do planowania w przyszłości. Przewiduje także środki niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów, w tym mechanizmy prawno – ekologiczne i środki finansowe. Bardzo istotnym celem Programu jest to, że stanowi on wiarygodną podstawę, niezbędną przy występowaniu o wsparcie finansowe potrzebne do jego realizacji. Dlatego też właściwa polityka lokalna ochrony środowiska opierać się musi na strategicznych wnioskach, przedstawianych w postaci dokumentu.

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

I. WSTĘP.

1. Przedmiot opracowania.

Przedmiotem opracowania jest „Program ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla Gminy Ostrowice na lata 2004-2011”, wykonany na podstawie umowy z dnia 05.04.2004 r.

2. Cel i zakres opracowania.

Celem opracowania jest sporządzenie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice z określeniem celów i priorytetów ekologicznych dla poprawy istniejącego stanu środowiska, zgodnie z założeniami „II Polityki Ekologicznej Państwa”

Program obejmuje obszar Gminy Ostrowice, w granicach Powiatu Drawskiego, Województwo Zachodniopomorskie.

Zakres opracowania zawiera analizę i ocenę stanu istniejącego, ustalenie przewidywanych zmian czynników związanych z Programem, działania zmierzające do poprawy stanu istniejącego, szacunkowe koszty oraz system monitoringu i oceny realizacji zamierzonych celów.

W oparciu o przeprowadzone dyskusje z przedstawicielami Gminy włączonymi w proces tworzenia „Programu” przyjęto, że będzie on uwzględniał główne kierunki rozwojowe, dla których zostanie zdefiniowana długoterminowa (do 2011 roku) polityka. Następnie, biorąc pod uwagę tendencje w zakresie poszczególnych kierunków rozwojowych, zostanie sformułowana strategia wdrożeniowa na lata 2004 – 2007.

3. Podstawa formalno – prawna opracowania.

3.1. Formalne podstawy opracowania.

Formalną podstawę opracowania Programu Ochrony Środowiska stanowi określenie aktualnego stanu środowiska i zaproponowanie działań krótkoterminowych (do roku 2007) oraz strategicznych (do roku 2011) w zakresie zgodnym z celami określonymi w Polityce Ekologicznej Państwa oraz w ustawie Prawo ochrony środowiska .

Cele, założone zarówno w „II Polityce Ekologicznej Państwa”, jak i określone w ustawie Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r(Dz. U. nr 62 poz. 627 z późn. zm. w art. 17 i 18 stanowią podstawę do sporządzenia Programów dla realizacji polityki ekologicznej państwa.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

W Programie Ochrony Środowiska (POŚ) uwzględniono zapisy zawarte w aktualnie obowiązujących aktach prawnych, treść Powiatowego i Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska dla woj. Zachodniopomorskiego.

Cele i działania ujęte w „Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2004 – 2007 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010” oraz ujęte w tabelach w „Programie wykonawczym do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 – 2010” przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, powinny być wykorzystywane przy sporządzaniu powiatowych programów ochrony środowiska w trojaki sposób:

- jako **podstawa wyjściowa** do konkretyzacji zadań, w nawiązaniu do specyfikacji i potrzeb danego regionu (np. o sporządzenia konkretnego wykazu planowanych do budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych, oczyszczalni ścieków przemysłowych, składowiska odpadów, systemu segregacji odpadów niebezpiecznych od innych odpadów itd.),
- jako **analog** o sformułowaniu regionalnych lub lokalnych wskaźników (celów), planowanych do uzyskania na danym terenie (np. jeśli na szczeblu krajowym planuje się uzyskać do 2010 r. zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50%, to na szczeblu konkretnego powiatu może być przyjęty wskaźnik taki sam, wyższy lub niższy; w każdym przypadku z uzasadnieniem przyczyn przyjętego wskaźnika),
- jako **inspiracja** do wprowadzenia podobnego zadania na szczeblu regionalnym, bądź lokalnym, jeśli zadanie w programie wykonawczym jest ujęte ogólnie, bądź dotyczy szczebla krajowego

Struktura programów ochrony środowiska powinna nawiązywać do struktury „Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2003 – 2006” z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010”, a więc powinna zawierać co najmniej następujące rozdziały:

- **racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych** (zmniejszanie materiałochłonności, energochłonności i wodochłonności gospodarki, ochrona gleb, racjonalna eksploatacja lasów, ochrona zasobów kopalin),
- **poprawa jakości środowiska** (ochrona wód, ochrona powietrza, gospodarowanie odpadami, hałas, pola elektromagnetyczne, bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne, poważne awarie, ochrona przyrody i bioróżnorodności),
- **narzędzia i instrumenty realizacji programu** (wzmocnienie instytucjonalne, ramy prawa – w zakresie prawa lokalnego i decyzji organów samorządowych, planowanie przestrzenne, powiązania formalne i merytoryczne z analogicznym programem niższego i wyższego szczebla administracyjnego, w celu zapewnienia regionalnej spójności programów, mechanizmy finansowania ochrony środowiska, dostęp do informacji i udział społeczeństwa),

- **harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu** (terminy realizacji, wielkość nakładów i źródła finansowania, jednostki odpowiedzialne za ich wykonanie),
- **kontrola realizacji programu** (procedury kontroli, mierniki realizacji programu, procedury weryfikacji programu).

3.2. Prawne podstawy opracowania.

Program dla Gminy uwzględnia n/w akty prawne które regulują postępowanie w zakresie ochrony środowiska:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Dz.U. z dnia 20 czerwca 2001r., nr 62, poz. 627 z póź. zm.),
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 o wprowadzeniu ustawy – prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U., nr 100, poz. 1085, z póź. zm.),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U., nr 115, poz. 1229),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z dnia 30 kwietnia 2004 r., Nr 92, poz. 880),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (Dz. U., nr 62, poz. 628, z póź. zm.),
- Ustawa z dnia 11 maja 2001r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. z 2001 r., nr 63, poz. 638, z póź. zm.),
- Ustawa z dnia 11 maja 2001r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (Dz. U. nr 63, poz. 639 z póź. zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. nr 80, poz. 717),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 09 kwietnia 2003 w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. nr 66 poz. 620),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001r. w sprawie rodzajów odpadów lub ich ilości, dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów oraz kategorii małych i średnich przedsiębiorstw, które mogą prowadzić uproszczoną ewidencję odpadów (Dz. U. nr 152, poz. 1735),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu, alarmowych poziomów niektórych substancji w powietrzu oraz marginesów tolerancji dla dopuszczalnych poziomów niektórych substancji (Dz.U. nr 87, poz. 796),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 września 2002 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisk. (Dz.U. nr 179, poz. 1490),

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. nr 1, poz. 12),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 czerwca 2003 w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji (Dz. U. z 2003 Nr 110 poz. 1057),
- Dyrektywa Rady Komisji Europejskiej 97/11/EC z 3 marca 1997, wnosząca poprawki do Dyrektywy 85/337/EEC dotyczącej oceny wpływu na środowisko niektórych projektów publicznych i prywatnych,
- Polityka Ekologiczna Państwa (1991 r.) i II Polityka ekologiczna państwa (2001 r.),
- Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 – 2010 (2002 r.),
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010,
- Polska 2025, długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju,
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami (2002 r.),
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Agenda 21 – Ramowy Program Działań,
- Strategia zrównoważonego rozwoju Unii Europejskiej (2001 r.) oraz Unijne programy ochrony środowiska.

Dokument uwzględnia uwarunkowania powiatowe i wojewódzkie wynikające z następujących dokumentów:

- Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015
- Regionalnego Programu Operacyjnego dla województwa na lata 2004 – 2006,
- Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska,
- Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami,
- Powiatowego Programu Ochrony Środowiska,
- Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami.

Prawo Ochrony Środowiska stanowi, że działania z zakresu ochrony środowiska w gminie muszą być podejmowane na podstawie aktualnego programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami. Władze Gminy opracowują program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, przy czym projekty dokumentów powinny być zaopiniowane przez Rady Powiatu i Województwa. Rady Gminy mają obowiązek uchwalić programy ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami do 30 czerwca 2004 r.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Program Ochrony Środowiska powinien określać wymagania odnoszące się do Polityki Ekologicznej Państwa, a w szczególności określać:

- cele i priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawne, ekonomiczne, społeczne.

Plan gospodarki odpadami stanowi integralną część programu ochrony środowiska,

Ustawa *Prawo ochrony środowiska* (tytuł I, dział III, art. 5 – 11) ustala zasady ogólne realizacji Programu Ochrony Środowiska.

Zarówno cele założone w „*II Polityce Ekologicznej Państwa*” (MŚ, 2000), jak i zasady postępowania określone w ustawach, stanowią podstawę do sformułowania zadań w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu.

Przyjęty cel nadrzędny polityki ekologicznej państwa ma być realizowany zgodnie z:

- **zasadą zrównoważonego rozwoju** (pkt 12)- rozumianą jako równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych, czyli integrowania zagadnień ochrony środowiska z polityką w poszczególnych dziedzinach gospodarki;
- **zasadą przezorności i wysokiego poziomu ochrony środowiska** (pkt 13), która przewiduje rozwiązanie pojawiających się problemów już wtedy, gdy pojawia się uzasadnione prawdopodobieństwo (po „bezpiecznej stronie”), a nie dopiero wtedy, gdy istnieje pełne tego naukowe potwierdzenie;
- **zasadą wysokiego poziomu ochrony środowiska** (pkt 13), która zakłada, że stosowanie zasady prewencji i przezorności powinno być ukierunkowane na wysoki i bezpieczny dla zdrowia ludzkiego poziom ochrony środowiska;
- **zasadą integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi** (pkt 14), która wynika z konstytucyjnej zasady zintegrowanego rozwoju i skutkuje zasadami prewencji (w tym ideą likwidacji zanieczyszczeń u źródła), przezorności i wysokiego poziomu ochrony środowiska;
- **zasadą równego dostępu do środowiska przyrodniczego** (pkt 15)- traktowaną w następujących kategoriach:
 - sprawiedliwości międzypokoleniowej
 - sprawiedliwości międzyregionalnej i międzygrupowej,
 - równoważenia szans pomiędzy człowiekiem a przyrodą.
- **zasadą regionalizacji** (pkt 16) – oznaczającą, przy konstruowaniu i stosowaniu narzędzi polityki ekologicznej, m.in.: rozszerzenie uprawnień dla samorządu terytorialnego i wojewodów lub regionalizowanie ogólnokrajowych narzędzi polityki ekologicznej;

- **zasadą uspołeczniania** (pkt 17) – realizowaną przez stworzenie instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków do udziału obywateli, grup społecznych i organizacji pozarządowych w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym rozwoju edukacji ekologicznej, rozbudzania świadomości i wrażliwości ekologicznej oraz kształtowania nowej etyki zachowań wobec środowiska;
- **zasadą „zanieczyszczający płaci”** (pkt 18) – oznaczającą złożenie pełnej odpowiedzialności, w tym materialnej, za skutki zanieczyszczania i stwarzania innych zagrożeń dla środowiska na sprawcę, tj. na jednostki użytkujące zasoby środowiska;
- **zasadą prewencji** (pkt 19), która zakłada, że przeciwdziałanie negatywnym skutkom dla środowiska powinno być podejmowane na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć, w oparciu o posiadaną wiedzę, wdrożone procedury ocen oddziaływania na środowisko oraz monitorowanie prowadzonych przedsięwzięć;
- **zasadą stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT)** (pkt 20), w tym najlepszych, dostępnych technologii uzasadnionych ekonomicznie (zasada BAT NEEC);
- **zasadą subsydiarności** (pkt 21) – oznaczającą stopniowe przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych, dotyczących ochrony środowiska, na właściwy szczebel regionalny lub lokalny;
- **zasadą klauzul zabezpieczających** (pkt 22)- umożliwiającą stosowanie, w uzasadnionych przypadkach, ostrzejszych środków w porównaniu z wymaganiami prawa ekologicznego;
- **zasadą skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej przedsięwzięć ochrony środowiska** (pkt 23) – mającej zastosowanie do wyboru planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych ochrony środowiska, a następnie, w trakcie i po zakończeniu ich realizacji – do oceny osiągniętych wyników.

Do głównych priorytetów krótkookresowych i średniookresowych, określonych w „II Polityce Ekologicznej Państwa” należy:

- ostateczne dostosowanie polskiego prawa do regulacji prawnych Unii Europejskiej;

4. Materiały wykorzystane w opracowaniu.

- 4.1. Założenia do Powiatowego Programu Ochrony Środowiska – materiały z VIII Sesji Rady Powiatu Drawskiego, czerwiec 2003 r.
- 4.2. Założenia do Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami – materiały z VIII Sesji Rady Powiatu Drawskiego, czerwiec 2003 r.
- 4.3. Stan Środowiska Naturalnego i jego zasobów na terenie Powiatu Drawskiego – materiały z VIII Sesji Rady Powiatu Drawskiego, czerwiec 2003 r.
- 4.4. Studium Wykonalności systemu gospodarki odpadami komunalnymi dla Powiatu

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

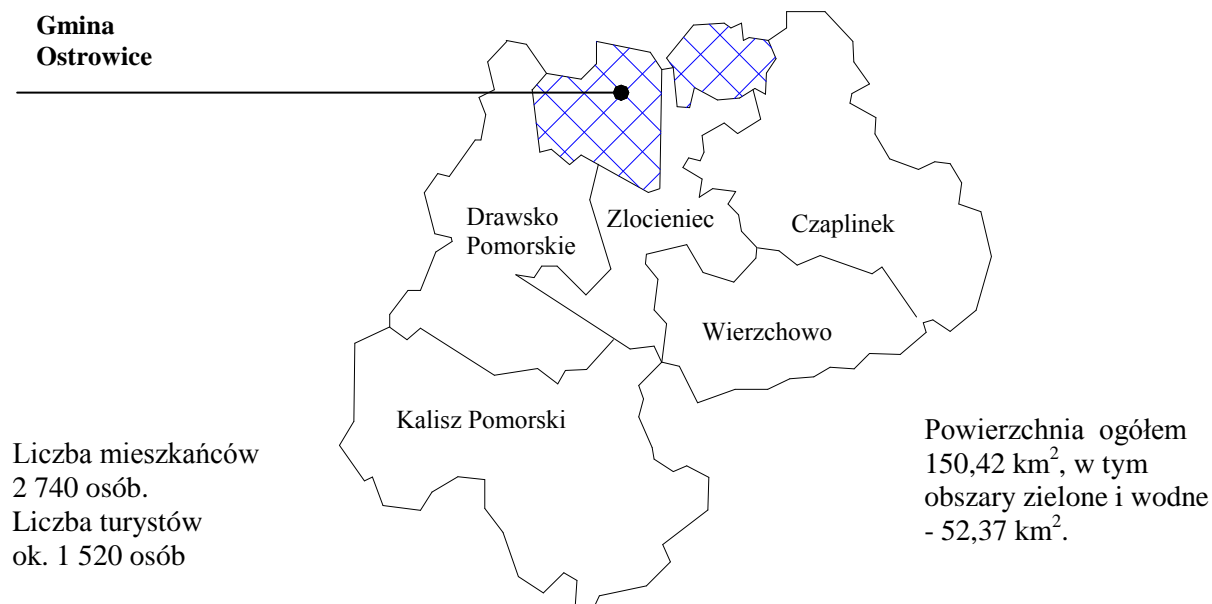
- Drawskiego – oprac. Ekolog Systems Poznań, 2001 r.
- 4.5. Plan Gospodarki Odpadami w Województwie Zachodniopomorskim, opracowany w lutym 2003 r.
 - 4.6. Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego, opracowany w październiku 2002 r.
 - 4.7. Raport z kontroli w roku 2001 (W.I.O.Ś. w Szczecinie – listopad 2002 r.)
 - 4.8. Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Drawskiego.
 - 4.9. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ostrowice.
 - 4.10. Waloryzacja Przyrodnicza Gminy Ostrowice.
 - 4.11. Inne materiały dostępne w internecie.
 - 4.12. Ankiety.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTKA OBSZARU OBJĘTEGO ZAKRESEM PROGRAMU.

1. Obszar, położenie geograficzne, powierzchnia i demografia.

1.1. Zakres obszaru objęty programem.

Ostrowice to gmina wiejska położona w Województwie Zachodniopomorskim w Powiecie Drawsko Pomorskie. Liczba mieszkańców wynosi 2 740 osób (stan na 2002 r.), turystów : ok. 1 520, średnia gęstość zaludnienia: ok. 18 os./km²



Mapa 1. Lokalizacja Gminy Ostrowice na tle Powiatu Drawskiego.

Ostrowice sąsiadują z gminami:

- od południa - Złocieniec,
- od wschodu – Czaplinek,
- od północy – Połczyn Zdrój, Brzeżno;
- od zachodu – Drawsko Pomorskie.

Gmina Ostrowice tworzy wraz z jedenastoma innymi Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Pojezierza Drawskiego. Obszar gminy leży na Pojezierzu Drawskim i tutaj przebiega granica Drawskiego Parku Krajobrazowego.

Podstawowymi funkcjami gminy jest rolnictwo i turystyka. System osadniczy gminy składa się z obszarów 14 wsi sołeckich, z dwoma największymi ośrodkami: Ostrowice oraz Nowe Worowo.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Tabela 1. Wykaz miejscowości na terenie Gminy Ostrowice oraz liczba mieszkańców.

Lp.	Nazwa jednostki		Liczba ludności
	Sołectwo	Wieś	
1.	Borne	Borne, Jutrosin, Kolno	97/48/15
2.	Bolegorzyn	Bolegorzyn, Grabinek, Śmidzięcino	326/3/3
3.	Chlebowo		163
4.	Cieminko		75
5.	Dołgie	Dołgie, Grzybno, Węglin	156/14/6
6.	Gronowo	Gronowo, Drzeńsko, Śródlesie	49/9/9
7.	Jelenino	Jelenino, Szczytniki	169/32
8.	Nowe Worowo	Nowe Worowo, Kania Górka	554/9
9.	Ostrowice	Ostrowice, Donatowo	533/34
10.	Płocie		59
11.	Przytoń	Przytoń, Karpno, Kiełpin, Przystanek, Tęczyn	166/5/6/5/1
12.	Siecino	Siecino, Dobrosław	130/33
13.	Smołdziecino		72
14.	Szczycienko		21

Na terenie gminy zlokalizowano większość usług o charakterze podstawowym: administracja, szkoła. Gmina pełni rolę ośrodka usługowego niższego rzędu.

Przez obszar gminy przebiega droga wojewódzka nr 173 relacji Drawsko Pomorskie-Połczyn Zdrój. Przez teren Ostrowic przechodzą ponadto pozostałe szlaki komunikacyjne łączące miejscowości gminy z innymi ośrodkami w powiecie i województwie.

Obszar całej gminy zasobny jest w wody powierzchniowe i wgłębne. Spośród najważniejszych wód płynących można zaliczyć rzeki: Koknę (23,9 km - prawy dopływ Drawy) oraz Rakoń (21 km - dopływ Kokny). Ponadto na terenie gminy występuje 20 jezior, z największym jeziorem Ostrowiec o pow. 100 ha. Obszar gminy rozdziela duże jez. Siecino. Pozostałe jeziora występujące na obszarze gminy zlokalizowane są głównie w północno-zachodniej części.

Gmina Ostrowice w 31% pokryta jest lasami.

Wyróżniają ją liczne pomniki przyrody i inne osobliwe miejsca cenne pod względem przyrodniczym oraz krajobrazowym, spośród nich wymienić należy: zespoły przyrodniczo – krajobrazowe (fragment utworzonego w 1979 roku Drawskiego Parku Krajobrazowego, przekształconego w Drawsko - Iński Park Krajobrazowy), mszary wysokotorfowiskowe, bory bagienne, rezerwat torfowiskowy „Zielone bagna” o pow. 55,4 ha znajdujący się na terenie Drawskiego Parku Krajobrazowego, który natomiast cechuje się licznymi ekosystemami naturalnymi i półnaturalnymi, w tym rzadkimi w skali kraju.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Na terenie gminy znajduje się pięć wpisanych do rejestru zabytków parków w miejscowościach: Dołgie, Siecino, Grzybno, Borne oraz Gronowo. Ponadto rejestr zabytków obejmuje założenia parkowe i założenia dworsko - parkowe w następujących miejscowościach: Karpno, Tęczyn, Jelenino, Przytoń, Szczycienko oraz Szczytniki.

MAPY

1. Województwa z podziałem na powiaty
2. Powiatu z podziałem na gminy
3. Gminy

MAPA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO



MAPA POWIATU



MAPA GMINY OSTROWICE



1.2. Powierzchnia i demografia.

Obszar gminy leży na Pojezierzu Drawskim – jednej z największych jednostek fizjograficznych Pojezierza Zachodniopomorskiego. Tutaj także przebiega granica Drawskiego Parku Krajobrazowego, do którego włączono najciekawsze elementy krajobrazu, fauny i flory.

Podstawowymi funkcjami gminy jest rolnictwo i turystyka.

System osadniczy gminy składa się z 14 wsi sołeckich, z dwoma największymi ośrodkami: Ostrowice oraz Nowe Worowo. Na terenie gminy zlokalizowano większość usług o charakterze podstawowym (administracja, szkoła). Gmina pełni rolę ośrodka usługowego niższego rzędu. Usługi ponadpodstawowe (kino, teatr itp.) muszą być zaspakajane w okolicznych miejscowościach: Złocieniec, Drawsko Pomorskie, Połczyn Zdrój czy Świdwin.

Przez obszar gminy przebiega droga wojewódzka nr 173 relacji Drawsko Pomorskie – Połczyn Zdrój. Przez teren Ostrowic przechodzą ponadto szlaki komunikacyjne łączące miejscowości gminy z innymi ośrodkami w powiecie i województwie.

Ostrowice to miejscowość o charakterze ulicówki – zabudowania położone są wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Tutaj także skupione są jednostki prowadzące działalność usługową i gospodarczą. Dotychczas obowiązujący plan ogólny zagospodarowania przestrzennego ustalał rozwój raczej ekstensywnych form zarówno budownictwa mieszkaniowego jak i działalności gospodarczej.

Zagospodarowanie powierzchni gminy przedstawia się następująco:

- <i>powierzchnia gminy ogółem:</i>	15 042 ha	100%
- użytki rolne -	8646 ha	57,48%
- lasy i grunty leśne -	4789 ha	31,84%
- tereny zabudowane i zurbanizowane -	371 ha	2,47%
- grunty pod wodami	691 ha	4,59%
- użytki ekologiczne	57 ha	0,38%
- nieużytki -	479 ha	3,18%
- pozostałe tereny -	9 ha	0,06%

Teren gminy zajmuje powierzchnię młodoglacjalną, bardzo urozmaiconą pod względem ukształtowania, a mimo to w przeszłości silnie rozwinęły się tu funkcje rolnicze. Pozostałością tego stanu rzeczy jest występowanie dużych kompleksów użytków rolnych, nawet na terenach, gdzie występują dość słabe i słabe gleby i gdzie duże nachylenie stoków znacznie utrudnia wykonywanie prac agrotechnicznych. Do dawnych funkcji w ostatnich latach dołączyła funkcja turystyczna, której rozwój wiąże się z atrakcyjnością krajobrazu gminy, a przede wszystkim z obecnością jezior, zarówno na terenie gminy, jak i na jej obrzeżach.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Lasy zajmują dużą powierzchnię (ok. 30%), są to jednak w znakomitej większości lasy porolne.

Liczba ludności gminy, wg danych w Urzędzie Gminy 2002, wynosi 2740 mieszkańców. Gęstość zaludnienia w Gminie Ostrowice wynosi 18 osób/km² i należy do najniższych w województwie zachodniopomorskim, gdzie średnia gęstość zaludnienia wynosi 76 osób/km² (w powiecie drawskim – 34 osoby/km²).

Struktura wieku mieszkańców tej gminy przedstawia się następująco:

- do lat 18 29,4%
- 18 – 65 (mężczyźni) 31,0%
- 18 – 65 (kobiety) 27,7%
- powyżej 65 lat (mężczyźni) 4,9 %
- powyżej 65 lat (kobiety) 7,0 %

Tabela 2. Prognoza populacji ludności stałej i napływowej w Gminie Ostrowice.

L.p.	Obszar	Rok							% *
		2004	2005	2010	2015	2020	2025	2030	
1.	Mieszkańcy stali								
1.1	Obszar wiejski	2740	2678	2649	2607	2506	2358	2175	-3,33
2.	Ludność sezonowa	1520	1535	1551	1566	1582	1598	1613	+1,97
3.	Ogółem poz. 1 i 2	4260	4214	4199	4173	4088	3956	3788	-1,43

* procentowa zmiana w latach 2004 – 2010

Źródło: Plan Gospodarki Odpadami w Województwie Zachodniopomorskim oraz dane GUS, dotyczące liczby ludności w latach 2005 do 2030.

Jak wynika z tabeli 2 w latach 2004 – 2010, a więc niemal do końca okresu planistycznego, przewiduje się niewielki spadek ludności wynoszący 3,33%.

Oczekuje się wzrostu ludności sezonowej, głównie turystów o ok. 2%

1.3. Środowisko społeczne i gospodarcze.

Przez gminę przebiega jedna główna droga – wojewódzka o nr 173 relacji Drawsko Pomorskie – Ostrowice – Połczyn Zdrój. Tu także znajdują się drogi powiatowe i gminne łączące Złocieniec z Ostrowicami oraz Ostrowice przez Nowe Worowo z Czaplankiem oraz Nowe Worowo z Połczynem Zdrój. Występują również drogi lokalne o różnej nawierzchni.

Przez gminę jeszcze kilka lat temu przebiegał szlak kolejowy łączący Połczyn Zdrój ze Złocińcem. Obecnie szlak ten nie istnieje, gdyż połączenie zostało zlikwidowane, a tory rozebrane. Nasyp po torze wykorzystano jako szlak turystyczny dla turystyki rowerowej.

Najbliższa linia kolejowa i stacja znajduje się w Drawsku Pomorskim, Połczynie Zdrój oraz Świdwinie.

Gmina posiada sieć wodociągową, której długość wynosi ok. 50 km oraz kanalizacyjną o długości – ok. 14 km.

W zakresie ochrony środowiska w gminie wybudowano w 2001 r. oczyszczalnię mechaniczno – biologiczną o przepustowości oczyszczalni $Q = 115 \text{ m}^3/\text{d}$. Posiada ona zdolność redukcji ocznego ładunku zanieczyszczeń: BZT₅ – 12,0 Mg, zawiesina ogólna – 11,54 Mg, azot ogólny – 0,46 Mg, fosfor ogólny – 0,26 Mg. Wg danych US w Szczecinie – opracowania dot. ochrony środowiska w woj. zachodniopomorskim.

Wg informacji Rady Gminy Ostrowice gmina posiada bogatą ofertę inwestycyjną w postaci obiektów w dobrym stanie technicznym oraz terenów przeznaczonych pod różnego rodzaju działalność gospodarczą. Potencjalni klienci mogą liczyć na ulgi i preferencje: możliwość odliczenia od dochodu 50% kwoty wydatków inwestycyjnych, podwyższenie stawek amortyzacyjnych, uprawnienia do ulg w podatku dochodowym.

Gmina nie zgazyfikowana – funkcjonuje tylko system dystrybucji butli gazowych.

Energia elektryczna dla Gminy Ostrowice dostarczana jest na poziomie średniego napięcia SN – 15 kV liniami napowietrznymi z rozdzielni sieciowych w Złocińcu, Drawsku Pomorskim, Świdwinie, Połczynie Zdroju i Nowym Worowie, do rozmieszczonych na terenie gminy 58 stacji transformatorowych 15/0,4 kV. Urządzenia elektroenergetyczne są sukcesywnie remontowane. Mimo potrzeb modernizacyjnych zasilanie w energię elektryczną stanowi mocną stronę infrastruktury technicznej gminy.

W zakresie łączności telefonicznej Gmina Ostrowice obsługiwana jest przez Telekomunikację Polską S.A. – Obszar Telekomunikacji w Koszalinie. Ponadto prawie z całego terenu gminy można uzyskać połączenia za pomocą bezprzewodowej telefonii komórkowej.

Na terenie Gminy Ostrowice działają 2 szkoły podstawowe z 14 oddziałami, w których naukę w roku szkolnym 2003/2004 podjęło 254 uczniów. W zakresie szkolnictwa gimnazjalnego na terenie gminy znajdują się 2 szkoły: gimnazjum w Ostrowcach i oddział gimnazjum w Nowym Worowie, skupiające łącznie 125 uczniów.

Z placówek kulturalno – oświatowych wymienić można 2 biblioteki: w Ostrowicach i w Nowym Worowie jako filia biblioteki w Ostrowicach.

W zakresie służby zdrowia obszar gminy obsługiwany jest przez 2 punkty obsługi lekarskiej znajdujące się w Ostrowicach i w Nowym Worowie. Brakuje tutaj takich placówek, jak ośrodek zdrowia, przychodnia lekarska czy apteka.

W Ostrowicach znajduje się punkt weterynaryjny.

Atrakcyjne położenie gminy wśród lasów i jezior przyczynia się do rozwoju ruchu turystycznego. Baza noclegowa najlepiej jest rozwinięta nad jeziorem Siecino – znajduje się tutaj pole biwakowe, kemping oraz ośrodek wypoczynkowy. W miejscowości Drzeńsko jest dom wczasowy „Leśniczówka”. Ponadto rozwijają się gospodarstwa agroturystyczne. Do najlepiej rozwiniętych można zaliczyć gospodarstwa w miejscowościach Smołdzięcino, Gronowo (2 obiekty) oraz w Tęczynie.

Gmina cechuje się wysokim odsetkiem terenów zakwalifikowanych jako użytki rolne (54,2 %), średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na mieszkańca wynosi 2,9 ha/m, natomiast na 1 indywidualne gospodarstwo rolne przypada 21,6 ha. Pewne ograniczenia w działalności rolniczej wynikają z położenia gminy w obszarze Drawskiego Parku Krajobrazowego (62,2 % pow. ogólnej gminy oraz 59,9 % pow. użytków rolnych), oraz w obszarze chronionego krajobrazu. Przyczynia się do tego również fakt, że gleby cechują się niską wartością bonitacyjną.

2. Elementy przyrody nieożywionej.

2.1. Klimat.

Zgodnie z podziałem Polski na krainy klimatyczne dokonany przez E. Romera (1949) obszar Gminy Ostrowice leży na terenie Krainy Drawskiej i zalicza się do typu klimatów pojeziernych, zaś według klasyfikacji agroklimatycznej R. Gumińskiego (1948) teren ten zaliczony został do dzielnicy pomorskiej (IV). A. Woś (1996) zaliczył teren gminy do Regionu Środkowopomorskiego.

Klimat obszaru gminy Ostrowice kształtują masy powietrza napływające z Atlantyku, których cechy ulegają modyfikacji za sprawą sąsiedztwa Bałtyku i deniwelacji terenu na granicy Pobrzeży i Pojezierza Pomorskiego oraz wyniesienia powierzchni terenu gminy. Przeciętna roczna temperatura wynosi ok. 7,0 – 7,3⁰C, przy przeciętnej temperaturze miesiąca najcieplejszego (lipca) ok. 17,2⁰C, a najchłodniejszego (stycznia) – ok. – 2,0⁰C. Przeciętna temperatura okresu maj – lipiec mieści się w przedziale 13,7 – 14,7⁰C. Roczna suma opadów mieści się w granicach 650 – 800 mm (przy przeciętnej z wielolecia nieco poniżej 700 mm). Najmniej opadów notuje się w lutym i marcu, a najwięcej w lipcu. Na terenie gminy przeważają wiatry wiejące z kierunku zachodniego, przy znaczącym udziale wiatrów wiejących z północnego zachodu, południa, wschodu i północy. W miesiącach

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

zimowych wieją wiatry zachodnie i południowo – zachodnie, które przynoszą odwilż oraz zmieniają pogodę. Na wiosnę wieją wiatry północne i północno – wschodnie, przynoszące pogodę dość suchą i silnie skonstrastowaną termicznie, zaś w lecie przewagę mają chłodne wiatry zachodnie i północno – zachodnie, przynoszące wilgotne i deszczowe masy powietrza polarno – morskiego. Zima jest tu dość długa (65-90 dni), choć przeciętna temperatura powietrza jest ujemna tylko w styczniu i lutym. Pokrywa śnieżna utrzymuje się przeciętnie przez 45 – 65 dni w roku (na najwyższych wzniesieniach o 5 – 10 dni dłużej). Wiosna jest relatywnie długa i chłodna. Również lato jest chłodniejsze niż w Polsce centralnej, lecz różnice te są mniejsze aniżeli wiosną. Liczba dni gorących wynosi 18 – 22. Jesień jest dość długa i ciepła, cieplejsza od wiosny. Okres wegetacyjny trwa 208 – 215 dni i zaczyna się 7 – 10 kwietnia.

Tabela 3. Zestawienie ważniejszych danych klimatycznych dla Pojezierza Drawskiego (pas środkowy – Gm. Ostrowice)

Parametr	Wielkość		
	Pas północny	Pas środkowy (gm. Ostrowice)	Karina południowo - pomorska
Temperatura roczna	7 – 7,7	7 – 7,3	7,3 – 7,9
Temperatura okresu V-VII	14 – 14,5	13,7 – 14,7	14,7 – 15,7
Stopniodni dla okresu z $t_{\text{śr.}} < 10^0$	1800 - 2200	1800 - 2200	2400 – 3000
Stopień kontynentalizmu (%)	46 - 48	48 - 50	50 – 51
Amplituda dobowych temperatur (dla okresu V-VII)	9 - 13	9 - 11	10 – 11
Liczba dni gorących w roku	13 - 18	18 - 22	22 – 30
Daty początku zimy	31.XII – 6.I	13.XII – 2.I	17.XII – 30.XII
Długość okresu zimowego (dni) ($t_{\text{śr.}} < 10^0$)	55 - 70	65 - 90	60 – 85
Długość okresu (dni):			
gospodarczego	245 - 255	235 - 250	250 – 258
wegetacyjnego	208 - 215	208 - 215	215 – 218
dojrzewania	65 - 75	60 - 80	80 - 95
Daty początku okresu (dni):			
gospodarczego	20 – 25.III	20 – 26.III	20 – 23.III
wegetacyjnego	8 – 10.IV	7 – 10.IV	3 – 7.IV
dojrzewania	16 – 25.VI	10 – 20.VI	5 – 10.VI

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Suma opadów atmosferycznych (mm)	650 - 800	550 - 650	480 – 600
Suma opadów atmosferycznych w okresie V-VII	180 - 215	175 - 210	160 – 200
Liczba dni z pokrywą śniegową	40 - 55	45 - 65	40 – 50
Data początku zbiorów żyta ozimego	29.VII – 5.VIII	23 – 31.VII	18 – 22.VII

2.2. Gleby.

Gleby gminy Ostrowice są pochodną procesów glebotwórczych jakie zaszły tu w erze nowożytniej, a w szczególności w wyniku działalności zlodowacenia bałtyckiego. Gleby w Ostrowicach są glebami bielcowymi wytworzonymi z glin zwałowych oraz z piasków naglinowych i naitłowych: lekkie i średnie. Pod względem bonitacyjnym zaliczane są do średnich. Grunty orne w zdecydowanej większości to grunty zakwalifikowane do IV b i IV a klasy bonitacyjnej oraz do V klasy. Znaczny odsetek gleb to gleby piaszczysto – kamieniste zaliczane do VI klasy bonitacyjnej.

Z kolei łąki i pastwiska cechują się IV i V klasa bonitacyjną.

Równocześnie warto nadmienić, że gleby w tej gminie pod względem potrzeb wapnowania, na tle innych gmin dawnego Województwa Koszalińskiego, przedstawiają się szczególnie korzystnie. Oceniono (WIOŚ 1995), że aż 58% gleb nie wymaga wapnowania. Wartość ta staje się czytelniejsza mając do dyspozycji dane z innych gmin, gdzie taki zabieg należy wykonać nawet na 80 – 90% powierzchni gleb.

Gleby gminy Ostrowice mają niewielką wartość produkcyjną. Znaczną część terenu gminy zajmują lasy, głównie bory świeże i bory mieszane świeże, na bielicach. Dominują gleby dobre i średnie kompleksu pszennego i żytniego bardzo dobrego. Większe skupiska tych gleb występują w rejonie byłych PGR-ów – Jelenino, Szczytniki, Ostrowice, Borne, Karpno, Dołgie i Grzybno, a także w rejonie wsi Chlebowo, Cieminko i Nowe Worowo.

Produkcja rolnicza jest uwarunkowana położeniem gminy granicach Drawskiego Parku Krajobrazowego (62,2% powierzchni ogólnej gminy) oraz występowaniem na pozostałej części obszarów chronionego krajobrazu. Duże znaczenie odgrywa również stopień konfiguracji terenu.

2.3. Geologia, hydrogeologia, morfologia i hydrografia.

Podłoże trzeciorzędu na obszarze Gminy Ostrowice stanowi strukturalny kompleks cechsztyński – mezozoiczny, który tworzy tutaj jednostkę tektoniczną znaną jako wał pomorski (R. Dadlez, S. Marek 1969), a ściślej jego środkowa część zwana „blokiem czaplina” (R. Dadlez 1987). Charakterystyczną cechą „bloku czaplina” jest dość silne pofałdowanie warstw tworzących ciąg form antyklinalnych i synklinalnych, ciągnących się

równoległe do głównej osi wału pomorskiego. Warstwy te są silnie zdeformowane dyslokacjami nieciągłymi, usytuowanymi zarówno równoległe, jak i poprzecznie do głównej osi wału (R. Dadlez 1987).

Powierzchnię podczwartorzędową na obszarze gminy budują utwory oligocenu wykształcone w postaci drobnoziarnistych piasków, a także mułki, ily oraz mułowce i iłowce (P. Kłysz 1990). Powierzchnia ta jest na obszarze południowej części gminy łagodnie nachylona ku zachodowi, obniżając się od rzędnej ok. 12 m npm do ok. 10 m ppm. W północnej części gminy powierzchnia podczwartorzędowa nachylona jest łagodnie w jej wschodniej części, gdzie opada od rzędnej 30 m npm (na północnym skraju j. Drawsko) do rzędnej ok. 0 (na północnym skraju j. Siecino), a następnie nachyla się o wiele silniej i opada w kierunku północno – zachodnim do wartości ok. 50 m ppm. W bardzo wielu pracach (por. P. Kłysz 1990) ich autorzy wskazywali na istnienie na tym obszarze silnego związku ukształtowania powierzchni podczwartorzędowej z głównymi rysami budowy podłoża głębszego, zwłaszcza ze strukturami mezozoicznymi. P. Kłysz (1990) jest zdania, że występuje także ogólna zależność pomiędzy ukształtowaniem powierzchni podczwartorzędowej i powierzchni współczesnej. Nie jest to jednak zależność wprost, ponieważ największą miąższość osady czwartorzędowe osiągają na terenie Gminy Ostrowice w obrębie podczwartorzędowego obniżenia Połczyn Zdrój – Ostrowice – Łobez (z rzędną dna ok. 50 m ppm), z maksimum koło Toporzyka, gdzie miąższość czwartorzędu przekracza 250 m (P. Kłysz 1990). Na pozostałej części gminy mieści się ona w przedziale 70 – 150 m. można więc powiedzieć, że znaczne miąższości osadów czwartorzędowych związane są z występowaniem obniżeń w podłożu podczwartorzędowym natomiast wypukłościom towarzyszą mniej miąższe serie osadów czwartorzędowych. Dokładniejszy opis cech podłoża geologicznego jest utrudniony ze względu na niewielką liczbę wierceń wykonanych na terenie gminy.

Obszar Gminy charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu z licznymi formami polodowcowymi. Dominującym typem krajobrazu jest młodoglacjalny, pagórkowaty pojezierny, poprzecinany dolinami i równinami akumulacyjnymi (den dolinnych). Dominują formy plejstoceniowe – moreny denne. Z holocenu pochodzą formy subaeralne, kształtujące dna dolin i niższe trasy rzeczne.

Najbardziej skonfigurowana rzeźba terenu, lecz bez jezior występuje w północno – wschodniej części gminy w okolicach Smołdęcina. Liczne pagórki morenowe osiągają tutaj wysokości ponad 185 m npm z najwyższym szczytem 205,7 m npm. Inne wzniesienia znajdują się w rejonie Śmidzęcina, Grabinka i Nowego Worowa – wysokości powyżej 175 m npm, w okolicach Jelenina i Szczytnik powyżej 1260 m npm. Analiza map sytuacyjno – wysokościowych wykazuje że konfiguracja rzeźby terenu zmniejsza się w kierunku południowym, gdzie znajduje się płaska równina sandrowa położona na wysokości ok. 130 m npm. Maksymalne deniwelacje wysokości osiągają tutaj 75 m.

Na układ hydrologiczny składają się akwenty wód stojących (bezodpływowych zbiorników wodnych) i płynących (rzeczek, strumieni i jezior przepływowych).

Rzeki

Północny skraj sięga działu wodnego I rzędu. Wskutek tego niemal cały obszar gminy odwadniany jest do Drawy, z której wody spływają do Bałtyku za pośrednictwem Noteci, Warty i Odry. Większa część obszaru gminy należy do zlewni rzek Kokny i Rakonu, zaliczanych do głównych dopływów prawobrzeżnych Drawy, mniejsza – do zlewni j. Drawsko i dopływających do niego cieków. Niewielki, północno – zachodni fragment gminy odwadniany jest do Regi i Iny.

Główną rzeką gminy jest Kokna, która wraz z Rakonem ma zlewnię o powierzchni 142 km², zaś sam Rakon – 77,2 km². Kokna nazywana jest też Koczynką lub Kokawką, w górnym biegu – Rakową. Za jej początek przyjęto strugę wypływającą we wsi Smogorze, ok. 5 km na północ od j. Gawroniec. Za początek Rakonu przyjęto ciek wypływający z j. Tuczo, około 1,5 km na wschód od Toporzyka. Płyne on początkowo dnem rynny subglacjalnej, w której po przegrodzeniu Rakona utworzono stawy. Następnie przepływa przez j. Siecino, skąd trafia do Kokny, jako jej lewobrzeżny dopływ. Wcześniej przyjmuje lewobrzeżny dopływ – Parplę, w górnym biegu nazywaną Gronówką.

Zgodnie z klasyfikacją I. Dynowskiej (1971) zlewnia górnej Drawy zalicza się o obszarów o występowaniu niwalnego typu reżimu rzeczno, średnio wykształconego (typ 3). Przeciętny odpływ w miesiącu wiosennym wynosi na ogół 130 – 180% średniego odpływu miesięcznego w roku. Podobne wnioski wynikają z innych znanych analiz dotyczących zmienności odpływu rzek polskich (por. K. Dębski 1961, J. Rotnicka 1988, A. Choiński 1988).

Jeziora

W Gminie Ostrowice występuje ogromne zróżnicowanie pod względem typów i wielkości występujących tu zbiorników wodnych. Znajdują się tu zarówno małe, bezodpływowe jeziora, a właściwie śródpolne oczka wodne, leżące w zagłębieniach pagórków wysoczyzny morenowej, cechujące się powierzchnią nawet kilku arów, jak i średnie oraz duże jeziora, w części bez odpływów, tworzące małe lokalne zlewnie wód. Do takich należy zaliczyć jezioro Przytonko (Przytoń) o powierzchni 111 ha. Wielkie Dąbie (Dębno) o powierzchni 58 ha, Kamień o powierzchni 24,5 ha i Worowo o powierzchni 24,5 ha, leżące w zachodniej części gminy. Jeziora te w większości to jeziora głębokie liczące nawet do 30 metrów głębokości, o brzegach ostro schodzących, stąd są bez roślinności wynurzonej lub ze stosunkowo skąpą roślinnością występującą tylko we fragmentach ich obrzeża. Jeziora te, w związku ze swoją budową, nie posiadają pływów, gdzie woda ulegałaby nagrzaniu przez to stanowiłaby dobre siedlisko dla roślin lub zwierząt wodnych, zarówno bezkręgowców, jak i kręgowców: płazów i ptaków. Dlatego też na pierwszy rzut oka jeziora te sprawiają wrażenie zbiorników małych

interesujących przyrodniczo, chociaż ich ukształtowanie i obecność lasów, w tym na ich obrzeżu większych kompleksów buczyn, tworzy nawet sympatyczne wrażenia estetyczne.

W gminie Ostrowice leży kilka śródleśnych jezior, z których część to jeziora zasilające wody strumienia Rakon (jez. Czarne Małe o powierzchni 5,5 ha) i strumienia Parpla (jezioro Kleszczno o powierzchni 39,5 ha), a część to zbiorniki bezodpływowe. Wśród tych ostatnich większość to jeziora zaliczane do tzw. jezior lobeliowych:

- **Jezioro Leśniówek** – dystroficznie – polihumusowe, z występującą licznie rośliną wskaźnikową *Sphagnum denticulatum*, o powierzchni 10,3 ha,
- **Jezioro Leśniówek Mały** – zrównoważone właściwe, rośliny wskaźnikowe nie występują, o powierzchni 1,5 ha,
- **Jezioro Kapka** – zrównoważone właściwe, z występującymi licznie gatunkami wskaźnikowymi lobelii jeziornej, poryblin jeziorny, brzeżyca jednokwiatowa, wywłócznik skrętoległy, o powierzchni 7,2 ha,
- **Jezioro Przytonko** – zdegradowane, rośliny wskaźnikowe nie występują, o powierzchni 111,8 ha,
- **Jezioro Dąbie Wielkie** – zdegradowane, rośliny wskaźnikowe nie występują, o powierzchni 57,64 ha.

Z punktu widzenia przyrodniczego są to bardzo interesujące jeziora, charakteryzujące się występowaniem roślinności bardzo rzadko występującej w naszym kraju zaliczaną do reliktyw borealno – atlantyckich.

Inne duże jeziora, jak Niecino o powierzchni 44,2 ha, Ostrowiec o powierzchni 100,1 ha i Długie (Dłużec) o powierzchni 98 ha to jeziora przepływowe. W porównaniu z jeziorami Przytonko (Przytoń), czy Wielkie Dąbie, są to jeziora znacznie płytsze, których głębokość nie przekracza 10 m. Stąd też jeziora te pod względem faunistycznym również diametralnie odbiegają od poprzednich, gdyż na ich obrzeżu występują mniejsze lub większe płyty roślinności wynurzonej, stanowiące ukrycie dla ptaków, miejsce tarła ryb oraz godów płazów. Również obecność pływaczki stanowi, że jeziora sprzyjają rozwojowi fauny.

Teren gminy jest bogaty w jeziora występujące (dane za Filipiak, Raczyński, 2000) 22 jeziora, niektóre z nich zostały już wcześniej wymienione, pozostałe jeziora występujące na obszarze gminy Ostrowice to:

- Jezioro Niecino Małe – pow. 15,01 ha, maks. gł. 6,0 m,
- Jezioro Gielno – pow. 19,86 ha, maks. gł. 8,0 m,
- Jezioro Karpno – pow. 15,77 ha, maks. gł. 7,0 m,
- Jezioro Rąbino – pow. 13,5 ha, maks. gł. 16,8 m,
- Jezioro Kiełpińskie – pow. 7,5 ha,
- Jezioro Maluda – pow. 5,0 ha,

- Jezioro Gronowo Małe – pow. 3,53 ha,
- Jezioro Nowoworowskie – pow. 3,50 ha, maks. gł. 2,0 m,
- Jezioro Małe Dąbie – pow. 2,5 ha,
- Jezioro Węglino Małe – pow. 1,53 ha,
- Jezioro Kleszczno Małe – pow. 1,3 ha,

Podział jezior na grupy:

- Jeziora płytkie, silnie zarastające o dnie mulistym:
 - Jezioro Ostrowiec, Jezioro Kleszczno. Zbiorniki wyraźnie znutrofizowane, żyzne o bardzo różnej powierzchni. Silne zarastanie na całej powierzchni,
- Jeziora niewielkie, średnio zarastające o dnie mulistym, np., Jezioro Nowoworowskie,
- Jeziora o dnie piaszczystym, słabo zarastające: Wielkie Dąbie, Kamień, Karpino, Przytonko

Gmina Ostrowice graniczy także z dwoma bardzo dużymi i głębokimi jeziorami. Są to Jezioro Siecino o powierzchni 788 ha i max. głębokości 44,3 m, a także Jezioro Drawsko o powierzchni 1780 ha i max. głębokości 79,7 m. Wody tych jezior nie wchodzą w skład tej gminy, natomiast składnikiem gminy Ostrowice są ich brzegi. Oba te jeziora ze względu na olbrzymią powierzchnię, zróżnicowanie głębokości i linii brzegowej, stanowią bardzo interesujące biotopy dla fauny. Jeziora te stwarzają warunki dla bytowania zwierząt wymagających wód czystych i głębokich, jak i wód płytkich z płatami roślinności wynurzonej. Są także bardzo atrakcyjnymi akwenami dla uprawiania turystyki, wędkarstwa i rybactwa śródlądowego.

2.4. Zagospodarowanie terenu.

Obszar Gminy Ostrowice pod względem ukształtowania i rzeźby powierzchni jest zróżnicowany. Charakteryzuje się licznymi wzniesieniami i dolinami polodowcowymi.

Klimat regionu należy do umiarkowanych, o przewadze wiatrów zachodnich, północno – zachodnich i północnych. Z uwagi na bliskość i zasobność zbiorników wodnych oraz dużą powierzchnię lasów charakteryzuje się dużą wilgotnością powietrza.

Na obszarze gminy położonych jest szereg jezior, przepływa tędy wiele małych rzek i innych naturalnych cieków wodnych, które nie stwarzają jednak zagrożenia powodziowego.

Koncepcja rozwoju przestrzennego Gminy Ostrowice polega na kontynuowaniu dotychczasowych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy w kierunku poprawy stanu i funkcjonowania jej struktury i środowiska, zapewniających przestrzenne warunki dla osiągnięcia założonych celów rozwojów.

Celem nadrzędnym w zagospodarowaniu Gminy Ostrowice jest zapewnienie właściwego poziomu życia jego mieszkańców, poprzez zapewnienie wysokich parametrów

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

zagospodarowania – przestrzennych i środowiskowych, zapewnienie równorzędnego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców, zapewnienie dostępu do sieci infrastruktury technicznej i systemu komunikacyjnego.

Celami głównymi rozwoju Gminy Ostrowice są:

1. Poprawa jakości życia mieszkańców w zakresie zaspokajania potrzeb;
2. Zachowanie i ochrona krajobrazu przyrodniczo – kulturowego.

Działania te mają na celu:

- Stwarzanie warunków do rozwoju przemysłu, w szczególności przemysłu drzewnego, handlu i usług;
- Stwarzanie warunków do rozwoju rolnictwa na terenach umożliwiających prowadzenie nowoczesnego gospodarstwa rolnego;
- Wykorzystywanie, w sposób racjonalny, naturalnych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego poprzez rozwój turystyki kwalifikowanej i agroturystyki;
- Rozwój infrastruktury, umożliwiający mieszkańcom i prowadzącym działalność gospodarczą funkcjonowanie zgodnie ze standardami europejskimi.

Każdy z w/w kierunków tworzy odpowiednie elementy struktury przestrzennej, przenikających się wzajemnie. Żadnego z elementów struktury przestrzennej nie można rozpatrywać i kształtować w oderwaniu od całości, jaką jest przestrzeń gminy, łącznie z jej wszystkimi składnikami, a w tym środowiskiem przyrodniczym i człowiekiem.

Realizacja polityki przestrzennej, jej sprawność i skuteczność bazuje na fachowości, organizacji i prawidłowej atmosferze pracy służb administracji samorządowej, umiejętności włączania różnych podmiotów do wspólnych działań.

Polityka przestrzenna gminy musi także mieć na celu:

A. Rozwój ekologiczny:

- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona wód,
- ochrona powietrza

B. Rozwój kulturowy:

- ochrona obiektów zabytkowych,
- ochrona krajobrazu kulturowego
- harmonijne kształtowanie nowej zabudowy, dostosowanej do skali i charakteru zabudowy istniejącej

C. Rozwój gospodarczy:

- rozwój budownictwa mieszkaniowego,
- rozwój usług podstawowych, bytowych,
- wzrost aktywności i koniunktury gospodarczej,
- rozwój komunikacji,

- rozwój infrastruktury technicznej.

Osiągnięcie założonych celów i doprowadzenie do wzorowego wizerunku przestrzennego gminy wymaga indywidualnego podejścia realizacyjnego dla poszczególnych stref rozwoju.

Cel nadrzędny – misje przyjęto:

„Ostrowice jako gmina promująca rozwój turystyki w atrakcyjnym przyrodniczo i krajobrazowo miejscu, z poszanowaniem wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego w celu zapewnienia dostatnich i przyjaznych warunków życia dla jej mieszkańców”.

Schemat zagospodarowania przestrzennego w gminie składa się z kolejnych kroków, które mają doprowadzić do uzyskania założonego efektu działań lub maksymalnego zbliżenia się do tego efektu.

Efektom końcowym, docelowym jest idealny obraz gminy:

- jako przestrzeni, w której żyją, mieszkają, pracują i wypoczywają jej mieszkańcy, ocenianej na podstawie jakości życia,
- jako przestrzeni krajobrazowo – estetycznej, odbieranej w kategoriach wizualnych i odczuwanej w bezkonfliktowym funkcjonowaniu struktur i powiązań,
- jako miejsca, w którym realizuje się życiowe cele,
- jako ważnego ogniwa w regionalnym systemie przyrodniczym i osadniczym

Dla uzyskania założonego efektu podejmować należy działania dotyczące poszczególnych stref rozwoju: środowiska przyrodniczego, mieszkania, pracy, wypoczynku.

Środkiem osiągania założonych celów rozwoju jest podjęcie przez różnorodne podmioty programów działań wyznaczonych dla poszczególnych stref rozwoju.

3. Elementy przyrody ożywionej.

3.1. Formy użytkowe terenu.

Różnorodność środowiska i bogactwo ich zasobów użytkowych oraz walory przyrodniczo – krajobrazowe obszaru stanowiły i stanowią będą nadal, zarówno o rozwoju wielu funkcji gospodarczych uwarunkowanych środowiskowo (takich jak: turystyka, rekreacja, lecznictwo, rolnictwo, leśnictwo, przemysł wydobywczy kopalini), jak i o konieczności zachowania, w możliwie najmniej zmienionej postaci, poszczególnych elementów środowiska lub obszarów o unikatowych wartościach przyrodniczych o znaczeniu ponadlokalnym. W procesie zrównoważonego rozwoju Gminy Ostrowice uwarunkowania przyrodnicze (zarówno w kontekście czynników stymulujących, jak i ograniczających zagospodarowanie przestrzenne obszaru), uwzględniające ochronę środowiska i warunki korzystania z jego zasobów są podstawą do utrwalania rozwoju ekologicznie zrównoważonego (ekorozwoju).

Uwarunkowania przyrodnicze zagospodarowania przestrzennego wynikają nie tylko z przyrodniczo – geograficznej przestrzeni tego obszaru, ale determinowane są również funkcjonowaniem transgranicznym struktur przyrodniczych i powiązań ekologicznych na

obszarze Pomorza Zachodniego i Europy. Proces ten jest jednym z istotnym procesów integracji Polski z krajami UE.

Kierunki zagospodarowania przestrzeni (sposób wykorzystania zasobów) winny uwzględniać nie tylko zachowanie walorów przyrody, ale również zróżnicowaną odporność zasobów przyrody na zaburzenia równowagi ekologicznej.

Rozpatrując istnienie zasobów i walorów przyrodniczych należy robić to w kilku płaszczyznach. Występowanie tych samych zasobów uznać można jednocześnie jako czynnik prorozwojowy, jak i ograniczający rozwój.

Na obszarach objętych ochroną intensywną: rezerwatową, parku krajobrazowego i użytków ekologicznych stosuje się zasady określone w aktach prawnych o utworzeniu tych obiektów oraz w ich planach ochrony, a także zasady ogólne, normowane przez ustawę o ochronie przyrody.

Obszary o wzmożonej ochronie, to otuliny parków krajobrazowych istniejących i projektowanych oraz obszary chronionego krajobrazu. Przepisy zabraniają na tym terenie m.in. lokalizacji nowych przedsięwzięć, mogących znacząco oddziaływać na środowisko (np. niebezpiecznych obiektów przemysłowych, wielkoobsadowych budynków inwentarskich tuczu przemysłowego), lokalizacji budownictwa lotniskowego poza miejscami wyznaczonymi w planach zagospodarowania przestrzennego, zmian stosunków wodnych, likwidacji małych zbiorników wodnych i starorzeczy, wylewania gnojowicy, organizowania rajdów motorowych i samochodowych, wypalania roślinności, wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających powierzchnie terenu. Powyższe nakazy, zakazy i zalecenia muszą być uwzględnione w planach zagospodarowania przestrzennego, a kontrola ich przestrzegania należy do Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

Na terenach zaklasyfikowanych jako użytki ekologiczne należy przyjąć taki sposób gospodarowania, który w pełni zabezpieczy istnienie i dotychczasowe funkcjonowanie objętych ochroną ekosystemów. Dlatego też, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, bezwzględnie muszą zostać uwzględnione w planie zagospodarowania przestrzennego i ewidencji gruntów. Podobne zasady należy stosować także do zespołów przyrodniczo – krajobrazowych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Tabela 4. Prorozwojowe i ograniczające rozwój zasoby i walory przyrodnicze.

Element przyrodniczy	Czynniki pogarszające możliwości rozwojowe	Czynniki prorozwojowe
Położenie – Powiat Drawski	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost natężenia ruchu • Wzrost zanieczyszczenia i hałasu 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa szlaków komunikacyjnych • Szansa rozwoju turystyki
Ukształtowanie terenu – teren równinny	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększone okresowe natężenie ruchu • Zwiększona antropopresja na tereny szczególnie wartościowe przyrodniczo 	<ul style="list-style-type: none"> • Dość zróżnicowany krajobraz – szanse rozwoju turystyki
Gleby – średnia jakość bonitacyjna	<ul style="list-style-type: none"> • Uprawa gatunków roślin o niewielkich wymaganiach glebowych (ziemniaki, zboża) • Niższe plony 	<ul style="list-style-type: none"> • Zastępowanie arealów rolnego nasadzeniami leśnymi lub naturalnymi użytkami (łąki) • Wykorzystanie do nasadzeń biopaliw (wierzby energetycznej) • Rozwój przemysłu przetwórczego uprawianych gatunków roślin
Złóża bogactw naturalnych – drewno, ropy, ceramiczne, torfy	<ul style="list-style-type: none"> • Naruszenie walorów widokowych w rejonie eksploatacji złóż 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój przemysłu • Dodatkowe stałe źródło finansowania
Wody podziemne – duże zasoby wód	<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość skażenia wód przez działalność przemysłową • Obniżenie jakości wody przez infiltrację zanieczyszczeń ze ścieków 	<ul style="list-style-type: none"> • Zasoby wód są wystarczające
Wody powierzchniowe – duża ilość jezior, stawów hodowlanych i dobra sieć cieków	<ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenie skażeniem przez ścieki, spowodowane niewłaściwą gospodarką wodno-ściekową • Brak pełnej inwentaryzacji • Nieuregulowana ochrona wód i pobrażczy jezior 	<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość rozwoju turystyki wodnej • Rozwój hodowli ryb

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

<p>Powietrze – niewielkie zanieczyszczenie w rejonach skupisk przemysłu, zanieczyszczenia przenoszone transgranicznie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gorsze warunki bytowania ludności – zagrożenie zdrowia • Pogarszanie się jakości gleb wód i roślinności – opad zanieczyszczeń, kwaśne deszcze • Pogorszenie jakości powietrza przez zanieczyszczenie związkami odorowymi • Zagrożenie dla dóbr i kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • W rejonach pozbawionych przemysłu i odizolowanych od jego wpływu rozwój bazy turystycznej.
<p>Hałas – w pobliżu dużych zakładów przemysłowych oraz głównych ciągów komunikacyjnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pogorszenie warunków mieszkania ludności 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój turystyki w rejonach poza skupiskami przemysłu i z dala od głównych ciągów komunikacyjnych
<p>Walory przyrodnicze – duża lesistość, duża ilość gatunków chronionych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenia lokalizacyjne przy podejmowaniu działalności gospodarczej – wykluczenie pewnych dziedzin gospodarczych 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój przemysłu drzewnego – miejsca zatrudnienia • Rozwój turystyki i agroturystyki na terenach oddalonych od terenów przemysłowych
<p>Walory kulturowe – liczne zabytki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenia rozwoju gospodarczego i rozwoju komunikacji, spowodowane dbałością o zachowanie dóbr kultury w dobrym stanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój turystyki • Popularyzacja regionu

3.2. Obszary leśne.

Na terenie Gminy Ostrowice lasy i grunty leśne zajmują 30,16% powierzchni (4538 ha). Podzielone są one na wiele mniejszych i rozmieszczonych nierównomiernie kompleksów leśnych. Większe kompleksy występują na obszarze Drawskiego Parku Krajobrazowego w części południowo – wschodniej (pomiędzy Złocieńcem, Gronowem i Siecinem) oraz, poza obszarem parku, w jej części południowo – zachodniej pomiędzy miejscowościami Dołgie i Gronowem oraz rzekami Kokna i Rakon. Mniejsze fragmenty lasów występują nad jeziorami oraz w okolicach Chlebowa i Nowego Worowa. Są to na ogół zbiorowiska lasów mieszanych

lub bukowych i dębowo – bukowych, których głównym składnikiem lasotwórczym jest sosna zwyczajna, dąb szypułkowy i buk pospolity. W przewadze są to lasy porolne, w wyniku czego nie są zbyt atrakcyjne z florystycznego i fitosocjologicznego punktu widzenia. W wielu miejscach spotyka się nasadzenia świerka, co najlepiej świadczy o dużym stopniu antropogenicznych przekształceń i pochodzenia tych drzewostanów.

Wśród zbiorowisk lasów liściastych dominują lasy bukowe i bukowo – dębowe. Reprezentowane są one przez kwaśną buczynę niżową, fragmenty buczyny żyznej i grądu subatlantyckiego oraz przez las mieszany bukowo – dębowy (najczęściej). Tego typu zbiorowiska leśne zostały częściowo zachowane nad jeziorami: Jeziorem Wielkie Dąbie, Gielno, Dołgie, Karpno, na Półwyspie Siecino, okolicach Szczytników na zboczach doliny rzeki Kokna. Niewielkie lasy typu grądowego występują również na zalesionych miejscach wśród pól i nieużytków.

Na bardzo małych powierzchniach w zagłębieniach terenu, nad strumieniami i rzekami wykształcają się płaty łągu jesionowo – olszowego, (np. nad rzeką Kokna koło Szczytników) a na torfowiskach niskich i nad zarastającymi zbiornikami wodnymi płaty olsu (np. nad Jeziorem Dołgie, Ostrowiec, Maluda, Rekonem k. Gronowa). W otoczeniu wśród polnych lub położonych pomiędzy nieużytkami zbiorników wodnych rozwija się zbiorowisko wierzby szarej i kruszyny. W okrajkach na obrzeżach lasów i miedzach rosną zarośla budowane głównie przez róże i głogi.

Bory mieszane na terenach należących do gminy są częste. Typowe bory sosnowe w Gminie Ostrowice nie występują. Bory mieszane sosnowo – dębowe rozprzestrzenione są w postaci rozległych płatów we wszystkich kompleksach leśnych gminy. Są to w większości lasy porolne.

Do najbardziej interesujących zbiorowisk borowych Gminy Ostrowice należy bór bagienny, którego rozwinęte, choć niewielkie płaty występują w jej części południowej (ZKP – 6 Lasy Morzysławickie).

Poza wymienionymi zbiorowiskami i zespołami roślinnymi, w kompleksach leśnych gminy spotyka się zbiorowiska, których przynależność syntaksonomiczna jest trudna do określenia. Są to przede wszystkim zbiorowiska leśne z udziałem świerka, modrzewia i (rzadziej) daglezi, które na tym terenie są elementami obcymi i pochodzą z nasadzeń oraz inne, głównie jednogatunkowe (brzoza, topola) drzewostany również gospodarczego pochodzenia. Lasy Gminy Ostrowice stanowią jeden z najbardziej istotnych elementów jej roślinności, tym cenniejszy, że skupiony w postaci rozległych kompleksów leśnych. Część z nich to lasy wodochronne wydzielone w minimalnym zasięgu wzdłuż cieków i zbiorników wodnych. Rozległe kompleksy leśne zachowały się zwłaszcza w południowej części gminy, a na ich terenie prowadzona jest planowa gospodarka leśna, uwzględniająca zalecenia zachowania jak największej bioróżnorodności i ochrony mokradeł. Poza gospodarką leśną tereny lasów

są przeznaczone do penetracji turystyczne (po wyznaczonych szlakach i drogach) oraz dla wypoczynku.

Pod względem administracyjnym lasy Gminy Ostrowice podlegają w największej części nadleśnictwu Złoceniec, a tylko niewielka część lasów znajdująca się na jej północno zachodnich, północno wschodnich i zachodnich peryferiach podlega Nadleśnictwu Połczyn Zdrój, Świdwin i Szczecinek.

Tabela 5. Powierzchnia lasów z podziałem na nadleśnictwa.

L.p.	Nadleśnictwo	Powierzchnia (ha)
1.	Czaplinek	362,08
2.	Połczyn Zdrój	205,20
3.	Świdwin	610,95
4.	Złoceniec	2.975,65

Lasy Gminy Ostrowice położone są w strefie zagrożenia przez owady liściożerne. Duża podatność drzewostanów na szkody, powodowane przez owady i pasożytnicze grzyby, wynika z:

- dużego udziału gatunków iglastych,
- zdecydowanej przewagi drzewostanów młodych,
- drzewostanów założonych na gruntach porolnych,
- okresowo powtarzających się susz np. lata 1981 – 1983, 1992 – 1993.
- występujących huraganów, wiatrów wywracających drzewa – lata 1981 – 1982, 1993 oraz okiści – lata 1978 – 1979, 1995.

Szkodniki wtórne

W osłabionych drzewostanach sprzyjające warunki do rozrodu mają szkodniki wtórne (niszczące drzewa), takie jak: cetyńce, przyplaszczek granatek, kornik drukarz, czterooczek świerkowiec, drwalnik paskowany i rytowniki.

Szkodniki wtórne zwalczane są różnymi metodami poprzez:

- usuwanie drzew zasiedlonych,
- korowanie drewna zasiedlonego,
- wykładanie pułapek tradycyjnych,
- wywieszanie pułapek feromonowych,
- opryski surowca insektydami

Szkodniki pierwotne

Odługujące od lat grunty orne są miejscem masowej rozmnoży owadów z rodziny chrabąszczowatych: chrabąszcza majowego, kasztanowca, guniaka czerwczyka. Zwalczanie ich polega na zastosowaniu środków chemicznych lub utrzymywaniu gleby w czarnym ugorze – zwalczanie mechaniczne.

Na obszarach uszkodzeń drzewostanów niezbędna jest przebudowa gatunkowa, głównie w kierunku wprowadzenia gatunków odpornych na zanieczyszczenia powietrza.

Istniejące obszary i obiekty chronione

W Gminie Ostrowice istnieje 6 chronionych obiektów przestrzennych powołanych na podstawie ustawy o ochronie przyrody:

- park krajobrazowy (DKP),
- obszar chronionego krajobrazu (OCHK)
- rezerwat przyrody
- 6 użytków ekologicznych

Do obiektów punktowych należy zaliczyć 40 pomników przyrody.

Drawski Park Krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a celem jego utworzenia jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnienie tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Na terenie Gminy Ostrowice istnieje jeden park krajobrazowy.

Tabela 6. Użytkowanie gruntów i obiektów w Gminie Ostrowice na tle DPK i jego otuliny.

Wyszczególnienie	Pow. w gm. Ostrowice
Powierzchnia parku w ha	7 265,0
Powierzchnia otuliny w ha	793,0
Użytki rolne, nieużytki parku i otuliny oraz jednostki osadnicze w ha	5 600,62
Lasy ogółem w ha, z czego:	2 382,14
Lasy ochronne	651,0
Wody w ha	75,24

Obszar Chronionego Krajobrazu (OCHK) to wielkopowierzchniowa forma ochrony, wprowadzona w miejscach o wysokich walorach krajobrazowych i zachowanych różnorodnych ekosystemach. Ustanowienie OCHK nie wyklucza działalności człowieka na obszarze chronionym, jednakże musi być ona uwarunkowana potrzebami przyrody. Należy

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

podkreślić, że jest to bardzo korzystne dla człowieka i przyrody rozwiązanie umożliwiające zachowanie walorów krajobrazowych i środowiskowych chronionego terenu i tym samym stanowiąc o jego ciągłej atrakcyjności.

Celem obszarów chronionego krajobrazu jest :

- zatrzymanie procesu degradacji środowiska i zachowanie równowagi ekologicznej,
- utrzymanie dotychczasowych wartości krajobrazu naturalnego i kulturowego,
- tworzenie osłony dla obszarów o surowszych rygorach ochrony,
- wypracowanie racjonalnych zasad turystycznego wykorzystania obszaru,
- ochrona obszarów stanowiących część systemu ekologicznego

W granicach Gminy Ostrowice istnieje Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Drawskie” jest najstarszą formą ochrony krajobrazu na Pojezierzu Drawskim. Obszar ten został wyznaczony na podstawie Uchwały nr X/46/75 z dnia 17 listopada 1975 r. Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie; (Dz. Urz. Nr 9, poz. 49) w sprawie stref chronionego krajobrazu, o łącznej powierzchni 58,081 ha.

Rezerwat przyrody tworzy się dla ochrony wyjątkowych walorów zachowania szaty roślinnej chronionych gatunków roślin, gatunków fauny oraz walorów krajobrazowych. W granicach Gminy Ostrowice ustanowiono 1 rezerwat przyrody – obiekt leśny pod nazwą „Zielone Bagna” o powierzchni 55,38 ha. Rezerwat ten utworzony został na podstawie Zarz. MOŚZNIŁ z dnia 12 listopada 1996 r w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. nr 75, poz. 695).

Tabela 7. Użytki ekologiczne na terenie Gminy Ostrowice będące w zarządzie Nadleśnictwa Połczyn Zdrój.

Wykaz uznanych nieużytków za użytki ekologiczne na podstawie Uchwały Nr XXV/148/2002 Rady Gminy w Ostrowicach z dnia 29 kwietnia 2002 r. nieużytków za użytki ekologiczne				
Obręb ewidencyjny	Lokalizacja* wydzielenia	Powierzchnia (ha)	Nr działki ewidencyjnej	Klasyfikacja gruntu
Nowe Worowo	457 a	44,15	457 L	N
	459 f	2,14	459/I L	N
	459 h	1,03	459/I L	N
	459 o	4,15	459/I L	N
Smoldzięcino	450 m	0,81	450/2 L	N
Smidzięcino	440 d	1,56	440/8 L	N
Ogółem	X	55,84	X	x

* wg zapisu oryginału załącznika do Uchwały Nr XXV/148/2002 Rady Gminy w Ostrowicach z dnia 29.04.2002 r.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Tabela 8. Wykaz parków Gminy Ostrowice

L.p.	Lokalizacja * Nr rej.zabytków	Nazwa i rodzaj parku Powierzchnia [ha]	Opis parku
1.	Tęczyn , miejscowość położona nad Jez.Przytonko, w północno-zachodniej części gminy * nr. rej. 1175 z dnia 13.06.1983r.	Park dworski, pow.ok.6 ha	Park powstał pod koniec XIX wieku. Został on wyodrębniony z majątku ziemskiego wsi Przytoń wchodzącego w skład lenna rodu rycerskiego Bornów. Po II Wojnie Światowej dobra upaństwowiono. Obecnie park stanowi własność prywatną i utrzymywany jest w bardzo dobrym stanie.
2.	Borne , po wschodniej stronie wsi, w kierunku Jez. Ostrowice * nr. rej.1144 z dnia 15.06.1982r.	Park dworski, pow. ok. 2,30 ha	Park założony przypuszczalnie pod koniec pierwszej połowy XIX wieku, należał do pani H.Blanquet. Po II Wojnie Światowej park i majątek uległ upaństwowieniu.
3.	Dołgie , w południowo-zachodniej części wsi * nr. rej. 1141	Park dworski, pow. ok. 2 ha	Park założony przypuszczalnie w drugiej połowie XIX wieku, ostatnim właścicielem majątku była rodzina Schaffer. Po II Wojnie Światowej park i majątek uległ upaństwowieniu.
4.	Przytoń , w północno-zachodniej części wsi Nr. rej. 1177 z dnia 13.06.1983r.	Park dworski	Park założony przypuszczalnie w II połowie XIX wieku, ostatnim właścicielem majątku był H.Spitzer. Po II Wojnie Światowej park i majątek uległ upaństwowieniu.
5.	Gronowo , część południowo-zachodnia wsi, nad rzeką Rekon * Nr. rej. 1145 z dnia 15.03.1982r.	Park dworski, pow. ok. 8,5 ha	Park powstał około XIX wieku, przed II Wojną Światową należał do rodu von Knaebel-Doeberitz. Po II Wojnie Światowej park i majątek uległ upaństwowieniu.
6.	Karpno . Nad jeziorem * Nr. rej. 1174	Park dworski, pow. ok. 1,2 ha	Park mógł powstać pod koniec XIX wieku, dokładne dzieje folwarku nie są znane. Został on wyodrębniony z majątku Przytoń. Po II Wojnie Światowej folwark upaństwowiono.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

7.	Grzybowo (Grzybno) po południowo zachodniej stronie osady * Nr. rej. 1143 z dnia 15.03.1982r.	Park, pow. ok. 2,6 ha	Park powstał pod koniec XIX wieku. W 1928 roku majątek należał do Otta Reichardta, po II Wojnie Światowej został upaństwowiony.
8.	Jelenino , po południowej stronie dworku * Nr. rej. 1176 z dnia 13.06.1983r.	Mały park krajobrazowy, pow. 1,5 ha	Park założono w II połowie XIX wieku. Na początku XX wieku majątek i park należał do Arthura Gerstmana, po II Wojnie Światowej majątek upaństwowiono.
9.	Szczycienko , północno-zachodnia część osady * Nr. rej. 1179 z dnia 19.07.1983r.	Park dworski, pow. ok. 1,20 ha	Mały park krajobrazowy założony w II połowie XIX wieku.
10.	Siecino , w centrum wsi * Nr. rej. 1142 z dnia 15.03.1982r.	Park i otoczenie kościółka, pow. ok. 1,10 ha	Mały park krajobrazowy i otoczenie kościoła położony na równinnym terenie.
11.	Szczytniki * Nr. rej. 1199 z dnia 19.07.1983r.	Założenie parkowe	Fragmenty starego parku z aleją grabową, kępa starodrzewu z cmentarzem poniemieckim, las bukowy – park leśny, łąka od strony południowej dziedzica.

3.3. Fauna.

Według podziału zoogeograficznego Polski A.S., wg Kostrowickiego (1999 r.) gmina należy do Okręgu Centralnego, należącego do Podregionu Środkowego, leżącego w Regionie Środkowoeuropejskim.

Wielkie zróżnicowanie terenu, położone na obszarze wododziału zlewni Drawy, Regi i Parsęty, obecność różnych typów wód, terenów podmokłych, torfowisk, stosunkowo łagodny klimat, stanowią o bogactwie fauny.

Elementy te decydują o możliwości występowania mozaiki biotopów, umożliwiającej występowanie bogactwa gatunków bezkręgowców i kręgowców. Wiele z nich to gatunki objęte ochroną prawną na podstawie krajowych ustaw: o ochronie przyrody, prawo łowieckie i o rybactwie śródlądowym, oraz przepisów międzynarodowych, tj. konsekwencji i dyrektyw.

Kolejnym „plusem” tej gminy, przyczyniającej się do występowania tu rzadkich i chronionych gatunków zwierząt jest niewielkie zaludnienie i niski stopień uprzemysłowienia i przekształcenia terenu.

Świat zwierzęcy

Otwarte przestrzenie, brak zasadniczych przeszkód terenowych sprawiają, że gmina posiada dogodne warunki do swobodnego przenikania różnych elementów faunistycznych, a tym samym nie sprzyja wyodrębnianiu się lokalnej, specyficznej fauny. Można stwierdzić, że jest to typowa fauna Okręgu Centralnego. Większość zwierząt pospolitych, występujących w Polsce, reprezentowanych jest również na tym terenie.

Z większych zwierząt występują tu m.in.: jeleń, sarna i dzik; z drapieżników: lis, jenot, tchórz, kuna domowa (kamionka) i leśna (tumak), gronostaj. Pospolite są zając i królik. Ostatnio wykazano dość liczną obecność wydry i bobra. Drobne gryzonie reprezentują m.in. Mysz polna, nornica ruda i polnik zwyczajny; z większych wymienić można wiewiórkę, piżmaka i karczownika. Spośród nietoperzy występuje około połowa gatunków notowanych w kraju. Spotykane ssaki owadożerne to: jeź europejski, ryjówka aksamitna i malutka, kret.

Urozmaicony jest świat ptaków. Występują tu kaczki: krzyżówka, cyranka, cyraneczka, podgorzałka, tracz nurogęś, płaskonos, czernica, czy rzadziej spotykane: świstun, lodówka, gągoł; gęsi: gęgawa, białoczelna i zbożowa (na przelotach); kormoran i mewy: śmieszka, pospolita i żółtonoga. Ponadto można spotkać: perkozy, sieweczkę rzeczną, czajkę, brodziec krwawodziobego, rybitwę czarną, żurawia, zimorodka, łabędzia niemego, bociana białego i czaple siwą. Na polach i łąkach występują m.in. kuropatwy, bażanty i przepiórki. Z ptaków drapieżnych występują: jastrząb, myszołów, krogulec, pustułka, rybołów, kania ruda i czarna. Zimuje myszołów włochaty. Z sów spotkać można: sowę uszatą, płomykówkę, puszczyka, półdżkę. Spośród ptaków leśnych licznie reprezentowane są: dzięcioły: czarny, duży, zielony i dzięciołek, a poza tym gil i dziwonia.

Wśród występujących tu gadów najliczniejsze są jaszczurki: zwinka, żyworódka i padalec. Z węży obecne są zaskroniec (dość liczny), żmija zygzakowata.

Płazy mają przedstawicieli w takich gatunkach, jak: kumak nizinny, rzekotka drzewna, grzebiuszka ziemna, ropucha zielona i paskówka, traszka zwyczajna i mniej liczna grzebieniasta. Występują również pospolite gatunki żab i ropuch (żaba jeziorkowa, trawna, śmieszka, ropucha szara).

Rzeki o stosunkowo czystej wodzie i szybkim biegu stwarzają warunki do występowania ryb. W rzekach i jeziorach powszechnie występują znane ryby: szczupak, okoń, sandacz, jazgarz, płoć, wzdręga, leszcz, krap, karp, lin, karaś, węgorz, kleń, jaź, miętus, ukleja, słonecznica, ciernik, cierniczek itd. W większych i głębszych jeziorach występują głąbielowate: sieja i sielawa. Do spotykanych gatunków należy też doliczyć wprowadzone

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

sztucznie do niektórych zbiorników w latach 60; karpia oraz azjatyckie ryby roślinożerne: tołpygę i amura. Ich liczebność w wodach otwartych jest śladowa, co nie jest jednak niepokojące, bo gatunki te, obce polskiej ichtiofaunie, uważa się za niepożądane.

Fauna bezkręgowców jest bogata i stosunkowo dobrze poznana. Stwierdzono wiele gatunków motyli. Spotykanymi przedstawicielami rzadkiej entomofauny są również chrząszcze: jelonek rogacz, występujący w dąbrowach i kozioróg dębosz. Mięczaki reprezentują, pomijając gatunki znane, zatoczek gładki i przytulik strumieniowy. Stosunkowo często można spotkać ślimaki bezmuszlowe – pomrowy.

Tabela 9. Wykaz występujących roślin i zwierząt chronionych.

Dane przyrodnicze:

Liczba znanych gatunków roślin naczyniowych – 882

- mszaków 209, porostów 210, grzybów nielichenizujących 187, glonów 951.

Liczba znanych zbiorowisk roślinnych – 219

Liczba znanych gatunków ssaków – 43

- ptaków lęgowych 129, gadów 7, płazów 13, ryb i minogów 42, motyli dziennych 54, chrząszczy kózkowatych 49.

ZWIERZĘTA

Gatunek
Bielik
Bocian biały
Bocian czarny
Bóbr europejski
Brzana
Cyraneczka
Czapla siwa, czajka
Dzięcioł czarny, zielony
Gągoł, nurogęś
Gągoła
Gęś gęgawa, zbożowa
Głowienka
Gołąb grzywacz, czernica
Gronostaj
Grzebiuszka ziemna
Jaszczurka żyworodna
Jarząbek
Jeż
Kaczka Cyranka
Kania Ruda i Czarna
Kormoran, kruk
Krakwa, czernica.
Krętogłów, pliszka górską
Krzyżówka
Kumak nizinny
Kuna domowa, leśna

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Lipień
Lis, jenot, borsuk
Łabędź niemy, krzykliwy
Łosoś szlachetny
Łoś, jeleń szlachetny, sarna
Łyska
Łyska, cyraneczka
Motyl czerwieńczyk
Myszolów
Mroczek późny
Nocek rudy i duży
Nurogęś
Orlik krzykliwy
Perkoz
Pliszka górską
Pstrąg potokowy
Padalec zwyczajny
Pluszcz
Ropucha szara, zielona
Rudzik
Rybołów
Rzekotka drzewna
Słonka
Sielawa, sieja
Tchórz, piżmak,
Traszka grzebieniasta
Traszka zwyczajna
Troć jeziorowa
Trzmiełojad, derkacz,
Wąż gniewosz
Włochatka
Wydra
Zimorodek
Żmija zygzakowata
Żaba trawna, moczarowa
Żółw błotny
Żubr
Żuraw, czajka, pliszka górską, świerszczak

ROŚLINY

Gatunek
Barwinek pospolity
Bluszcz pospolity i zwyczajny
Brzeżyca jednokwiatowa
Cebulica dwulistna
Chamedafne północna
Chrobotki
Dęby i Buki
Goździk piaskowy
Grąźel żółty
Grzybienie białe
Grzybienie północny
Jeżogłówka
Kalina koralowa
Kocanki piaskowe
Konwalia majowa

Kruszczyk błotny
Kruszyna pospolita
Lilia złotogłów
Listeria jajowata
Lipiennik Loesela
Lobelia jeziorna
Marzanka wodna
Moczarka
Obuwik pospolity
Orlik pospolity
Pajęczycza liliowata
Paprotka zwyczajna
Pierwiosnka lekarska
Podkolan biały
Podejrzan pojedynczy
Poryblin jeziorny
Porzeczka czarna
Ramienica
Rdestnica
Rogatka
Rosiczka długolistna
Rosiczka okrągłolistna, pośrednia,
Sasanka łąkowa
Sasanka otwarta
Sromotnik bezwstydnny
Storczyk krwisty
Szmaciak gałęzisty
Tojada mocna
Turzyca
Wawrzynek wilczelyko
Wawrzyński
Wiciokrzew pomorski
Widłak goździsty
Widłak jałowcowy
Widłoząb zielony
Wierzba borówkolistna
Włosienniczka
Wrzosiec bagienny
Wywłócznik

Dane źródłowe: Urząd Gminy

3.4. Formy ochrony przyrody.

Tereny i obiekty prawnie chronione

Ochrona przyrody oznacza „zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów i składników przyrody, w szczególności dziko występujących roślin i zwierząt oraz kompleksów przyrodniczych i ekosystemów”. Najstarszymi i powszechnie znanymi formami ochrony przyrody są parki narodowe i krajobrazowe, rezerwaty przyrody, pomniki przyrody, parki (ogrody) wiejskie oraz ochrona gatunkowa roślin i zwierząt. Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991r. (Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2001 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie przyrody. Dz.U. z dnia 14

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

września 2001r., nr 99, poz. 1079), wprowadziła też inne formy ochrony, jak: zespoły przyrodniczo – krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne i użytki ekologiczne.

Parki narodowe to wielkoobszarowa forma ochrony przyrody, w założeniu obejmująca obszary o największej randze przyrodniczej o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

Rezerwaty

Rezerwat jest obszarem obejmującym zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, siedliska przyrodnicze, określone gatunki roślin albo zwierząt, wraz z ich siedliskiem, bądź elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość przyrodniczą, naukową lub krajobrazową. Rola ochrony rezerwatowej jest szczególnie ważna ze względu na jej charakter, zakładający generalnie całkowite zachowanie danego fragmentu środowiska w niezmienionym stanie.

Parki krajobrazowe

Park krajobrazowy jest obszarem chronionym ze względu na wartości przyrodnicze lub kulturowe, a celem jego utworzenia jest zachowanie i popularyzacja zasad zrównoważonego rozwoju. Nieruchomości, w tym grunty, na obszarze parku pozostawia się w gospodarczym wykorzystaniu, z uwzględnieniem właściwych dla niego zasad gospodarowania.

Obszary chronionego krajobrazu są to tereny chronione ze względu na wartości krajobrazowe, zróżnicowane ekosystemy, występowanie korytarzy ekologicznych, a celem ich tworzenia jest wiązanie terenów poddanych ochronie systemu oraz zapewnienie możliwości zaspokajania potrzeb społecznych, w zakresie turystyki, wypoczynku i rekreacji.

Tabela 10. Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Ostrowice.

Gmina	Przedmiot ochrony	Położenie
Ostrowice	Dąb szypułkowy (Quercus robur) W wieku 500 lat, obw. 680 cm, wys. 25 m	Przy drodze Sieczno-Złocieniec nad jeziorem Siecino na gruntach PGRyb.
Ostrowice	Sosna pospolita (Pinus silvestris) obw. 465 cm, wys.24m	m. Gronowo.Przy drodze leśnej.Oddz.94g. Leśnictwo Siecino. Nadleśnictwo Złocieniec
Ostrowice	Buk zwyczajny (Fagus silvatica) obw.447 cm, wys. 27 m	m. Gronowo.Przy drodze leśnej.Oddz.198c. Leśnictwo Siecino. Nadleśnictwo Złocieniec
Ostrowice	Sosna pospolita (Pinus silvestris) obw. 292 cm, wys. 27 m	m. Gronowo. 100 m od jez. Kleszczno. Oddz.213j. Leśnictwo Siecino. Nadleśnictwo Złocieniec

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Ostrowice	2 Buki zwyczajne (Fagus silvatica) zrośnięte na wys. 1.20 .m obw. 395 cm i 275 cm, wys.25 m	100 m od drogi Złocieniec-Ostrowice. Oddz.118 l. Leśnictwo Siecino. Nadleśnictwo Złocieniec
Ostrowice	Sosna pospolita (Pinus silvestris) obw. 320 cm, wys. 15 m	100 m od drogi Złocieniec-Ostrowice. Oddz.118 l. Leśnictwo Siecino. Nadleśnictwo Złocieniec
Ostrowice	Buk zwyczajny (Fagus silvatica) W wieku ok. 500lat, obw.550 cm, wys.25 m	Ok. 1 km od skrzyżowania dróg Złocieniec-Ostrowice-Połczyn drogą gminną w kier. Wsi Szczycienko
Ostrowice	Dąb szypułkowy (Quercus robur) W wieku 400 lat, obw. 550 cm, wys. 20 m	Przy szosie Płocie-Chlebowo, ok. 1km od Płocia w kier. Chlebowa po prawej stronie szosy
Ostrowice	Dąb szypułkowy (Quercus robur) obw. 483 cm, wys. 28 m	m. Siecino Przy drodze polnej, ok. 40 m od zabudowań Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej
Ostrowice	Klon zwyczajny (Acer platanoides) obw. 373 cm, wys. 23 m	m. Chlebowo Południowy skraj drogi z Ostrowic do Starego Worowa
Ostrowice	2 Jałowce pospolite (Juniperus communis) obw. u podstawy 80 i 80 cm, wys. 8 i 5 m	Pomiędzy m. Siecino i Gronowo W oddz. 127h, Nadleśnictwo Złocieniec
Ostrowice	Sosna pospolita (Pinus silvestris) obw. 308 cm, wys. 18 m, na wys. 2,5 m 5 konarów silnie rozgałęzionych	m. Siecino w oddz. 131a, Nadleśnictwo Złocieniec
Ostrowice	Sosna pospolita (Pinus silvestris) obw. 415 cm, wys. 15 m	300 m od drogi Złocieniec-Ostrowice, oddz. 118f, Leśnictwo Siecino. Nadleśnictwo Złocieniec
Ostrowice	Sosna pospolita (Pinus silvestris) obw. 364 cm, wys. 17 m	300 m od drogi Złocieniec-Ostrowice, oddz. 118f, Leśnictwo Siecino. Nadleśnictwo Złocieniec
Ostrowice	Sosna pospolita (Pinus silvestris) obw. 503 cm, wys. 22 m 9 zarośnięte 3 pnie)	Oddz. 132a, przy drodze leśnej, Leśnictwo Siecino. Nadleśnictwo Złocieniec
Ostrowice	Sosna pospolita (Pinus silvestris) obw. 315 cm, wys. 20 m	Oddz. 132a, przy drodze leśnej, Leśnictwo Siecino. Nadleśnictwo Złocieniec

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Ostrowice	Bluszcz pospolity f. kwitnąca (Hedera helix) 5 okazów	m. Siecino, cmentarz w odl.100 m na wschód od wsi
Ostrowice	Klon zwyczajny (Acer platanoides) Obw. 344 cm, wys. 18m	m. Siecino, 500 m od wsi przy skrzyżowaniu polnych dróg
Ostrowice	2 Buki zwyczajne (Fagus silvatica) obw.394 i 402 cm, wys.30 m	m. Szczycienko, przy drodze polnej w kier.Gawrońca
Ostrowice	Buk zwyczajny (Fagus silvatica) obw.540 cm, wys.28 m	m. Szczycienko, 1 km na północ od skrzyżowania dróg Drawsko-Połczyn Zdrój z drogą do Złocieńca

Tabela 11. Wykaz zabytkowych obiektów na terenie Gminy Ostrowice.

Gmina	Miejscowość	Obiekt
Ostrowice	Chlebowo	Kościół filialny z XVIII wieku
	Dołgie	Kościół filialny z poł. XVIII wieku
	Gronowo	Kościół filialny z XVII/XVIII wieku
	Gronowo	Stanowisko archeologiczne, cmentarzysko kurhanowe i płaskie, okres rzymski (I-III w. N.e.)
	Ostrowice	Kościół parafialny z 1697 roku
	Siecino	Kościół filialny z 1818 roku
	Nowe Worowo	Wiatrak murowany typu „holender”
	Borne	Kościół neoromański z XIX wieku
	Donatowo	Kościół filialny Neogotyck z XIX wieku
	Donatowo	Stanowisko archeologiczne, grodzisko nizinne, okres średniowieczny, nr rej. 769/69
	Donatowo	Stanowisko archeologiczne, grodzisko nizinne, okres średniowieczny, nr rej. 770/69

Dane źródłowe: Urząd Gminy

Istniejące cmentarze na terenie Gminy Ostrowice:

- Siecino dz. nr 82 o pow. 0,78 ha – komunalny, czynny
- Jelenino dz. nr 51 o pow. 0,12 ha – ewangelicki, zabytkowy
- Nowe Worowo dz. nr 246 o pow. 1,60 ha – komunalny, czynny
- Przytoń dz. nr 9/17 (w części)– ewangelicki, przykościelny na terenie parku zabytkowego, zabytkowy,
- Przytoń dz. nr 39 o pow. 0,38 ha – ewangelicki, zabytkowy
- Gronowo dz. nr 39 o pow. 0,47 ha – ewangelicki, zabytkowy
- Donatowo dz. nr 21 o pow. 0,2590 ha – ewangelicki, zabytkowy
- Dołgie dz. nr 216 o pow. 0,86 ha – komunalny, czynny
- Chlebowo dz. nr 38 o pow. 0,43 ha – komunalny, czynny

- Borne dz. nr 69 o pow. 0,15 ha – ewangelicki, zabytkowy
- Ostrowice dz. nr 275/2 o pow. 0,74 ha – komunlny, czynny
- Smoldzięcino dz. nr 131a o pow. 0,27 ha – ewangelicki, zabytkowy
- Cieminko dz. nr 91 o pow. 0,37 ha – (brak bliższych danych, prawdopodobnie zabytkowy ewangelicki)

3.5. Zbiorowiska roślinne.

Podobnie jak środowisko abiotyczne, szata roślinna również jest niezmiernie urozmaicona, zwłaszcza wyraźnie zaznaczającymi się w krajobrazie terenami leśnymi. Zróżnicowanie i urozmaicenie przyjmowane jest powszechnie za miernik wartości przyrodniczych i krajobrazowych. Pod względem szaty roślinnej gmina, podobnie jak reszta powiatu uznawana jest za bardzo interesującą. Występuje tu kilkadziesiąt gatunków roślin chronionych, czego większość to rośliny zielne. Duży udział chronionych gatunków roślin związanych jest z torfowiskami i obszarami podmokłymi, dlatego szczególnie ważna jest potrzeba zachowania tych siedlisk. Cenne są też zbiorowiska roślinności wodnej i szuwarowej, a także leśnej. Ostoją interesujących gatunków są ekosystemy źródliskowe, tworzące się w dolinach rzecznych, przy brzegach wysokich rynien jeziornych.

III. CHARAKTERYSTYKA I OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA Z UWZGLĘNIENIEM JEGO PRZEOBRAŻEŃ I OKREŚLENIEM PRZYCZYN ZMIAN, STRATEGIA OCHRONY ŚRODOWISKA.

1. Powietrze atmosferyczne.

Zanieczyszczenie atmosfery uznawane jest powszechnie za główną przyczynę globalnych zmian środowiska. Zanieczyszczeniem jest każda substancja i każde działanie, które powoduje odchylenie od stanu równowagi – stanu naturalnego powietrza.

Stan zanieczyszczenia powietrza jest jednym z najbardziej zmiennych stanów środowiska. W znaczącym stopniu zależy on od wielkości chwilowych emisji, pochodzących ze źródeł zlokalizowanych na terenie całej gminy, w tym szczególnie na terenach miejskich.

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza są instalacje energetyczne oraz główne ciągi komunikacyjne (zanieczyszczenia powstające przy spalaniu paliwa samochodowego). Instalacje technologiczne pełnią rolę drugorzędą, ponieważ gmina ma charakter typowo rolniczy.

Dwutlenek siarki emitowany jest przede wszystkim przez kotłownie lokalne, przy spalaniu zanieczyszczonego węgla. Tlenki azotu pochodzą ze spalania węgla, koksu, gazu i benzyn (transport samochodowy). Pyły – emitowane są do atmosfery wraz ze spalinami pochodzącymi ze spalania paliw stałych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Również zanieczyszczeniem powietrza jest fluor pochodzący ze spalania węgla oraz ołowiu – z transportu samochodowego.

Średnie stężenie zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w okresie zimowym jest kilka razy wyższe niż w okresie letnim.

Gmina Ostrowice nie jest zgazyfikowana i funkcjonuje tylko system dystrybucji butli gazowych.

1.1. Emisja przemysłowa.

Na terenie gminy brak jest większych zakładów przemysłowych, emitujących pyły, czy też szkodliwe związki węgla i siarki. Wzmocnienie w latach 90-tych egzekucji wymogów prawnych, konsekwentna realizacja zasady „zanieczyszczający płaci” oraz urealnienie kosztów korzystania ze środowiska, powoduje systematyczne ograniczenie przemysłowych oddziaływań na środowisko.

Tabela 12. Wykaz największych podmiotów gospodarczych.

Gmina	Podmiot
Ostrowice	BTO GmbH Produkcja okien Sp. z o.o., Ostrowice 53
	TEKMAR – Piasecki Mariusz, Borne 12
	AUTO-STODOŁA M. Żynis, Nowe Worowo, ul. Kopernika 5
	Zakład Produkcyjno – Usługowo – Handlowy Z. Stebnicki, Nowe Worowo, Al. Wolności 1
	Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowo – Handlowe BUKO B. Sech, Ostrowice, Jelenino 3

Dane źródłowe: Urząd Gminy

1.2. Emisja niska.

Bardzo duży udział CO, CO₂ i zanieczyszczeń technologicznych wynika ze znacznego udziału emisji niskiej: dużej ilości palenisk domowych oraz kotłowni węglowych, opalanych często gorszej jakości węglem.

1.3. Stan sanitarny powietrza.

Na obszarze Gminy Ostrowice brak jest pomiarów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, mogących stanowić podstawę bieżącej oceny jakości. Główne zagrożenia to drogi oraz emisja gazów pochodzących z gospodarstw przydomowych.

Na jakość powietrza na obszarze gminy mają wpływ zanieczyszczenia transgraniczne. Przy przeważających na tym terenie zachodnich i południowo – zachodnich wiatrach, napływają na ten teren zanieczyszczenia z przygranicznych obszarów Niemiec.

1.4. Kierunki działań.

Do realizacji zapisów, funkcjonującego od 1 stycznia 2002 r. w Polsce, nowego prawa ekologicznego – ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zmianami), w części dotyczącej ochrony powietrza Dział II ustawy, niezbędne jest uruchomienie zmodernizowanego systemu bieżącej oceny jakości powietrza, opartego na: pomiarach automatycznych i manualnych, metodach wskaźnikowych (pomiarów pasywne) oraz obliczeniach rozprzestrzeniania przeprowadzanych dla potrzeb ocen bieżących. Program monitoringu jakości powietrza dla województwa zachodniopomorskiego, zgodny z nowym prawem, jest już opracowany przez WIOŚ. System ten niestety jeszcze nie funkcjonuje, głównie z powodów ograniczeń finansowych. Tylko tak realizowany system oceny jakości powietrza dla wszystkich, ujętych w nowym prawie zanieczyszczeń, umożliwi przeprowadzenie właściwej oceny, będącej podstawą do klasyfikacji stref pod kątem tworzenia programów naprawczych powietrza w poszczególnych strefach województwa, jak też o kontroli wykonywania tych programów.

Cel średniookresowy do 2011 roku to systematyczna poprawa jakości powietrza, zwłaszcza na terenach o wysokim stopniu zurbanizowania i uprzemysłowienia.

Powyższy cel jest zgodny z celem zdefiniowanym w dokumencie „Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010” (poprawa stanu zanieczyszczenia powietrza oraz uzyskanie norm emisyjnych wymaganych przez przepisy Unii Europejskiej).

Ocena jakości powietrza i wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza w kontekście działań priorytetowych w perspektywie do 2011 roku, określonych w „Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2007 – 2010” dają podstawę do zdefiniowania kierunków działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego. Biorąc powyższe pod uwagę, kierunki działań zmierzających do osiągnięcia poprawy jakości powietrza zogniskowano na następujących zagadnieniach:

- zarządzanie ochroną powietrza,
- główne sektory oddziaływania: transport, sektor komunalny, energetyka zawodowa i przemysł.

Z ochroną powietrza łączy się również zagadnienie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz edukacja ekologiczna.

2. Hałas.

Hałas występujący w gminie można podzielić na:

- komunalny (w miejscach publicznych, w pomieszczeniach mieszkalnych),
- komunikacyjny

Na terenie gminy nie występują zakłady przemysłowe oraz obiekty uciążliwe pod względem emisji hałasu do środowiska.

Ze względu na to, że gmina ma charakter typowo rolniczy najpoważniejszymi źródłami emisji hałasu są ciągi komunikacyjne.

Ocena stanu środowiska w wyniku emisji hałasu z różnych źródeł dokonywana jest na podstawie równoważnego poziomu dźwięku A w dB. Wyniki prowadzonych pomiarów odnoszone są do wartości dopuszczalnych, zawartych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 29 lipca 2004 r. roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 178, poz. 1841). Dopuszczalne poziomy dźwięku wyrażone są za pomocą równoważnego poziomu dźwięku A – L_{Aeq} i odnoszą się do terenu zabudowy lub innych, które wymagają ochrony przed hałasem.

Podstawowym wskaźnikiem klimatu akustycznego jest sumaryczny poziom hałasu danego obszaru. W decydującym stopniu zależy on od jego urbanizacji oraz rodzaju emitowanego hałasu.

2.1. Drogowy.

W Polsce z końcem lat 80 – tych mieliśmy do czynienia z gwałtownym rozwojem motoryzacji, wyrażającym się rekordowym, w stosunku do lat poprzednich, przyrostem liczby samochodów, z dużym udziałem pojazdów o stosunkowo niskich parametrach eksploatacyjnych.

Stopień obciążenia środowiska hałasem drogowym jest zróżnicowany przestrzennie. Należy podkreślić, iż potencjalne zagrożenie klimatu akustycznego środowiska przez motoryzację zdecydowanie przewyższa pozostałe elementy.

Powodem takiego stanu rzeczy jest zbyt mała odległość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej od badanych dróg, znaczny udział pojazdów ciężkich w potoku ruchu, nadmierna prędkość jazdy, zły stan techniczny nawierzchni jezdni, brak płynności ruchu oraz brak zabezpieczeń antyhałasowych.

2.2. Kolejowy.

Wielkość i zasięg oddziaływania hałasu kolejowego w zasadniczy sposób zależy od częstotliwości kursowania pociągów (zarówno osobowych jak i towarowych), prędkości trakcyjnej, składu taboru kolejowego, technicznego przygotowania torowiska oraz topografii terenu, wraz z lokalną strukturą zabudowy.

W gminie nie występują główne szlaki kolejowe, ani duże węzły kolejowe, stąd uciążliwość akustyczna tego środka transportu jest niewielka.

2.3. Przemysłowy.

Elementem kształtującym klimat akustyczny obszaru gminy są zakłady przemysłowe, rzemieślnicze i obiekty handlowe. Znaczny procent środków produkcji, maszyn i urządzeń emituje hałas do środowiska zewnętrznego, o poziomie często przekraczającym wartości dopuszczalne.

Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od rodzaju maszyn i urządzeń hałasotwórczych, izolacyjności obudowy hal przemysłowych, prowadzonych procesów technologicznych oraz funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nimi terenów.

Uciążliwość hałasu emitowanego z tych urządzeń jest zróżnicowana i zależy między innymi od ilości źródeł i czasu ich pracy, stopnia wytłumienia, odległości od obszarów i obiektów chronionych oraz od wartości dopuszczalnego poziomu hałasu dla danego terenu.

2.4. Poligonowy.

Poligon Drawski (Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych), który oprócz wielu innych odczuwalnych niedogodności, jest źródłem hałasu, głównie w czasie prowadzonych ćwiczeń wojsk i sprzętu. Dużym źródłem hałasu jest również zlokalizowane lotnisko w Mirostawcu.

Uciążliwość emitowanego hałasu jest zróżnicowana i zależy między innymi od ilości źródeł i czasu ich występowania, stopnia wytłumienia, odległości od obszarów i obiektów chronionych.

2.5. Kierunki działań.

Cel średniookresowy do 2011 roku to zmniejszenie skali narażenia mieszkańców miast na ponadnormatywny poziom hałasu emitowany przez środki transportu.

Badania pozainwestycyjne w dziedzinie ochrony przed hałasem obejmują sporządzanie programów ochrony przed hałasem (zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska).

Kierunki działań:

1. Opracowanie map akustycznych.
2. Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem, z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania wokół terenów przemysłowych oraz głównych dróg wszędzie tam, gdzie przekraczany jest równoważny poziom hałasu, wynoszący 55 dB w porze nocnej.
3. Kontynuacja kontroli emisji hałasu dla środowiska z obiektów działalności gospodarczej.

3. Promieniowanie elektromagnetyczne.

W gminie nie prowadzono badań dotyczących oddziaływania pól elektromagnetycznych. Jednak należy nadmienić, że na obszarze gminy znajdują się potencjalne źródła pól elektromagnetycznych (linie i stacje elektroenergetyczne, nadajniki radiowe i telewizyjne, stacje telefonii komórkowej, stacje trunkingowej łączności radiowej).

3.1. Źródła emisji.

Podstawowymi źródłami emisji pól elektromagnetycznych o szkodliwym dla otoczenia, zwłaszcza ludzi, promieniowaniu niejonizującym są m.in. napowietrzne linie elektromagnetyczne o napięciu znamionowym 110 kV lub wyższym.

Wzdłuż tras przebiegu takich linii niezbędne jest zachowanie stref ochronnych o szerokości co najmniej: 33,0 m dla linii 400 kV; 26,0 m dla linii 220 kV; 14,5 m dla linii 110 kV. W strefach tych wyklucza się zabudowę mieszkaniową, a korzystanie z zasobów środowiska i sposób zagospodarowania obszaru jest ograniczony.

3.2. Wielkość emisji.

Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące, zawiera się w przedziale 0,1–300 MHz (fale radiowe), oraz 300 – 300.000 MHz (mikrofale).

Ciągły postęp techniczny warunkuje powstawanie coraz większej ilości źródeł promieniowania EM. Teren powiatu nie jest pod tym względem wyjątkiem, powoduje to jednak zwiększone zagrożenie ze strony zanieczyszczenia elementów środowiska i zagrożenia dla zdrowia mieszkańców.

Jednym z głównych powodów wzrostu zanieczyszczenia falami EM jest dynamiczny rozwój sieci cyfrowych telefonii komórkowych, powodujący wzrost licznych stacji bazowych, będących źródłami emisji tego promieniowania.

Nie bez znaczenia jest też ciągły rozwój mieszkalnictwa, co powoduje konieczność rozbudowy sieci energetycznej, tworząc nowe źródła liniowe.

Dokładne oddziaływanie pola elektromagnetycznego na terenie gminy nie zostało zbadane. Konieczne jest sporządzenie inwentaryzacji źródeł pól elektromagnetycznych oraz budowa sieci monitoringu, która umożliwiłaby określenie zagrożenia środowiska ze strony tego czynnika.

3.3. Kierunki działań.

Cel średniookresowy do 2011 roku to monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku.

W dziedzinie ochrony przed polami elektromagnetycznymi za najistotniejsze należy uznać zapisy w Dziale IV ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku Dz. U. nr 62 poz. 627 z późn. zm. (Ochrona przed polami elektromagnetycznymi).

Kierunki działań:

1. Rozwój systemu badań elektromagnetycznych.
2. Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zagadnienia pól elektromagnetycznych.

4. Gospodarka wodna.

Gmina Ostrowice posiada zasoby wód podziemnych i powierzchniowych, wystarczające na pokrycie potrzeb, jednak występuje tutaj dyslokacja tych zasobów w stosunku do miejsc największego zapotrzebowania na wodę pitną. Problem zaopatrzenia ludności w wodę o odpowiednich parametrach jakościowych dotyczy zwłaszcza obszarów wiejskich, ze względu na stan sieci wodociągowej. Konieczne jest uporządkowanie stanu technicznego i prawnego wodociągów na terenach wiejskich. Ochrona zasobów wodnych wymaga wyznaczenia stref ochronnych wód podziemnych i prowadzenia odpowiedniej gospodarki w tych strefach.

4.1. Źródła i ogniska zanieczyszczeń wód.

Decydujący wpływ na jakość wód powierzchniowych mają zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł punktowych, do których należą:

- źródła komunalne, systemy kanalizacyjne odprowadzające zazwyczaj mieszaninę ścieków z gospodarstw domowych i zakładów drobnego przemysłu, podłączonych do kanalizacji miejskich,
- źródła pochodzące ze spływów powierzchniowych, zawierające związki biogenne, środki ochrony roślin oraz wyłukiwane frakcje gleby z nawozami sztucznymi,
- źródła zanieczyszczonych wód opadowych, odprowadzonych z zakładów, ciągów komunikacyjnych oraz terenów osiedlowych,
- ścieki odprowadzane z terenów wiejskich

Pomimo odnotowanej w ostatnich latach znacznej poprawy jakości wód, stan czystości większości powierzchniowych wód płynących jest wciąż niewystarczający dla zapewnienia odpowiedniej jakości użytkowej wód (zaopatrzenie ludności w wodę do picia, cele rekreacyjne, hodowla ryb). Wpływ na taki stan mają nie tylko zanieczyszczenia punktowe, ale również zanieczyszczenia przestrzenne, tj. spływy powierzchniowe z pól pochodzenia rolniczego (z mineralnego nawożenia gleb i stosowania pestycydów) oraz zanieczyszczone opady atmosferyczne. Należy również wspomnieć o udziale zanieczyszczeń liniowych,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

powstających w wyniku normalnej codziennej eksploatacji samochodowych środków transportu oraz podczas ich awarii.

Systematycznie badana jest Drawa, której górny bieg niesie wody w I i II klasie czystości. Według stanu z roku 1988 Kokna, w ocenie ogólnej miała 3 km biegu z wodami w II i 11 km biegu z wodami w III klasie czystości, a w roku 1992 7 km w II i 7 km w III klasie czystości. Bez uwzględnienia skażeń biologicznych stan czystości tej rzeki oceniany był wyżej – w roku 1998 – 8,5 km biegu rzeki z wodami II i 5,5 km z wodami w III klasie czystości. Niemal identycznie wypadła ocena czystości wód tej rzeki przeprowadzona w roku 1992: 8,7 km biegu w II i 5,3 km biegu w III klasie czystości („Komunikat o stanie czystości ...”). Według oceny przeprowadzonej w roku 1978 również wody jeziora Siecino spełniały warunki wód klasy I. Istotnym zagrożeniem czystości Kokny są wsie zlokalizowane w zlewni górnego odcinka rzeki: Szczycienko, Szczytniki, Ostrowice oraz Borne.

Najnowsze badania świadczą o nieznacznej poprawie stanu wód, co związane jest zapewne ze zmniejszeniem się intensywności produkcji rolnej. Badania przeprowadzone w roku 2000 przez WIOŚ w Szczecinie wykazały, że o ocenie ogólnej stanu czystości na ogół decydują dwa parametry: miano Coli typu kałowego oraz azot azotynowy. W górnym biegu rzeki, do Ostrowic parametry te decydowały o zaliczeniu wód Kokny do III klasy czystości. W wodach tych występowały okresowo intensywne zakwity glonów. Niżej, na odcinku 1,7 km od Kokny zaliczono do II klasy czystości, zaś poniżej jezior Ostrowice i Dołgie do I klasy. Poniżej ujścia Rakona stan czystości wody Kokny się pogarsza i zaliczona jest ona do II klasy czystości, przy stwierdzonej dużej zawartości azotu azotynowego (przekroczona norma dla III klasy).

Tabela 13. Pobór wód.

Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców	Wodociąg + tak - nie	Źródło zaopatrzenia w wodę	Długość sieci[km] lub [mb]	Ilość przyłączy wodociągowych
Borne	97	+	Borne	2,8	45
Bolęgorzyn	326	-	Bolęgorzyn	2,5	9
Chlebowo	263	+	Chlebowo	1,9	55
Cieminko, Płocie	75	-	Cieminko	4,7	26
Dołgie	156	+	Dołgie	1,6	40
Grzybno	14	-	Grzybno		
Gronowo	42	+	Gronowo	2,0	20
Jelenino	169	-	Jelenino	2,5	22
Szczytniki	32	-	Szczytniki	1,0	10
Ostrowice	533	+	Ostrowice	3,6	60
Donatowo	34	-	Jelenino	4,7	17
Nowe Worowo	554	+	Nowe Worowo	3,6	53
Przytoń	266	-	Przytoń	1,4	19
Siecino	330	+	Siecino	1,1	35
Smółdzięcino	72	-	Smółdzięcino	0,4	20

Uwaga: + pozwolenie wodno-prawne /aktualne /

- pozwolenie wodno-prawne / nieaktualne lub brak /

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Tabela 14. Zestawienie długości programowej sieci wodociągowej.

L.p.	Nazwa miejscowości	Sieć wodociągowa	
		Średnica (mm)	Długość (mm)
1.	Wodociąg grupowy Dołgie		
	Dołgie, Przytoń	32	1 400
		90	10 600
2.	Wodociąg grupowy Chlebowo		
	Chlebowo, Płocie, Cieminko	32	1 520
		(40)	(198)
		(110)	(740)
		90	2 300
3.	Wodociąg grupowy Ostrowice		
	Borne, Ostrowice, Siecino, Gronowo, Jelenino, Szczycienko, Szczytniki, Jutrosin, Donatowo	32	2 700
		(40)	(181,2)
		(90)	(777,8)
		(110)	(1 800)
		63	1 000
		90	4 900
		110	16 220
4.	Wodociąg grupowy Nowe Worowo		
	Nowe Worowo, Smoldzięcino, Bolegorzyn	32	2 700
		(40)	(933)
		(110)	(2 838)
		40	1 060
		50	1 760
		90	3 400
		110	3 840

Na terenie gminy jest 49,8 km sieci wodociągowej rozdzielczej, którą woda jest rozprowadzona do poszczególnych miejscowości. Woda jest dostarczana bezpośrednio do 408 gospodarstw domowych. Woda pompowana jest z dwóch ujęć głębinowych wody znajdujących się w Cieminku oraz Siecinie o wydajności odpowiedni: 15,7 m³/h i 350 m³/d. W miejscowości Ostrowice znajduje się komunalna stacja wodociągowa oparta o trzy studnie, natomiast na terenie gminy 13 wsi posiada własne ujęcia wody i stacje wodociągowe.

Ponadto w 6 wsiach zasilanie w wodę odbywa się z ujęć indywidualnych. Znaczna część miejscowości jest zaopatrywana w wodę ze stacji wodociągowej w Ostrowicach.

Stopień zwodociągowania gminy jest wysoki i wynosi 96,8%. Ogółem w gminie znajduje się 325 przyłączy wodociągowych.

4.2. Kierunki działań w zakresie gospodarki wodnej.

Zakres działań:

- zbilansowanie potrzeb mieszkańców gminy w zakresie gospodarki wodą do picia,
- zaproponowanie ogólnej strategii rozwiązań technicznych i finansowych w zakresie gospodarki wodą pitną,
- podanie podstawowych rozwiązań technicznych, umożliwiających analizę finansową inwestycji.

Ostatecznym efektem realizacji programu będzie osiągnięcie standardów Unii Europejskiej w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę do celów pitnych.

Przyjęto następujące założenia, dotyczące wykonania przyjętego celu:

- maksymalna centralizacja systemów zaopatrzenia w wodę, w oparciu o istniejące stacje wodociągowe – analiza kosztów,
- likwidacja lokalnych stacji wodociągowych, zasilanie poszczególnych wsi ze stacji grupowych

Cel średniokresowy do 2011 roku – *zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód powierzchniowych, ochrona wód podziemnych oraz zapewnienie wszystkim mieszkańcom odpowiedniej jakości i ilości wody do picia.*

Cel podany powyżej jest zgodny z zapisami prawa wodnego. Mówiąc o jakości użytkowej wód (Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. art. 2 ust.1) należy rozumieć:

- wody powierzchniowe i podziemne, które są lub mogą być wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- wody powierzchniowe, wykorzystywane do celów rekreacyjnych, a w szczególności do kąpieli,
- wody powierzchniowe, przeznaczone do bytowania ryb, skorupiaków i mięczaków lub innych organizmów w warunkach naturalnych oraz umożliwiających migracje ryb.

4.3. Oczyszczalnie ścieków i sieci kanalizacyjne.

Na terenie Gminy Ostrowice funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków.

Oczyszczalnia ścieków w Ostrowicach, przepustowość w I etapie Qśr dob. 115 m³/d. Rok budowy 2001r.

Oczyszczalnia ścieków mechaniczno-biologiczna, półautomatyczna, część wstępna i biologiczna zautomatyzowana. Obsługa części osadowej ręczna.

Główne obiekty technologiczne:

- Komora rozprężna i krata ręczna
- Piaskownik
- Punkt zlewny ścieków dowożonych
- Reaktor cyrkulacyjny
- Komora kontaktowa ścieków z PIX-a
- Osadnik wtórny
- Komora pomiarowa przepływu ścieków
- Pompownia ścieków oczyszczonych
- Filtr gruntowo-piaskowy
- Komora regulacji poziomu ścieków w filtrze
- Pompownia recyrkulacji osadu
- Komora fermentacji osadu
- Poletka osadowe
- Budynek socjalno-techniczny

Pozwolenie wodno-prawne OS.KF.6223-6/2001 z dnia 31.12.2001r.

Termin ważności 31.12.2007r.

Rodzaj oczyszczanych ścieków – 100% ścieki komunalne.

Użytkownik – Gmina Ostrowice

Oczyszczalnia nie wymaga rozbudowy.

Odbiornik ścieków – do rowu melioracyjnego o długości ok. 180 m, dalej rzeką Rakowiec-Ostrowice o długości 600 m stanowiącej dopływ do jeziora Ostrowickiego.

Niekorzystnie przedstawia się sytuacja w zakresie odprowadzania ścieków. W gminie nie prowadzi się kompleksowej gospodarki ściekowej, znajduje się tutaj zaledwie 0,8 km sieci kanalizacyjnej. Z sieci tej odchodzi 21 przyłączy do budynków mieszkalnych. Tylko część budynków mieszkalnych posiada zbiorniki bezodpływowe do których są odprowadzane nieczystości.

W celu rozwiązania tego problemu biuro projektów „Eko Wodrol” z Koszalina opracowało studium wykonalności gospodarki wodociągowo – ściekowej dla Stowarzyszenia Gmin Pojezierza Drawskiego. Opracowanie to ma na celu stworzenie systemu gospodarki wodno –

ściekowej dla wszystkich gmin, systemów całościowych dla poszczególnych gmin jak i częściowo powiązanych między nimi. Studium to określa konieczność połączenia poszczególnych wodociągów, likwidacji nieefektywnych ujęć i wdrożenia jednego połączonego systemu w ramach gminy, określa koszty inwestycji i jej etapowanie. Program gospodarki wodno – ściekowej dla Stowarzyszenia będzie podstawą do wystąpienia o fundusze pomocowe programu ISPA.

Porządkowanie gospodarki ściekowej będzie obejmowało zarówno budowę nowych systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków, jak również modernizację istniejących oczyszczalni ścieków w kierunku spełnienia wymagań obowiązującego prawa i dyrektyw UE, optymalizację wykorzystania istniejących oczyszczalni ścieków (w tym dociążenie oczyszczalni), budowę oczyszczalni przydomowych w tych miejscach, gdzie jak wynika z planów zagospodarowania przestrzennego brak będzie kanalizacji w okresie perspektywistycznym do 2011 roku oraz sukcesywną modernizację istniejącej i realizację nowej sieci kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi.

4.4. Kierunki działań w zakresie gospodarki ściekowej.

Cel średniookresowy do 2011 roku to ochrona wód poprzez budowę małych oczyszczalni ścieków komunalnych, przemysłowych i deszczowych i modernizacja już istniejących oraz budowa sieci kanalizacyjnych.

Kierunki działań:

1. Uporządkowanie gospodarki ściekowej.
2. Sukcesywne ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko zanieczyszczeń obszarowych i punktowych, pochodzących z działalności rolniczej.
3. Wspieranie i egzekwowanie programów racjonalnej gospodarki wodno – ściekowej w zakładach przemysłowych.

5. Powierzchnia terenu.

Ochrona powierzchni ziemi zgodnie z zapisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. nr 62 poz. 627 z późn. zm). polega na zapewnieniu jej jak najlepszej jakości.

Uwzględniając założenia ochrony powierzchni ziemi określono cel ekologiczny:

Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed ich degradacją.

Realizacja określonych celów i kierunków ekologicznych powinna być realizowana przez konkretne zadania ekologiczne.

Podstawowe problemy w zakresie ochrony powierzchni to:

1. Eksploatacja kopalin
2. Gospodarka odpadami przemysłowymi - odpady przemysłowe wytworzone i zgromadzone przez zakłady.
3. Gospodarka odpadami komunalnymi

5.1. Wyrobiska eksploatacyjne i poeksploatacyjne.

Na ocenę stanu bazy surowcowej składają się informacje o udokumentowanych złożach i eksploatacji ich zasobów oraz o istniejących punktach eksploatacji kopalin.

Zasoby surowców mineralnych występujących na terenie Gminy Ostrowice są niewielkie. Są to wyłącznie złoża surowców budowlanych, głównie kruszywa, o zróżnicowanej granulacji, którego występowanie związane jest przede wszystkim z obszarem sandrowym. Zarzucono już eksploatację kruszywa budowlanego (piasek ze żwirem) ze złoża koło Siecina i zrehabilitowano wyrobisko poeksploatacyjne. Zarzucono też eksploatację złoża gazów narzutowych koło Chlebowa. Złoże piasku ze żwirem Ostrowice – rozpoznane pod względem geologicznym (kategoria C₂) nie jest eksploatowane. E. Juszcak (1996) wytypowała na terenie gminy cztery obszary perspektywiczne występowania niedużych złóż pospółki i piasku (koło Chlebowa, Przytonia i Ostrowic). Do dziś nie wykonano dla nich opracowań geologicznych i nie są eksploatowane.

Złóż surowców organicznych na terenie gminy nie stwierdzono.

Do podstawowych problemów związanych z eksploatacją kopalin zaliczyć można:

- lokalizację złóż na terenach o dużej wartości przyrodniczej i związane z ich wydobyciem konflikty na tle ochrony środowiska,
- niekorzystne, trwałe przekształcanie powierzchni terenu,
- nielegalne wydobycie surowców, głównie kruszyw – bez posiadania stosownych koncesji, w sposób niezgodny ze sztuką i nie gwarantujący zepsucia złoża oraz naruszający zasady ochrony środowiska i przyrody,
- brak pełnej inwentaryzacji zasobów kopalin

Ograniczenie negatywnych skutków wydobycia kopalin polegać powinno przede wszystkim na :

- prowadzeniu odpowiedniej rekultywacji gruntów zdegradowanych,
- eksploatacji złóż z uwzględnieniem potrzeby ochrony środowiska, z poszanowaniem przepisów prawnych w tym zakresie i zachowaniem zasad, określonych w dokumentacji, m.in. w raporcie oddziaływania na środowisko.

5.2. Gospodarka odpadami.

W ostatnich latach ochrona środowiska przyrodniczego przed odpadami urosła do jednego z pierwszoplanowych problemów ekologicznych. Wynika to z coraz większego wytwarzania

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

odpadów przy znikomym stopniu ich przetwarzania i wykorzystania gospodarczego oraz braku miejsca ich odpowiedniego składowania.

W ramach niniejszego „Programu Ochrony Środowiska” na lata 2004 – 2011” opracowano „Plan Gospodarki Odpadami” dla Gminy Ostrowice który stanowi oddzielny dokument. Dlatego też do niniejszego rozdziału „Programu Ochrony Środowiska..” przeniesiono jedynie najważniejsze zapisy z w/w Planu Gospodarki Odpadami.

Tabela 15. Bilans jakościowy odpadów komunalnych wytwarzanych na obszarze gminy w podziale na strumienie.

Strumienie odpadów komunalnych	Obszary wiejskie	
	%	Mg/rok
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	9,8	59,8
Odpady zielone	1,8	11
Papier i tektura (nieopakowaniowe)	4,9	29,9
Opakowania z papieru i tektury	6,7	40,9
Opakowania wielomateriałowe	0,9	5,5
Tworzywa sztuczne (nieopakowaniowe)	9,4	57,3
Opakowania z tworzyw sztucznych	3,1	18,9
Szkło (nieopakowaniowe)	0,5	3,1
Opakowania ze szkła	8,5	51,9
Metale	2,2	13,5
Opakowania z blachy stalowej	0,9	5,5
Opakowania z aluminium	0	0,0
Odpady tekstylne	2,2	13,4
Mineralne	5,8	35,4
Inne mineralne	24,5	149,5
Budowlane, rozbiórkowe	17,9	109,2
Niebezpieczne	0,9	5,5
Razem	100	610,0

Tabela 16
. Główni wytwórcy odpadów na terenie gminy.

Nazwa przedsiębiorstwa	Ilość i rodzaj wytworzonych odpadów			Sposób zagospodarowania i odbiorca odpadów	
	Ilość [Mg/rok]	Rodzaj		Wykorzystanie gospodarcze	Unieszkodliwienie/ składowanie
		Kod	Rodzaj		
A. ODPADY Z PRZEDSIĘBIORSTW					

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

1). BTO Produkcja Okien Sp. z o.o. Ostrowice	12	07 02 13	Odpady tworzyw sztucznych	100% - sprzedaż	-
2). „TEKMAR” Mariusz Piasecki Borne	60	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	100% - sprzedaż	-
3). ZPUH Zbigniew Stebnicki Połczyn Zdrój Zakład w Nowym Worowie	125	15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	100% - sprzedaż	-
	300	02 02 03	Surowce i produkty nienadające się do spożycia i przetwórstwa	-	100 % LTZ Bojano
4) Punkt weterynaryjny Ostrowice	0,018	18 02 03	Inne odpady	-	100 % Eko-Spalmed Kołobrzeg
B. OSADY ŚCIEKOWE					
1). Oczyszczalnia ścieków	5 Mg s.m/rok	19 08 05	Osady ściekowe komunalne	100 % Wykorzystanie rolnicze	-

Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Ostrowice za cel nadrzędny realizowany do 2011 r. przyjmuje: minimalizację ilości odpadów wytwarzanych w sektorze komunalnym oraz wdrożenie nowoczesnego systemu ich odzysku i unieszkodliwiania, spełniającego standardy Unii Europejskiej. W związku z przyjęciem przez Radę Gminy uchwały (nr XII/57/04) z dnia 03.03.2004 r., dotyczącej przystąpienia do Celowego Związku Gmin R-XXI z siedzibą w Nowogardzie, w celu „wspólnego wykonania zadania efektywnego i ekologicznego zagospodarowania odpadów”, przedstawione w opracowaniu założenia i kierunki działań w zakresie gospodarki odpadami będą zgodne z planem gospodarki odpadami dla w/w Związku Gmin R-XXI.

Cele związane z gospodarką odpadami podzielone zostały na cele krótko i długookresowe:

Cele krótkookresowe, realizowane w latach 2004-2007.

- ✓ Stworzenie regionalnego systemu gospodarki odpadami, w oparciu o budowany Regionalny Zakład Zagospodarowania Odpadów w Słajsinie w ramach Związku Celowego Gmin R-XXI z uwzględnieniem składowiska w Mielenku Drawskim, który pełnić będzie funkcję filii w/w Zakładu.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

- ✓ Objęcie 80% mieszkańców gminy zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych, w tym surowcowych.
- ✓ Podniesienie świadomości społecznej mieszkańców w ramach edukacji ekologicznej, w szczególności w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów oraz w zakresie ich selektywnej zbiórki.
- ✓ Likwidacja „dzikich” wysypisk i zapobieganie ich powstawaniu.
- ✓ Osiągnięcie w roku 2006 odzysku i recyklingu poszczególnych rodzajów odpadów na poziomie:
 - odpady zielone: 35 %,
 - odpady opakowaniowe (pochodzące z selektywnej zbiórki): 1,5%
 - odpady wielkogabarytowe: 20 %,
 - odpady budowlane: 15 %,
 - odpady niebezpieczne (wytwarzane w grupie odpadów komunalnych): 15 %,
- ✓ Stworzenie systemu zbiórki odpadów opakowaniowych zgodnie z:
- ✓ Ustawą *o opakowaniach i odpadach opakowaniowych* z dnia 11 maja 2001 r. (Dz.U. Nr 63, poz. 638 z późn. zm.).
- ✓ Ustawą *o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej* z dnia 11 maja 2001 r. (Dz.U. Nr 63, poz. 639 z późn. zm.).
- ✓ Zagospodarowanie we współpracy ze Związkiem maksymalnej ilości odpadów innych niż komunalne, w instalacjach znajdujących się na terenie R-XXI.
- ✓ Zorganizowanie systemu odbioru padłych zwierząt.
- ✓ Zadania w zakresie gospodarowania komunalnymi osadami ściekowymi:
 - zwiększenie stopnia kontroli obrotu komunalnymi osadami ściekowymi celem zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa zdrowotnego i środowiskowego (monitorowanie ich składu chemicznego, bakteriologicznego i parazytologicznego);
 - zaleca się kompostowanie, wraz z frakcją organiczną, odpadów komunalnych. Powstały w ten sposób kompost będzie wykorzystywany na potrzeby utrzymania terenów zielonych na terenie Związku oraz w rekultywacji składowisk i terenów przemysłowych;
 - wykorzystanie w celach nawozowych i w rekultywacji osadów o odpowiednich parametrach.

Cele długookresowe, realizowane w latach 2008-2011.

- ✓ Kontynuacja i intensyfikacja edukacji ekologicznej oraz kampanii informacyjnej dla mieszkańców
- ✓ Monitoring i aktywne doskonalenie systemu gospodarki odpadami na terenie gminy we współpracy ze Związkiem Celowym Gmin R-XXI.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

- ✓ Podnoszenie skuteczności funkcjonującej już selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, jak również zbiórki odpadów niebezpiecznych.
- ✓ Dążenie do odzysku i unieszkodliwienia (poza składowaniem) odpadów komunalnych ulegających biodegradacji dla osiągnięcia w roku 2010 redukcji ilości tych odpadów kierowanych do składowania do poziomu 75%, w roku 2013 – 50% (w odniesieniu do całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w 1995 r. (4,380 tys. Mg).
- ✓ Osiągnięcie w roku 2011 odzysku i recyklingu poszczególnych rodzajów odpadów na poziomie:
 - odpady zielone: 50 %,
 - odpady opakowaniowe (pochodzące z selektywnej zbiórki): 10 %,
 - odpady wielkogabarytowe: 70 %,
 - odpady budowlane: 60 %,
 - odpady niebezpieczne (wytwarzane w grupie odpadów komunalnych): 70 %.
- ✓ Wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym zagospodarowanie odpadów innych niż niebezpieczne np. poprzez wykorzystanie odpadów do produkcji paliwa alternatywnego.

Przyjęto założenie, że realizacja powyższych celów będzie się odbywała poprzez:

- prowadzenie edukacji ekologicznej,
- wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów,
- budowę stacji przeładunkowej,
- organizację systemu zbiórki odpadów gabarytowych,
- utworzenie punktu zbiórki odpadów budowlanych,
- zbiórkę odpadów niebezpiecznych/problemowych,
- nawiązywanie współpracy z Organizacjami Odzysku,
- likwidację „dzikich” wysypisk,
- budowę i uruchomienie Zakładu w Mielenku Drawskim, jako filii ZZO w Słajsinie
- promowanie selektywnej zbiórki w sektorze gospodarczym,
- rozwiązanie problemu padłych zwierząt,
- zagospodarowanie odpadów innych niż komunalne,.

W sektorze gospodarczym przewiduje się dostosowanie gospodarki odpadami do wymagań europejskich zawartych w znowelizowanych krajowych aktach prawnych oraz do wytycznych zawartych w II Polityce Ekologicznej Państwa, poprzez osiągnięcie w latach 2004 – 2011 następujących celów:

- ✓ Intensyfikacja działań (zapoczątkowanych w niniejszym planie), w celu rozpoznania stanu gospodarki odpadami w małych i średnich podmiotach gospodarczych.

- ✓ Zwiększenie stopnia wykorzystania odpadów.
- ✓ Bezpieczne dla środowiska unieszkodliwienie odpadów.
- ✓ Eliminacja zagrożenia ze strony odpadów pochodzenia zwierzęcego.

5.3. „Dziki” wysypiska odpadów.

Jednym z problemów, jakie występują w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy jest zjawisko powstawania nielegalnych wysypisk odpadów. Główną tego przyczyną jest chęć uniknięcia opłat za usuwanie i składowanie odpadów na składowisku komunalnym. Dlatego wiele osób fizycznych, a nawet instytucji pozbywa się swoich odpadów, wysypując je w miejscach do tego nieprzeznaczonych, co nie jest obojętne dla środowiska. Są to najczęściej miejsca położone w peryferyjnych rejonach miejscowości, oddalone od zabudowań mieszkalnych oraz położone na terenach leśnych, przy szlakach komunikacyjnych. Na obszarze gminy zewidencjonowano 2 „dziki” wysypiska, przy czym pod pojęciem „dziki” wysypisko rozumie się obszar, na którym przez dłuższy czas sukcesywnie składowano lub nadal się składowane, nielegalnie odpady. Składowane są tam przede wszystkim odpady komunalne. „Dziki” składowiska zajmują łącznie powierzchnię 1,16 ha.

Z uwagi na fakt, że niniejsze dane zostały uzyskane na podstawie ankiet należy pamiętać, że są to dane niepełne i nie wskazują wszystkich lokalizacji występowania „dzikich” wysypisk.

Aby zapobiec powstawaniu „dzikich” wysypisk odpadów należy zacząć od przeprowadzenia szerokiej akcji podnoszenia świadomości społecznej, poprzez tworzenie w ramach Związku R-XXI program edukacji ekologicznej.

Zgodnie z art.102 Prawa Ochrony Środowiska, władający powierzchnią ziemi, na której występuje zanieczyszczenie gleby lub ziemi albo niekorzystne przekształcenie naturalnego ukształtowania terenu, jest obowiązany, do przeprowadzenia ich rekultywacji. Należy zatem przeprowadzić działania przygotowawcze w celu uzyskania niezbędnych informacji, np. ustalić właściciela zanieczyszczonego terenu, szczegółowe dane geodezyjne, sporządzić kosztorys prac, dokumentację fotograficzną itp.

Gdy zanieczyszczony teren jest własnością gminy - likwidacja nielegalnych składowisk odpadów jest obowiązkiem gminy. Związek lub podmiot działający w jego imieniu może przejąć te obowiązki tylko na zlecenie gminy.

W przypadku, gdy teren, na którym zlokalizowane jest „dziki” wysypisko nie należy do gminy, zgodnie z art. 34 ustawy o odpadach wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji, nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie ich z miejsc nieprzeznaczonych do składowania lub magazynowania, wskazując sposób wykonania tej decyzji. Przez posiadacza odpadów rozumie się każdego, kto faktycznie włada odpadami (wytwórcę odpadów, inną osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną); domniemywa

się, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości.

Dane uzyskane z działań przygotowawczych stanowią podstawę do typowania i realizacji prac porządkowych w zakresie likwidacji nielegalnych wysypisk. Kolejność ich likwidacji powinna być ustalana w oparciu o posiadane środki oraz zatwierdzone przez władze Związku kryteria pozwalające na wypracowanie optymalnych decyzji w tym zakresie.

5.4. Obszary zdegradowane

Na terenie Gminy Ostrowice wyróżnić można następujące kategorie obszarów zdegradowanych:

- Nielegalne wysypiska śmieci tzw. „dzikie” ,
- Wyrobiska po nieczynnych kopalniach kruszywa i kamienia polnego – na terenie gminy, znajdują się trzy stanowiska k. Chlebowa, k. Cmentarza w Ostrowicach i k. Siecina,
- Miejsca nielegalnego poboru kruszywa
Podczas lustracji terenu stwierdzono istnienie kilku miejsc „dzikiego” poboru piasku i żwiru, nad którymi nie sprawuje się żadnego dozoru. Znajdują się one koło Gronowa, Nowego Worowa, Dołgiego i Chlebowa. Są to powierzchniowo obszary niewielkie, nie przekraczające 0,5 ha. Niewielka liczba miast w pobliżu i mała gęstość zaludnienia obszaru gminy, a także prawdopodobnie fakt powołania Drawskiego Parku Krajobrazowego sprawiły, że liczba punktów eksploatacji surowców budowlanych jest nieduża i nie stanowią one poważniejszego zagrożenia zasobów przyrodniczych gminy.
- Oczyszczalnia ścieków – usytuowana w Ostrowicach – lokalna, pozostały obszar gminy – szamba,
- Maszty telefonii komórkowej
Stopień ich uciążliwości w krajobrazie jest bardzo zróżnicowany. Najbardziej rzucają się w oczy maszty telefonii komórkowej postawione koło Ostrowic w wyjątkowo eksponowanym miejscu. Podobnie usytuowana jest oczyszczalnia ścieków. Bardzo wyraźną formę terenową tworzy dawna żwirownia na północny – wschód od Chlebowa, przylegająca do terenu cmentarza. Największym obszarem zdewastowanym jest teren dawnej kopalni kruszywa i kamienia polnego k. Chlebowa. Teren jest obecnie dość znacznie zadrzewiony, dzięki czemu, jako forma mało czytelny od strony szosy Chlebowo- Stare Worowo, lecz z bliska można przekonać się, że teren kopalni nie został poddany w najmniejszym stopniu zabiegom rekultywacyjnym. Ponadto obecnie w trzech miejscach odbywa się tu nielegalna eksploatacja kruszywa.

5.5. Inwestycje budowlane i komunalne.

Ranga i wymiar realizowanych inwestycji oraz ich usytuowanie w gminie jest zróżnicowane. Znaczna ilość wystawianych pozwoleń na budowę dotyczy wsi Ostrowice. O wiele mniej natomiast inwestuje się w pozostałych miejscowościach gminy.

Skala realizowanych inwestycji jest różna, od modernizacji i adaptacji do obiektów infrastruktury technicznej jak oczyszczalnia, kotłownia oraz sieci wodociągowe i kanalizacyjne.

Zainteresowanie mieszkańców gminy nowymi terenami budowlanymi jest niewielki, wynika to z ustabilizowanej liczby ludności gminy i w konsekwencji z braku potrzeb realizacji nowych mieszkań.

Również potrzeby w zakresie budownictwa rekreacyjnego i tworzenia bazy turystycznej są do niedawna prawie niezauważalne. Obecnie przewidywana jest realizacja modernizacji dróg w miejscowościach: Donatowo i Borne.

6. Przeobrażenia gleb.

Właściwości gleb zależą od wielu czynników, do których należą, poza składem mechanicznym, podatność na degradację i stopień zdegradowania. Degradacja zachodzi pod wpływem czynników antropogenicznych, jak też i naturalnych. Ochrona gleb opiera się na zasadach, określonych głównie w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Polegać ma ona przede wszystkim na:

- rekultywacji gruntów zdegradowanych,
- ograniczeniu degradacji gleb przez przemysł,
- właściwym użytkowaniu rolniczym gleb, w tym odpowiednim nawożeniu i stosowaniu środków ochrony roślin,
- ograniczeniu opadu pyłów (instalacje odpylające, cyklony itp.),
- zapobieganiu zanieczyszczaniu metalami ciężkimi (np. wyrzucania w terenie zużytych baterii),
- stosowaniu fitomelioracji, zalesień gruntów nieprzydatnych rolniczo,
- zachowywaniu odpowiedniego odczynu gleb (z uwagi na występujące zasadniczo nadmierne zakwaszenie stosowanie wapnowania),
- zapobieganiu procederowi nielegalnego składowania odpadów na gruntach do tego nieprzeznaczonych,
- ograniczaniu zanieczyszczeń przemysłowych,
- prowadzeniu obserwacji zmian chemizmu gleb, a w szczególności i koncentracji metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo.

Ochrona gruntów jest regulowana ustawą z dnia 5 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. W jej rozumieniu ochrona gruntów polega przede wszystkim na:

- ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolne i nieleśne,
- zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej,
- rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów,
- poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności,
- zachowaniu standardów jakości gleby i ziemi,
- zachowaniu i budowie oczek wodnych, jako naturalnych zbiorników wodnych (mała retencja),

poprzez:

- monitoring gruntów, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony powierzchni ziemi oraz wód,
- kontrolę funkcjonowania na gruntach rolnych urządzeń szczegółowych melioracji wodnych,
- prowadzenie, raz na 3 lata, okresowych badań poziomu skażenia gleb i roślin,
- działalność edukacyjną.

Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, powinno polegać na:

- zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacyjnej,
- lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji,
- rekultywacji obszarów zdegradowanych

7. Gospodarka leśna.

Wobec problemu niskiej bonitacji gleb na terenie gminy głównym działaniem gospodarki leśnej będzie zalesianie. Dla gospodarki zalesianie jest jednym z ważniejszych przedsięwzięć przyrodniczo – gospodarczych. Oznacza ono inicjowanie procesu lasotwórczego i odtwarzanie leśnego ekosystemu w miejscu, gdzie użytki rolne nie przynoszą zamierzonego efektu ekonomicznego. Coraz liczniej występujące zagrożenie środowiska przyrodniczego i konieczność jego ochrony uzmysławia nam, że zalesianie nie tylko zwiększa istniejące zasoby leśne, lecz także staje się narzędziem ochrony przyrody i krajobrazu, wzmacnia i poszerza ochronne funkcje lasu w stosunku do wody i gleby, ogranicza skutki „efektu cieplarnianego” i przeciwdziała globalnym zmianom klimatu, podnosi walory estetyczne i rekreacyjne środowiska, rekultywuje obszary skażone i zdegradowane.

Wśród lasów nowych przeważać będą zdecydowanie lasy sektora prywatnego (dofinansowanie w różny sposób – sadzonki, ekwiwalent za prowadzenie uprawy leśnej) ze środków budżetu Państwa. W praktyce realizacja tych planów zależna jest od wielkości środków przyznawanych corocznie na ten cel od właściwych organów i jednostek (Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa).

Ideą przewodnią zwiększenia lesistości jest w pierwszym rzędzie zalesianie gruntów o ograniczonej zdolności do uprawy rolnej: użytki rolne klas V i VI, grunty o znacznym spadku (>15%) oraz grunty zdegradowane w rozumieniu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Prowadząc zalesienia należy pamiętać o podstawowych celach, zasadach i zadaniach związanych z ochroną i prowadzeniem gospodarki leśnej, w których dominującą rolę odgrywają:

- a) kształtowanie równowagi w ekosystemach leśnych poprzez wykonywanie zabiegów profilaktycznych i ochronnych, zapobiegających powstawaniu i rozprzestrzenianiu pożarów oraz zwalczanie organizmów szkodliwych,
- b) zapewnienie ciągłości użytkowania poprzez zachowanie w lasach roślinności leśnej, naturalnych bagien i torfowisk, pozyskiwanie drewna w granicach możliwości produkcyjnych lasu.

Zadania, które należy wykonać w celu poprawy sytuacji w odniesieniu do lasów niepaństwowych, to w pierwszym rzędzie:

- zwiększenie środków na nadzór nad lasami niepaństwowymi,
- uregulowanie spraw związanych z wykazywaniem powierzchni leśnych w ewidencji gruntów.

Kierunki działań:

1. Łączenie kompleksów leśnych, zwłaszcza w obszarze korytarzy ekologicznych i na obszarach wododziałów.
2. Poprawa rozpoznania zasobów różnorodności biologicznej w lasach.
3. Prowadzenie zalesiania terenów nieprzydatnych równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów.
4. Racjonalne przeznaczenie obszarów leśnych na cele nieleśne.
5. Stały monitoring środowiska leśnego, w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkodniki).
6. Zapewnienie lasom i zadrzewieniom właściwego znaczenia w planowaniu, w tym kształtowaniu granicy rolno – leśnej i ochronie krajobrazu.
7. Odnowa zieleni dolin rzecznych, w tym ochrona lasów łęgowych.

8. Szata roślinna.

Działania służące ochronie przyrody były w ostatnich latach zaniedbywane. Zachowanie wartości przyrodniczych powinno, szczególnie na terenie Gminy Ostrowice, stać się jednym z priorytetów w ochronie środowiska. Kierunki działań mogą być osiągnięte poprzez:

- bezwzględne uwzględnianie wymogów ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- zwiększanie środków finansowych na ochronę przyrody,
- wzmocnienie administracji i systemu nadzoru w zakresie ochrony przyrody, w tym prowadzenie badań naukowych i monitoringu,
- popularyzację ochrony przyrody i edukację ekologiczną,
- zastępowanie działań doraźnych działaniami kompleksowymi, zakładającymi ochronę całych ekosystemów, z uwzględnieniem wszystkich powiązań ekologicznych,
- zwiększanie różnorodności przyrodniczej,
- objęcie ochroną obszarów i obiektów przyrodniczo cennych,
- zwiększenie powierzchni rezerwatów i użytków ekologicznych,
- podniesienie rangi niektórych form ochrony przyrody,
- właściwą ochronę korytarzy ekologicznych,
- stosowanie czynnej ochrony gatunkowej, w tym restytucji,
- wykonanie i stosowanie planów rezerwatów i parków krajobrazowych

9. Fauna i Flora.

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin lub zwierząt oraz ich siedlisk, a w szczególności gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem. Niezbędne jest podjęcie działań związanych z aktywną ochroną fauny i flory oraz opracowanie programów ochrony tych populacji, dla których niewystarczająca do podtrzymania gatunku jest ochrona siedlisk. Duże znaczenie ma tworzenie sieci ostoi ptaków IBA (Important Bird Area), będących elementem międzynarodowego systemu ochrony ptaków i ich ostoi. Planowane jest wyznaczenie analogicznej sieci IPA (Important Plant Area) – obszarów ważnych dla flory.

Kierunki działań:

1. Określenie potrzeb w zakresie reintrodukcji gatunków roślin i zwierząt.
2. Opracowanie planów ochrony siedlisk gatunków, które są zagrożone.
3. Budowa przejść dla zwierząt nad trasami komunikacyjnymi i przepławek dla organizmów wodnych.

10. Zasoby surowców mineralnych.

Na podstawie dotychczasowych badań geologicznych, zwiadu geologicznego i przesłanek geologicznych na terenie gminy nie ma możliwości udokumentowania dużych i średnich złóż zasobów surowców mineralnych..

Kierunki działań:

1. Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich znanych złóż w granicach ich udokumentowania, wraz z zapisami o ochronie ich obszarów przed trwałym zainwestowaniem.
2. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.
3. Rewitalizacja dawnych wyrobisk.

11. Przemysł, handel, usługi.

Na rynkach lokalnych Gminy Ostrowice zauważyć można zapotrzebowanie na usługi, które na przestrzeni ostatnich lat zanikły. Poprzez zrzeszanie się w organizacje broniące swych interesów pojawia się szansa na rozwój lokalnego rynku małej i średniej przedsiębiorczości. Przeciwstawiają się one tworzeniu masowego rynku sprzedaży bezpośredniej. Tworzy się system promocji sprzedaży lokalnych produktów.

Zmiany społeczno – gospodarcze w Polsce w ostatnich latach doprowadziły do ograniczenia produkcji dużych zakładów, a nawet ich upadłości oraz do rozwoju małych prywatnych firm, zwłaszcza przetwórstwa rolno – spożywczego, lekkiego i materiałów budowlanych. Rozszerzenie profilu produkcji jest korzystne tym bardziej, że nowe gałęzie przemysłu są mniej uciążliwe dla środowiska.

Rozwój przedsiębiorczości w Gminie Ostrowice należy opierać przede wszystkim na wspieraniu przemysłu surowcowego opartego na lokalnych zasobach, na rozwoju przetwórstwa rolnego oraz na rozwoju drobnej wytwórczości (biznesów rodzinnych), które nie stanowią obciążenia dla środowiska naturalnego.

Bardzo ważnym zadaniem na najbliższe lata jest stworzenie Ośrodka Wspierania Przedsiębiorczości, który swym zasięgiem mógłby objąć teren całego powiatu drawskiego. Niezbędna w tym zakresie jest współpraca ze Starostwem Powiatowym oraz sąsiednimi gminami, ośrodek mógłby prowadzić Inkubator Przedsiębiorczości oraz stworzyć Fundusz Pożyczkowy i Fundusz Poręczeń Kredytowych dla przedsiębiorstw.

Dominujące branże w gospodarce regionu to:

- przemysł stoczniowy i morski,
- rybactwo i związane z tym przetwórstwo,
- przemysł chemiczny,
- energetyka,

- przemysł rolno – spożywczy,
- leśnictwo i przemysł drzewny,
- turystyka

Poszczególne branże w różnym stopniu oddziałują na gospodarkę powiatu drawskiego i Gminy Ostrowice. W najmniejszym stopniu wpływa na działalność związaną z gospodarką morską (przemysł stoczniowy, rybołówstwo). W zakresie przetwórstwa rolno – spożywczego, przemysłu drzewnego i leśnictwa zaznacza się duży związek i wkład powiatu i gminy w gospodarkę regionu.

Dla Gminy Ostrowice ważne są szczególnie powiązania z powiatem w zakresie przetwórstwa rolno – spożywczego, pozyskiwania surowca do produkcji tartacznej. Branżą dynamicznie rozwijającą się na terenie gminy jest turystyka. Istnieją duże możliwości włączenia gminy w przedsięwzięcia w tym zakresie.

Generalnym kierunkiem w rozwoju rynku pracy w Gminie Ostrowice są usługi, przede wszystkim związane z turystyką i wypoczynkiem oraz obsługą ruchu turystycznego. Inwestowanie w ten rodzaj usług może stać się motorem rozwoju gminy.

Gmina ze względu na swoje walory przyrodnicze i predyspozycje środowiska powinna rozwijać wszelkie nieuciążliwe formy przetwórstwa rolno – leśno – spożywczego oraz przemysłu drzewnego.

Do najważniejszych zadań stymulujących rozwój przedsiębiorczości, które należy wykonać, należą:

- wspieranie organizacji pozarządowych zajmujących się wspieraniem małych i średnich przedsiębiorstw,
- utworzenie Ośrodka Wspierania Przedsiębiorczości,
- współpraca z lokalnym samorządem gospodarczym (Izby Przemysłowo – Handlowe, Stowarzyszenia producentów, itp.),
- wypracowanie spójnej, jasnej polityki wobec inwestorów zarówno zewnętrznych jak i lokalnych (ulgi i zwolnienia podatkowe, prolongaty, pomoc w uzbrajaniu terenu),
- wspieranie tradycyjnych gałęzi przemysłu występujących na terenie gminy, tj. przemysł drzewny, rolno - spożywczy, odzieżowy,
- rozwijanie przemysłu opartego na surowcach i zasobach naturalnych dostępnych na terenie gminy (żwiry, kreda jeziorna, drewno, runo leśne),
- opracowywanie ogólnych i szczegółowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy, co znacznie ułatwi realizację inwestycji na terenach do tego przeznaczonych,
- ciągła aktualizacja i promocja oferty inwestycyjnej zawierającej obok mienia komunalnego także oferty firm i osób fizycznych,
- przygotowywanie wolnych terenów pod inwestycje (uzbrajanie w media, zapisy w planie zagospodarowania przestrzennego).

Główny cel strategiczny do 2011 roku to restrukturyzacja istniejących zakładów, preferowanie rozwoju przemysłu wodochłonnego i rolno – spożywczego, pod warunkiem, że emisje zanieczyszczeń nie będą szkodliwe dla zdrowia człowieka i środowiska naturalnego.

Główne zagrożenia środowiska z tytułu rozwoju przemysłu:

- emisja zanieczyszczeń do powietrza,
- nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
- emisja hałasu,
- zużywanie zasobów naturalnych,
- odprowadzanie ścieków,
- przerywanie ciągłości ekosystemów rzecznych (brak przepławek)

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia:

- rozwój nowych sektorów przemysłu, przyjaznych środowisku,
- wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem,
- wprowadzenie technologii mało - bezodpadowych,
- właściwe gospodarowanie terenami przemysłowymi

11.1. Zagrożenia awariami.

Poważne awarie rozpatrywane są z punktu widzenia skutków dla środowiska, jakie mogą mieć miejsce w wyniku awarii przemysłowych i transportowych z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych.

Ustawa „Prawo Ochrony Środowiska” z dnia 27 kwietnia 2001 roku (Tytuł IV „Poważne awarie”) określa podstawowe zasady zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym.

Aktualne przepisy w dużej mierze są zgodne z zapisami Dyrektywy Rady Seveso II, natomiast ich praktyczne wdrożenie może napotykać na trudności. Obowiązki związane z awariami przemysłowymi spoczywają głównie na prowadzącym zakład o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii oraz na organach Państwowej Straży Pożarnej, a także Wojewodzie. Szczegółowy opis obowiązków podaje ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r (Dz. U. nr 62 poz. 627 z późn. zm). Z punktu widzenia narażenia mieszkańców na skutki ewentualnych awarii przemysłowych, istotne znaczenie mają zewnętrzne plany operacyjno – ratownicze dla terenów otaczających zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii; plany te leżą w gestii komendanta Wojewódzkiego PSP i przygotowywane są we współpracy z organami samorządu terytorialnego.

Kierunki działań:

1. Sporządzenie (zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska) Wojewódzkiego planu zarządzania ryzykiem.
2. Sporządzenie zewnętrznych planów operacyjno – ratowniczych dla terenów otaczających zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii.
3. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych, w tym transportu materiałów niebezpiecznych.

12. Rolnictwo.

Warunki glebowe Gminy Ostrowice są niekorzystne.

Gospodarka rolna gminy podlega przeobrażeniom systemowym podobnie, jak gospodarka kraju. W ostatnim okresie wystąpiły zjawiska i sytuacje charakteryzujące okres transformacji to jest:

- Wzrost udziału sektora prywatnego w użytkowaniu gruntów,
- Wzrost średniej powierzchni gospodarstwa rolnego,
- Spadek zużycia nawozów mineralnych,
- Pojawienie się bezrobocia na wsi,
- Powiększenie się powierzchni odłogów i ugorów na gruntach ornych.

Gospodarka rolna gminy aby sprostać wymogom zmieniającego się systemu powinna nadal się przekształcać, mimo trudnej sytuacji społecznej określanej mianem „strukturalnego bezrobocia”.

Wielką szansą dla rolnictwa w Gminie Ostrowice może być ukierunkowanie jego rozwoju na nowoczesną dziedzinę tj. rolnictwo ekologiczne produkujące zdrową żywność w oparciu o zasady Stowarzyszenia Żywności Metodami Ekologicznymi „Ekoland”. Skłaniają ku temu walory naturalne środowiska: krajobraz polno – leśny, rozdrobnione pola i łąki, gdzie w warunkach maksymalnie zbliżonych do naturalnych, można uprawiać płody rolne o korzystnym dla organizmu ludzkiego składzie zrównoważonym pod względem biochemicznym.

Wymaga to wprowadzenia pilotażowych wzorcowych gospodarstw ekologicznych, które byłyby przekonującym przykładem dla tradycyjnych gospodarstw.

Gmina Ostrowice może być dobrym miejscem dla produkcji żywności o najwyższych walorach zdrowotnych oraz znakomitą miejscem wypoczynku. Rejon ten cechuje się stosunkowo niskim stopniem urbanizacji, małą gęstością zaludnienia wsi i niską aktywnością gospodarczą z mocno rozdrobnionymi indywidualnymi gospodarstwami rolnymi. Cechy te powinny stać się bodźcem o kształtowania proekologicznego modelu gospodarki rolnej, gdzie istotne znaczenia mają:

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

- Właściwe kształtowanie struktury krajobrazu rolniczego – czyli tworzenie różnorodności tego krajobrazu w postaci śródpolnych i śródłąkowych kompleksów leśnych, „oczek wodnych” , sieci miedz, żywopłotów, które sprzyjać będą naturalnym procesom regulacyjnym w populacjach roślin i zwierząt oraz przyczynią się do regeneracji zbiorowisk biotycznych,
- Dobór kierunków produkcji rolniczej dostosowanej do lokalnych uwarunkowań ekologicznych, społecznych i gospodarczych,
- Korekta struktury własnościowej gruntów polegająca na:
 - a) wykupie przez wojewodę lub dyrekcję parku krajobrazowego terenów o szczególnych wartościach przyrodniczych i do uznania ich za użytki ekologiczne oraz do wyłączenia tych terenów z podatku gruntowego i leśnego.
 - b) Scalania gruntów o wadliwej strukturze własności, np. długich, wąskich działek biegnących wzdłuż zboczy,
 - c) Rozdrobnienia wielkopowierzchniowych monokultur
 - wdrażanie tak zwanego rolnictwa ekologicznego – polegające m. in. na kształtowaniu świadomości ekologicznej rolników,
 - stworzeniu nowoczesnego systemu obsługi rolnictwa nastawionego na przetwórstwo zdrowej żywności

Ważną dziedziną towarzyszącą rozwojowi rolnictwa w gminie powinna by przedsiębiorczość okolorolna i obsługa rolnictwa. W tej sferze zachodzi także proces przemian. Należy wspierać i ułatwiać powstawanie zakładów przetwórczych rolno – spożywczych, które współpracować będą z producentami żywności. Szczególnie wskazany jest rozwój małych wytwórni (np. masarnie, ubojnie, kwaszarnie, kaszarnie, gorzelnie) oraz różnych form przechowywania (punkty skupu, suszarnie, chłodnie, konfekcjonowanie).

Ponadto ważną sprawę dla gospodarki gminy i dla miejscowych producentów jest utworzenie lokalnej giełdy produktów rolnych i leśnych – targowiska w obszarze miasta, które zaopatrzy mieszkańców i turystów w zdrową miejscową żywność.

Tabela 17. Struktura władania gruntami na obszarze Gminy Ostrowice.

Ogółem powierzchnia użytków rolnych	ha 2002 r.	100%
Grunty po byłych PGR (spółki rolnicze)	723	48,56
Rolnicze spółki	45	0,54
Indywidualne gospodarstwa rolne	7192	85,19
Podmioty gospodarcze (spółki)	273	3,23
Pozostałe grunty	209	2,47

Tabela 18. Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych w poszczególnych sołectwach.

Lp.	Sołectwo	Liczba gospodarstw indywidualnych
1.	Borne	45
2.	Boleghorzyn	6
3.	Chlebowo	52
4.	Cieminko	14
5.	Dołgie	34
6.	Gronowo	12
7.	Jelenino	11
8.	Nowe Worowo	88
9.	Ostrowice	105
10.	Płocie	8
11.	Przytoń	23
12.	Siecino	65
13.	Smółdzięcino	24
14.	Szczycienko	9
RAZEM		497

Główne zagrożenia z tytułu rolnictwa:

- Niewłaściwa produkcja rolna
- niska emisja,
- odpady komunalne, w tym odpady niebezpieczne,
- ścieki,
- zanieczyszczenia obszarowe, wynikające z nadmiernego stosowania środków ochrony roślin i innych,
- rozproszenie zabudowy, skutkujące chaosem przestrzennym

Na terenach wiejskich będą powstawać małe i średnie przedsiębiorstwa wytwórcze i usługowe, dając prace osobom odchodzącym z rolnictwa. Tym bardziej, że mimo dobrze rozwiniętej bazy surowcowej brakuje przetwórstwa rolnego.

Poniżej wymieniono tendencje rozwojowe rolnictwa w województwie w kontekście ochrony środowiska:

- budowa i modernizacja urządzeń ograniczających zagrożenia środowiska,
- zachowanie różnorodności biologicznej i rolniczej,

- prowadzenie produkcji rolnej metodami ekologicznymi i racjonalizacja zużycia środków chemicznych

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia z tytułu rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich:

1. Zmiana ogrzewania węglowego na inne, przyjazne środowisku lub wymiana starych nieefektywnych kotłów grzewczych na wysokosprawne nowoczesne kotły węglowe.
2. Wprowadzanie niekonwencjonalnych źródeł energii.
3. Rozwój infrastruktury technicznej ochrony środowiska (obiekty gospodarki odpadami, kanalizacji, oczyszczalnie ścieków).
4. Rozwój małej retencji wodnej.
5. Wdrażanie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych.
6. Edukacja ekologiczna mieszkańców.
7. Odtwarzanie pasów zieleni wzdłuż cieków.

13. Turystyka i rekreacja.

Obszar Gminy Ostrowice pod względem przyrodniczym i krajobrazowym należy do najatrakcyjniejszych w Województwie Zachodniopomorskim. Jest to konsekwencja dużej ilości lasów, jezior, obszarów chronionych.

Walory krajoznawcze – kulturowe i krajobrazowe gminy stały się podstawą wytyczenia wielu szlaków turystycznych o różnym charakterze, ogólnych i tematycznych.

Szlaki piesze są powszechnie dostępne, nie wymagają szczególnego przygotowania merytorycznego. Mają charakter tras ponadlokalnych, obejmujących Pojezierze Drawskie. Na terenie gminy przebiega zielony szlak „Jezior Drawskich”.

- Gudowo – Kosobudy – Darskowo – Gronowo – Borne – Rydzewo – Zagozd – Zajezierze – Woliczno – Mielenko Drawskie – Gudowo. Długość szlaku wynosi 78 km i przebiega on przez malownicze tereny zachodniej części Pojezierza Drawskiego.

Na obszarze Pojezierza Drawskiego znajdują się liczne szlaki rowerowe, oraz kajakowe łączące najpiękniejsze i najciekawsze zakątki regionu. Nad jeziorem Ostrowickim bierze swój początek szlak kajakowy na Koknie. Długość szlaku wynosi 13 km, a czas przepłynięcia 1 dzień.

Do innych atrakcji turystycznych można zaliczyć łowisko ryb w Donatowie z możliwością rozstawienia namiotów na noc.

Na podstawie danych uzyskanych w Urzędzie Gminy stan bazy noclegowej przedstawia się następująco. Najwięcej obiektów zlokalizowanych jest nad jeziorem Siecino, gdzie znajduje się m. in. pole biwakowe, kemping (z 4 domkami kempingowymi na 36 miejsc) oraz ośrodek wypoczynkowy. Obiekty te zapewniają w sezonie około 230 miejsc noclegowych. Ponadto

stale rozwijają się gospodarstwa agroturystyczne oferując nie tylko miejsca noclegowe, ale i całodzienne wyżywienie, wycieczki rowerowe czy też połów ryb w jeziorach o I klasie czystości wód. Do najlepiej rozwiniętych można zaliczyć gospodarstwa w miejscowościach Smółdzięcino, Gronowo (2 obiekty) oraz w Tęczynie. Na terenie gminy nie ma dużych ośrodków wczasowych. W miejscowości Drzeńsko jest dom wczasowy „Leśniczówka” z 24 miejscami noclegowymi.

Z punktu widzenia możliwości chłonnej terenu Gminy Ostrowice ilość bazy noclegowej jest niewystarczająca. Ponadto stan techniczny i standard pozostawia wiele do życzenia. Większość obiektów jest niedoinwestowanych, nieprzystosowanych do działalności całorocznej. Odczuwalny jest brak hotelu o odpowiednio wysokim standardzie, z restauracją, parkingiem funkcjonującego jako obiekt całoroczny.

Perspektywy rozwojowe w turystyce są bardzo duże. Na terenie gminy jest wiele wolnych terenów inwestycyjnych z przeznaczeniem na usługi turystyczne, gdzie można lokalizować hotele, ośrodki wypoczynkowe, pensjonaty oraz wszelkie inne obiekty rekreacyjne.

Agroturystyka

Charakter terenów gminy był zawsze rolniczy. Dodatkowo jego walory krajobrazowe i usytuowanie w bezpośredniej bliskości zbiorników wodnych oraz zainteresowanie turystów alternatywnymi formami wypoczynku, w ostatnich latach, dały początek rozwojowi agroturystyki. Obok kompleksowej oferty, związanej z mieszkaniem i wyżywieniem, w gospodarstwach rolnych istnieje oferta dodatkowa, tj. przejażdżki konne, rowery czy wędkowanie.

Turystyka kwalifikowana

Wzgórza i doliny polodowcowe, jeziora, szlaki rowerowe i piesze oraz stare drzewostany dają ciekawe warunki do rozwoju aktywnej turystyki. Większą popularnością cieszą się trasy rowerowe oraz kajakowe. Rozwija się oferta lokalnych gospodarstw i ośrodków propagujących uprawianie turystyki konnej.

Jeziora i lasy przyciągają wędkarzy, żeglarzy, nurków oraz grzybiarzy. Obecność reliktowych gatunków roślin i zwierząt spowodowała wydzielenie obszarów chronionych.

Główne zagrożenia środowiska z tytułu turystyki i rekreacji:

- infrastruktura techniczna niespełniająca wymogów ochrony środowiska,
- wzrastająca liczba turystów, szczególnie zmotoryzowanych,
- zaśmiecanie i dewastacja miejsc cennych przyrodniczo,
- „dzikie zagospodarowywanie” miejsc o dużych walorach przyrodniczych,

- intensywne wykorzystanie szlaków turystycznych, szczególnie turystyki konnej i rowerowej

Kierunki działań minimalizujących zagrożenia z tytułu turystyki i rekreacji

- przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w odniesieniu do nowo powstających obiektów turystycznych i rekreacyjnych,
- selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo, w tym ochrona cennych terenów przed przeinwestowaniem,
- ograniczenie rekreacyjnego wykorzystania terenów o dużych walorach przyrodniczych,
- odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, eliminujące dzikie zagospodarowanie obszarów cennych przyrodniczo,
- właściwa „eksploatacja” szlaków turystycznych, głównie rowerowych i konnych,
- edukacja ekologiczna mieszkańców

14. Edukacja ekologiczna.

Problematyka edukacji ekologicznej, wynikająca z zapisów ustawowych „Prawo ochrony środowiska”, z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. nr 62 poz. 627 z późn. zm.) obejmuje następujące zagadnienia:

- dostępu do informacji o środowisku (art. 19 – 24),
 - udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska (art. 31 – 39),
 - postępowania w sprawie ocen oddziaływania na środowisko (art. 40 – 70),
 - ochrony środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym i przy realizacji inwestycji (art. 71 – 76),
 - edukacji ekologicznej w szkolnictwie, badań z zakresu ochrony środowiska (art. 77 – 80)
- „Prawo ochrony środowiska”, w art. 77, ustanawia obowiązek włączenia problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju do programów nauczania we wszystkich typach szkół, jak również we wszystkich kursach, które podnoszą kwalifikacje zawodowe obywateli. Wydane rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej zapewniają w programach szkół podstawowych i ponadpodstawowych edukację ekologiczną. Szkoły wyższe, w decyzjach organów kolegialnych uczelni – senatu i rad wydziałów, w swoich uchwałach uwzględniają zagadnienia edukacji ekologicznej, tym włączenie problematyki ekologicznej do badań naukowych.

Propagowanie edukacji ekologicznej wynika również z różnego rodzaju dokumentów międzynarodowych. Do najważniejszego należy AGENDA 21 – Globalny program działań na rzecz ochrony środowiska (Rio de Janeiro 1992 r.). Podkreśla ona między innymi, że należy dążyć do przygotowania programów kształcenia i zapewnienia właściwej pomocy

dydaktycznej oraz ułatwienia kontaktów ze środkami masowego przekazu, które mają zapewnić programy rządowe.

Rolę edukacji ekologicznej zapewnia również Konwencja z Aarhus (25.06.1998 r.), która stanowi, że każdy kraj będzie wspierał edukację ekologiczną i wiedzę społeczną w zakresie ochrony środowiska.

Zgodnie z „Narodową strategią edukacji ekologicznej” Rząd zapewni wsparcie finansowe, organizacyjne i techniczne instytucjom publicznym na rzecz działań edukacyjnych i promocyjnych, realizowanych przez organizacje ekologiczne.

Cel średniookresowy do 2011 roku

Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców warunkuje Polsce miejsce w zjednoczonej Europie „Edukacja ekologiczna kształtuje całościowy obraz relacji pomiędzy człowiekiem, społeczeństwem i przyrodą. Ukazuje zależność człowieka od środowiska oraz uczy odpowiedzialności za zmiany dokonywane w środowisku naturalnym” (za NSEE).

Strategię realizacji ogólnego celu zogniskowano wokół zagadnień:

- edukacja ekologiczna w szkolnictwie,
- edukacja ekologiczna dorosłych

Kierunki działań:

1. Informowanie społeczeństwa nt. stanu środowiska w powiecie i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.
2. Współdziałanie władz województwa z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony.
3. Prowadzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej na terenach cennych przyrodniczo (ścieżki przyrodnicze i edukacyjne).
4. Tworzenie infrastruktury przyrodopoznawczej w parkach narodowych.
5. Realizacja treści ekologicznych przez środki masowego przekazu, instytucji kultury i wypoczynku.
6. Współpraca władz lokalnych ze szkołami, przedstawicielami środowiska naukowego, zakładami pracy i pozarządowymi organizacjami w celu efektywnego wykorzystania różnych form edukacji ekologicznej.

15. Monitoring środowiska.

Monitorinig środowiska, zgodnie z art. 25 ustawy „Prawo ochrony środowiska”, stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Obejmuje uzyskane na podstawie badań monitoringowych informacje w zakresie:

- jakości powietrza,
- jakości wód śródlądowych powierzchniowych i podziemnych oraz morskich,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

- jakości gleby i ziemi,
- hałasu,
- promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych,
- stanu zasobów środowiska, w tym lasów,
- rodzajów i ilości substancji lub energii wprowadzanych do powietrza, wód, gleby i ziemi,
- wytwarzania i gospodarowania odpadami.

Monitoring środowiska wspomaga działania na rzecz ochrony środowiska poprzez systematyczne informowanie organów administracji rządowej i samorządowej oraz społeczeństwa o:

- stanie środowiska w regionie w zakresie monitorowanym,
- przyczynach zmian jakościowych zachodzących w środowisku,
- występujących trendach zmian jakości wszystkich komponentów środowiska,
- ocenie skuteczności zrealizowanych programów ochrony środowiska na każdym szczeblu zarządzania,
- dotrzymaniu norm jakości środowiska

Monitoringiem zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Obecnie prowadzony jest w ograniczonym zakresie. Pomiary odprowadzanych zanieczyszczeń nie mają charakteru ciągłego i dotyczą substancji, które są przedmiotem pozwoleń i ujmują najczęściej zanieczyszczenia podstawowe. Proponowane w Państwowym Monitoringu Środowiska rozwiązania organizacji tego monitoringu nie zostały jak dotąd wdrożone.

Monitoring środowiska w obrębie poszczególnych sfer środowiska wynika również z ustaw szczególnych (prawo wodne, ochrony gleb, itp.).

Głównym celem monitoringu jest: *wzrost efektywności i skuteczności polityki ochrony środowiska, w tym prowadzonych inwestycji proekologicznych oraz gromadzenie, analizowanie i wykorzystywanie danych dotyczących stanu środowiska dla właściwej polityki ochrony środowiska.*

Gmina ma małe możliwości prowadzenia monitoringu stanu środowiska, zatem istnieje konieczność współpracy z WIOŚ i korzystania w ocenie środowiska z danych pochodzących z badań prowadzonych przez tę instytucję.

Jak do tej pory, głównym kierunkiem monitoringu w obrębie województwa jest tzw. monitoring efektów / skutków prowadzenia polityki ochrony środowiska; inaczej mówiąc stanu środowiska, będącego wynikiem realizacji konkretnej polityki ochrony środowiska. W okresie wdrażania niniejszego programu monitoring także będzie wykorzystywany dla uaktualniania polityki ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Tabela 19. Monitoring środowiska.

Lp.	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1	2	3	4	5	6
1.	Monitoring i ocena jakości powietrza	Zorganizowanie systemu oceny jakości powietrza, w tym sieci pomiarowych na obszarze woj. zgodnie z wymogami Prawa Ochrony Środowiska i UE	WIOŚ	od 2003	Budżet Państwa, Fundusze pomocowe UE WFOŚ i GW, Przedsiębiorstwa
		System monitoringu emisji zanieczyszczeń do środowiska	Wojewoda WIOŚ Użytkownicy środowiska	od 2003	
2.	Monitoring i ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Zorganizowanie sieci kontrolno – pomiarowej jakości wód powierzchniowych na obszarze województwa (zgodnie z wymogami Prawa Wodnego i UE)	WIOŚ	od 2003	Budżet Państwa, Fundusze pomocowe UE WFOŚ i GW
		System monitoringu zanieczyszczeń odprowadzanych do wód	WIOŚ Użytkownicy środowiska RZGW	od 2003	
3.	Monitoring gospodarki odpadami	Opracowanie wytycznych do monitoringu gospodarki odpadami wg. Programu DANCEE	Urząd Marszałk. WIOŚ	2006	Fundusze pomocowe, UE Budżet Państwa WFOŚ i GW
4.	Monitoring hałasu	Opracowanie map akustycznych miast powiatu. Aktualizacja obszarów hałasu drogowego i kolejowego Wprowadzenie monitoringu zjawisk akustycznych na terenach specjalnych	Samorządy powiatowe WIOŚ Ministerstwo Obrony Narodowej	2006	Budżety powiatów, Budżet Państwa
5.	Monitoring przyrody	Opracowanie i wdrożenie monitoringu dla różnych form ochrony przyrody	IOŚ, WIOŚ, Dyrekcje Parków Narodowych, Krajobraz. Samorządy terytorialne, Wojewoda	2010	Budżet Państwa, WFOŚiGW, Budżety samorządów terytorialnych NFOŚ i GW
6.	Monitoring gleb	Wdrożenie monitoringu gleb w oparciu o ilościowe zestawienie gleb, w wyniku waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej	IOŚ, WIOŚ IUNG – Puławy Stacja Chemiczna – Rolnicza	2006	Budżet Państwa

Dane źródłowe: Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego 2002r.

16. Określenie podstawowych i pomocniczych celów ekologicznych długo i średnio terminowych.

16.1. Cele polityki ekologicznej gminy.

W oparciu o priorytet rozwoju Powiatu Drawskiego „Poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego w tym zwiększenie atrakcyjności terenu” określono cel

operacyjny w strategii rozwoju gminy. Dla realizacji tego celu określone zostały następujące zadania:

Podniesienie jakości powietrza atmosferycznego, w szczególności:

- stworzenie i wdrożenie programu ograniczenia niskiej emisji,
- stworzenie i wdrożenie programu wykorzystania alternatywnych, a przyjaznych środowisku, źródeł energii.

Koordinacja i organizacja gospodarki odpadami, w szczególności:

- stworzenie systemu zapewniającego kompleksowe zagospodarowanie odpadów komunalnych i przemysłowych – budowa ZZO w Mielenku Drawskim jako filii Zakładu w Słajśnie,
- stworzenie infrastruktury recyklingu odpadów,
- rekultywacja „dzikich” wysypisk.

Ochrona zasobów wód podziemnych i poprawa jakości wód powierzchniowych, w szczególności:

- kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej,
- stworzenie programu aktywnej ochrony zasobów wód podziemnych,
- ochrona źródeł zaopatrzenia w wodę do celów komunalnych,
- rozbudowa sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków.

Ochrona krajobrazu obejmuje w szczególności:

- współpracę samorządów w działaniach zmierzających do aktywnej ochrony wartościowych elementów krajobrazu i różnorodności przyrodniczej.

Ochrona środowiska akustycznego:

- wykonanie mapy akustycznej całego powiatu

Edukacja ekologiczna zawiera w szczególności:

- podniesienie poziomu wiedzy wśród dzieci i osób dorosłych o problemach ekologicznych,
- wspieranie działań powodujących kształtowanie proekologicznych postaw, głównie w zakresie gospodarki odpadami, ochrony wód i oszczędzania energii oraz ochrony przyrody i krajobrazu,
- promocja zagadnień ochrony ekosystemów, naturalnych siedlisk gatunków, kształtowanie norm zachowań sprzyjających ochronie różnorodności przyrodniczej,
- stworzenie systemu pozyskiwania, rejestrowania, przetwarzania danych uzyskanych z badań monitorujących stan środowiska,
- utworzenie bazy informatycznej zawierającej wyniki badań oraz wskaźniki opisujące stan środowiska,
- utworzenie systemu wymiany informacji środowiskowej z gminami powiatu,

- rozwój i wdrażanie technologii zapobiegających powstawaniu odpadów oraz zapewniających ich minimalizację w procesach produkcji.

16.2. Program działań niezbędnych dla realizacji polityki ekologicznej.

16.2.1. Program poprawy jakości powietrza atmosferycznego.

O jakości powietrza atmosferycznego na danym obszarze decydują przede wszystkim:

- emisje zanieczyszczeń z procesów produkcji energii, tj. procesów spalania paliw stałych, płynnych i gazowych,
- emisje zanieczyszczeń z procesów przemysłowych,
- emisje zanieczyszczeń z ruchu komunikacyjnego, ogrzewania budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, tzw. niska emisja.

Największym zagrożeniem dla środowiska naturalnego jest globalne skażenie środowiska naturalnego produktami ich spalania: pyłami, tlenkami siarki, azotu i węgla. Szkody wyrządzone przyrodzie produktami spalania konwencjonalnych nośników energii można podzielić na następujące grupy:

- globalnie szkodliwe efekty, głównie luki w warstwie ozonowej, wzrost efektu cieplarnianego,
- zakwaszenie, głównie tlenkami siarki i azotu; kwaśny deszcz powoduje zamieranie lasów, rzek i jezior,
- zanieczyszczenia wód podskórnych ciężkimi metalami, wmywanymi z nieprawidłowo składowanych popiołów i żużli, a także produktami ubocznymi, powstającymi podczas oczyszczania spalin metodami mokrymi i suchymi,
- inne toksyczne emisje, takie jak węglowodory aromatyczne, chlorowcopochodne, dioksyny, itd. uszkadzają systemy immunologiczne i są rakotwórcze.

16.2.1.1. Zadania krótkookresowe do roku 2007.

1. Termorenowacja (ocieplanie) budynków.
2. Wprowadzenie nowych materiałów izolacyjnych i uszczelnień w budownictwie, energetyce, przemyśle (przeźroczyste materiały termoizolacyjne).
3. Wpływanie na jakość węgla i koksu spalanego przez mieszkańców kupujących węgiel i koks o niższej zawartości siarki.
4. Promowanie alternatywnego źródła, w postaci energii słonecznej lub energii z biomasy.
5. Promocje oszczędzania energii akcjami propagandowymi, nawołującymi przede wszystkim do indywidualnego oszczędzania energii w gospodarstwach domowych.
6. Opracowanie Programu utrzymania porządku publicznego, w tym przeciwdziałania emisjom niezorganizowanym (rozpalanie ognisk, wypalanie traw).

16.2.1.2. Zadania średniokresowe do roku 2015

1. Kontynuacja termorenowacji budynków oraz wprowadzenia nowych materiałów izolacyjnych i uszczelnień w budownictwie, energetyce, przemyśle.
2. Zmiana paliwa na „czystsze”, tj. olej opałowy lub gaz. Zmiana nośnika energii pozwoli zwiększyć sprawność kotła.
3. Optymalizacja procesów produkcji i systemów przesyłu energii cieplnej przez szersze stosowanie zasobników ciepła, centralnych (ciepłownika) i lokalnych (węzeł, pojedyncze mieszkania), w celu minimalizacji emisji zanieczyszczeń do atmosfery.
4. Włączanie terenów zwartej zabudowy do sieci ciepłowniczej. Decyzja o możliwości włączenia do sieci ciepłowniczej poszczególnych odbiorców musi być poprzedzona wnikliwą analizą techniczno – ekonomiczno – ekologiczną.
5. Zastąpienie, w miarę możliwości powiatu, konwencjonalnych źródeł energii źródłami energii odnawialnych, takimi jak biomasa czy energia słoneczna.
6. Przedsięwzięcia ograniczające emisje zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, poprzez modernizacje i unowocześnienia technologii produkcji spalania paliw oraz instalacje oczyszczające gazy.
7. Kontynuacja edukacji ekologicznej w zakresie oszczędzania energii i korzystania z odnawialnych jej źródeł.

16.2.1.3. Zadania długookresowe do roku 2025.

1. Modernizacja ciepłociągów poprzez zastosowanie rur preizolowanych wszędzie tam, gdzie to jest konieczne i pozwala na to sytuacja finansowa. Zastosowanie tego typu rur w sieci ciepłowniczej pozwoli zminimalizować straty ciepła w trakcie jego przesyłu od źródła do odbiorców.
2. Dalsza kontynuacja edukacji ekologicznej w zakresie oszczędzania energii i korzystania z proekologicznych źródeł energii odnawialnej.

16.2.2. Program rozwiązań gospodarowania odpadami.

Do najważniejszych problemów ekologicznych współczesnego świata, w tym także Polski, należy nadmierne wytwarzanie odpadów. W Polsce rocznie powstaje ok. 120 mln ton odpadów przemysłowych, z których około połowa jest powtórnie wykorzystana oraz prawie 60 mln ton odpadów komunalnych, stałych i płynnych, które są wywożone na składowiska. Główną przyczyną powstawania nadmiernej ilości odpadów jest nieracjonalna gospodarka zasobami w działalności przemysłowej oraz bytowania ludzi. Sprawa minimalizacji i utylizacji odpadów, zarówno przemysłowych jak i komunalnych, stała się priorytetem w działaniach związanych z gospodarowaniem odpadami w świecie i w Polsce.

16.2.2.1 Zadania krótkookresowe do roku 2007.

1. Dalsze wdrożenie selektywnej zbiórki surowców wtórnych, powiązane z szeroką akcją propagującą kompleksową i racjonalną gospodarkę odpadami.
2. Prowadzenie ustawicznych działań edukacyjnych, w celu zmiany świadomości społeczności lokalnej w zakresie gospodarki odpadami, począwszy od minimalizacji odpadów poprzez ich segregację u źródła, aż do społecznej akceptacji i budowy Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Mielenku Drawskim jako filii Zakładu w Słajsinie.
3. Wspomaganie wdrażania systemu obrotu opakowaniami (system kaucyjowy), szczególnie po produktach spożywczych.

16.2.2.2. Zadania średniookresowe do 2015 roku.

1. Wzrost stopnia odzysku surowców wtórnych ze strumienia odpadów komunalnych do średnio 30% na terenie całej gminy.
2. Dalsza, intensywna edukacja ekologiczna mieszkańców, przy wykorzystaniu wcześniejszych sukcesów i doświadczeń w realizacji Programu Gospodarki Odpadami.
3. Wspomaganie wdrażania systemu obrotu opakowaniami, kontynuacja.

16.2.2.3. Zadania długookresowe do roku 2025.

1. Docelowe osiągnięcie i utrzymywanie 50 – 60% odzysku surowców wtórnych pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych.
2. Optymalizacja istniejącego systemu gospodarki odpadami o kolejne węzły przeróbki odpadów i minimalizacja ilości odpadów przemysłowych przeznaczonych do składowania - do 35%.
3. Ograniczenie procesów składowania odpadów na terenie gminy do odpadów obojętnych i nie nadających się do wykorzystania.
4. Stała edukacja mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami, w szczególności dzieci i młodzieży.
5. Rozwijanie systemu recyklingu. Wspieranie modelu produkcji opartej na strategicznym zarządzaniu cyklem życia produktu.

16.2.3. Program działań na rzecz ochrony wód i poprawy ich jakości.

Rozwój cywilizacji sprzyja przedostawaniu się do wód coraz większej ilości zanieczyszczeń. Należy więc dążyć do poprawy stanu wód podziemnych i powierzchniowych oraz zapewnienia ochrony zasobów wodnych. Można to osiągnąć poprzez uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej oraz w zlewniach rzek przepływających przez teren gminy.

16.2.3.1. Zadania krótkookresowe do roku 2007.

1. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej.
2. Edukacja i propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody.

16.2.3.2. Zadania średniookresowe do roku 2015.

1. Realizacja Programu Uporządkowania Gospodarki Wodno – Ściekowej poprzez:
 - kontynuację rozbudowy i modernizację sieci kanalizacyjnych do istniejących oczyszczalni ścieków,
 - budowę oczyszczalni ścieków infrastruktury kanalizacyjnej w miejscowościach, które nie posiadają ich w wystarczającym zakresie,
 - budowę małych, lokalnych oczyszczalni ścieków na terenach rozproszonej zabudowy wiejskiej wraz z lokalną siecią kanalizacyjną
2. Edukacja ekologiczna w zakresie oszczędzania wody i propagowania wodooszczędnych technologii wytwórczych oraz rozwiązań technicznych (takich, jak np. wykorzystywanie w sanitariatach wstępnie oczyszczonych, odpowiednich ścieków).

16.2.3.3. Zadania długookresowe do roku 2025.

1. Zrealizowanie Programu Uporządkowania Gospodarki Wodno – Ściekowej.
2. Kontynuacja działań zapewniających stałą ochronę wód podziemnych.

16.2.4. Program ochrony środowiska przyrodniczego.

Środowisko przyrodnicze Ziemi, kształtowane od milionów lat przez czynniki naturalne, w ciągu kilku tysięcy lat zostało przekształcone działalnością człowieka. Bogate i zróżnicowane niegdyś biocenozy naturalne uległy silnej degradacji, a ich powierzchnia uległa znacznemu zmniejszeniu. Wpływa to na zaburzenie stanu globalnej równowagi ekologicznej.

Należy więc podejmować działania, które umożliwią zachowanie dóbr przyrody dla przyszłych pokoleń oraz zapewnią ochronę i racjonalne kształtowanie środowiska (stanowiące dobro ogólnonarodowe).

16.2.4.1. Zadania krótkookresowe do roku 2007.

1. Prowadzenie akcji promocji terenu gminy jako miejsca rekreacji i wypoczynku.
2. Rewitalizacja cieków wodnych i bezwzględna ochrona obszarów źródłkowych oraz terenów tzw. małej retencji.

16.2.4.2. Zadania średniookresowe do roku 2015.

1. Realizacja Programu ochrony flory i fauny na terenie gminy.

2. Całkowita likwidacja zagrożeń spowodowanych działalnością zakładów przemysłowych.
3. Powiększanie liczby zwierząt i roślin objętych ochroną oraz zorganizowanie warunków do wprowadzenia gatunków charakterystycznych dla rozwiniętych już ekosystemów.
4. Oznaczanie docelowych granic obszarów podległych ochronie.
5. Dążenie do prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych.

16.2.4.3. Zadania długookresowe do roku 2025.

1. Stabilne uformowanie ekosystemów, będących jednocześnie obszarami chronionymi, nie wymagającymi dużej ingerencji ze strony człowieka, przy jednoczesnym rozwoju przemysłu racjonalnie korzystającego z zasobów środowiska, odnawialnych źródeł energii i technologii mało - i bezodpadowych.
2. Rekultywacja obszarów zdegradowanych oraz ich nowoczesne zagospodarowanie.

16.2.5. Program ochrony środowiska akustycznego.

Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska, które oznacza się mnogością źródeł i powszechnością występowania we wszystkich ekosystemach biosfery.

Hałas może być zatem przyczyną powszechnej degradacji środowiska, pogarszając jego jakość, nieraz do tego stopnia, że znaczne obszary biosfery nie mogą spełniać swojej naturalnej funkcji. Wpływ hałasu na człowieka jest często bagatelizowany, ponieważ skutki oddziaływania hałasu nie są dostrzegane natychmiast.

16.2.5.1. Zadania krótkookresowe do roku 2007.

1. Rozdzielanie źródeł hałasu (stref głośnych) i obszarów chronionych (stref cichych).
Pomiędzy strefami głośnymi i cichymi powinny znajdować się strefy neutralne – bez źródeł silnego hałasu, ale i o mniejszych wymaganiach odnośnie ciszy (biurowce, cicha produkcja, place sportowe, ciche układy komunikacyjne).
2. Analiza układu sieci komunikacji dalekosiężnej i lokalnej w aspekcie jej lokalizacji w stosunku do stref ciszy.
3. Przy projektowaniu budynków i osiedli mieszkaniowych należy:
 - maksymalizować odległość od źródeł hałasu, szczególnie komunikacyjnego,
 - układy budynków powinny tworzyć osłony przed hałasem zewnętrznym i nie mogą być przy tym koncentratorami hałasu.
4. Dążenie do minimalizacji hałasu pochodzącego ze źródeł stacjonarnych poprzez:
 - obudowy dźwiękoizolacyjne,
 - wibroizolację maszyn i urządzeń,
 - tłumiki hałasu.

5. Doprowadzenie do poprawy stanu wiedzy odnośnie zagrożeń środowiska miejskiego spowodowanej, drganiami i hałasem. Stworzenie Programu Edukacji w tym zakresie dla szkół i urzędów oraz zakładów generujących hałas.
6. Systematyczne ocenianie praktyki działań w zakresie ochrony środowiska przed hałasem.
7. Tworzenie systemu gromadzenia i przepływu informacji dotyczących środowiska akustycznego, zapewniającego pełny dostęp do informacji o środowisku akustycznym regionu.

16.2.5.2 Zadania średniokresowe do roku 2015.

1. Podejmowanie działań zmierzających do minimalizacji hałaśliwości środków transportu, komunikacji i przemysłu poprzez wymianę taboru.
2. Stosowanie odpowiednich rozwiązań materiałowo - konstrukcyjnych dla obiektów wznoszonych w środowisku.
3. Stworzenie możliwości szybkiego reagowania na nadmierny hałas poprzez np. monitoring hałasu.

16.2.5.3. Zadania długookresowe do roku 2025.

1. Stworzenie odpowiedniej organizacji ruchu komunikacyjnego, w celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania hałasu komunikacyjnego na ludzi.

16.2.6. Program działań niezbędnych do rozwoju edukacji ekologicznej.

16.2.6.1. Zadania krótkookresowe do roku 2007.

1. Znalezienie funduszy na przeprowadzenie kampanii na rzecz ograniczania ilości wytwarzanych odpadów oraz wprowadzenie edukacji ekologicznej do szkół.
2. Powołanie odpowiednich koordynatorów na różnych poziomach kształcenia w celu przebadania stanu aktualnego edukacji ekologicznej oraz znalezienie współpracowników.
3. Przygotowanie odpowiedniej kadry i dobrych programów nauczania, obejmujących problematykę gminy.
4. Nawiązanie współpracy z przedszkolami, szkołami podstawowymi i średnimi, polegającej na:
 - wspólnym uzgodnieniu zakresu i formy edukacji ekologicznej w ramach niektórych przedmiotów (chemia, geografia, biologia, technika),
 - przeprowadzenie różnego rodzaju konkursów w przedszkolach, szkołach, typu: „Zielona Szkoła” z nagrodami, np. w formie pomocy edukacyjnych (komputer, prenumerata pisma o zagadnieniu ekologicznym itp.),

- uzgodnieniu zasad finansowania wyżej wymienionej edukacji, a także finansowania edukacji ekologicznej, prowadzonej w ramach zajęć pozalekcyjnych, działalności pozaszkolnej,
 - bezpośrednim uczestnictwie przedstawicieli władz samorządowych w procesie edukacji ekologicznej
5. Prowadzenie akcji na rzecz pozyskania środków do finansowania edukacyjnych działań proekologicznych, np. w postaci ufundowania nagród w organizowanych konkursach.

16.2.6.2. Zadania średniokresowe do roku 2015.

1. Dobranie odpowiednich programów do przeprowadzenia warsztatów szkolnych i szkoleń dla nauczycieli różnych przedmiotów.
2. Utworzenie sieci łączącej różne szkoły, w celu podejmowania wspólnych, konkretnych działań, związanych z potrzebami środowiska lokalnego.

16.2.6.3. Zadania długookresowe do roku 2025.

1. Utrwalanie i pogłębianie postaw proekologicznych, poprzez realizację opracowanych, nowoczesnych programów edukacji ekologicznej do wszystkich szkół, przedszkoli i ich realizacja.

17. Określenie listy zadań niezbędnych do osiągnięcia zakładanych celów ekologicznych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Tabela 20. Lista zadań niezbędnych do osiągnięcia zakładanych celów ekologicznych dla Gminy Ostrowice.

Cel 1 „Gorące punkty”

Lp	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1	Opracowanie i zatwierdzenie programów ochrony	<ul style="list-style-type: none"> - programy ochrony środowiska - plan gospodarki odpadami 	Samorząd Gminy	2004	Budżety samorządów

Cel 2 Gospodarka wodno-ściekowa

Lp	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1	Opracowanie programów	<ul style="list-style-type: none"> - programy gospodarki wodno-ściekowej - edukacja 	Samorząd Gminy	2004	Budżety samorządów
2	Inwestycje	<ul style="list-style-type: none"> - uporządkowanie gospodarki wodnej (w tym sieci i modernizacje wodociągów i ujęć) - uporządkowanie gospodarki ściekowej (w tym sieci i modernizacje oczyszczalni ścieków oraz budowa małych oczyszczalni) 	Samorząd Gminy	2004-2007	Budżety samorządów, Fundusze pomocowe UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze strukturalne,

Cel 3 Gospodarka odpadami

Lp	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1	Opracowanie programów	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie i zatwierdzenie programu gospodarki odpadami w zakresie odpadów komunalnych oraz przemysłowych - wprowadzenie selektywnej zbiórki surowców wtórnych, powiązane z szeroką akcją propagującą kompleksową i racjonalną gospodarkę odpadami - prowadzenie ustawicznych działań edukacyjnych w celu zmiany świadomości społeczności lokalnej w zakresie 	Samorząd Gminy, Celowy Związek Gmin R XXI	2004	Budżety samorządów, Fundusze pomocowe WFOŚiGW, fundusze strukturalne,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

		<ul style="list-style-type: none"> - gospodarki odpadami - wspomaganie wdrażania systemu obrotu opakowaniami (system kaucyjowy), szczególnie po produktach spożywczych 			
2	Inwestycje	<ul style="list-style-type: none"> - uporządkowanie gospodarki odpadami, w tym budowa Zakładu Zagospodarowania Odpadów Komunalnych - rekultywacja „starych” składowisk i „dzikich” wysypisk - stworzenie infrastruktury recyklingu odpadów 	Samorząd Gminy, Celowy Związek Gmin R XXI	2004-2007	Budżety samorządów, Fundusze pomocowe UE, NFOŚiGW WFOŚiGW, fundusze strukturalne,

Cel 4 Poprawa jakości środowiska

Lp	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1	Poprawa jakości powietrza	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie programu ochrony powietrza, z uwzględnieniem przedsięwzięć inwestycyjnych niezbędnych do zachowania standardów jakości powietrza - termorenowacja (ocieplanie) budynków - modernizacja ciepłociągów - wprowadzenie nowych materiałów izolacyjnych i uszczelnień w budownictwie, energetyce, przemyśle (przeźroczyste materiały termoizolacyjne) - stworzenie i wdrożenie programu ograniczenia niskiej emisji - wpływanie na jakość węgla i koksu, spalanego przez mieszkańców kupujących węgiel i koks o niższej zawartości siarki - stworzenie i wdrożenie programu alternatywnych źródeł energii - włączenie terenów zwartej zabudowy do sieci ciepłowniczej - opracowanie programu porządku publicznego, w tym przeciwdziałania emisjom niezorganizowanym (rozpalanie ognisk, wypalanie traw) 	Samorząd Gminy	2004-2015	Budżety samorządów, fundusze pomocowe

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

2	Ograniczenie emisji hałasu do środowiska	<ul style="list-style-type: none"> - Opracowanie programów ograniczenia lub wyeliminowania emisji hałasu do środowiska oraz ochrony przed hałasem - Rozdzielenie źródeł hałasu - Analiza układu sieci komunikacyjnej - Edukacja - Opracowanie mapy akustycznej 	Samorząd Gminy	2007	Budżety samorządów, fundusze pomocowe
---	--	---	----------------	------	---------------------------------------

Cel 5 Racjonalizacja użytkowania surowców

Lp	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1	Opracowanie programu rozwoju energetyki opartej o surowce odnawialne	<ul style="list-style-type: none"> - promowanie alternatywnego źródła w postaci energii słonecznej lub energii z biomasy - promocje oszczędzania energii akcjami propagandowymi, nawołującymi przede wszystkim do indywidualnego oszczędzania energii w gospodarstwach domowych 	Samorząd Gminy	2006	Budżety samorządów, WFOŚiGW, fundusze pomocowe

Cel 6 Ochrona powierzchni ziemi

Lp	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1	Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i aktualnie eksploatowanych w granicach ich oddziaływania, z uwzględnieniem zasady ochrony i racjonalnego użytkowania różnorodności biologicznej	<ul style="list-style-type: none"> - inwentaryzacja terenów poeksploatacyjnych - opracowywanie i wdrażanie planów rekultywacji terenów aktualnie eksploatowanych 	Samorząd Gminy	2004-2007	Budżety samorządów terytorialnych, WFOŚiGW, fundusze strukturalne, fundusze pomocowe
2	Opracowanie programu	- programowanie ograniczeń niskiej emisji,	Samorząd	2004-	Budżety samorządów,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

	ograniczenia zagrożeń związanych z produkcją rolną	zanieczyszczeń obszarowych itp.	Gminy	2007	WFOŚiGW, fundusze strukturalne, fundusze pomocowe
--	--	---------------------------------	-------	------	---

Cel 7 Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych

Lp	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1	Program ochrony środowiska przyrodniczego	- rewitalizacja cieków wodnych - likwidacja zagrożeń - racjonalna gospodarka leśna	Samorząd	2015	Budżety samorządów fundusze strukturalne, fundusze pomocowe
2	Ochrona i powiększanie zasobów leśnych	- opracowanie planów urządzania lasu	Lasy Państwowe	Ciągły	Środki własne L.P., Budżet państwa, NFOŚiGW

Cel 8 Przeciwdziałanie poważnym awariom

Lp	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1	Opracowanie programu zapobiegania awariom, raportów bezpieczeństwa oraz wewnętrznego planu operacyjnego dla zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku występowania awarii	- opracowanie programu ratowniczo – gaśniczego przy współpracy Wojewódzkiej Komendy Państwowej Straży Pożarnej	Samorząd	Dwa lata po wejściu przepisów wykonawczych do ustawy	Budżety samorządów Fundusze pomocowe UE, fundusze strukturalne,
2	Informowanie i ostrzeganie społeczeństwa	- stworzenie systemu informowania społeczeństwa o możliwości wystąpienia poważnych awarii i ostrzegania w sytuacji wystąpienia zagrożenia	Samorząd	Dwa lata po wejściu przepisów wykonawczych do ustawy	Budżety samorządów Fundusze pomocowe UE, fundusze strukturalne,

Cel 9 Zwiększenie świadomości społecznej – edukacja ekologiczna

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Lp	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1	Utworzenie w urzędach administracji publicznej systemów gromadzenia i upowszechniania informacji o środowisku	<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie systemów elektronicznych baz danych - opracowanie systemu udostępniania danych społeczeństwu 	Samorząd	ciągły 2015	Budżety samorządów Fundusze pomocowe UE, fundusze strukturalne, fundusze pomocowe
2	Prowadzenie szkoleń, konkursów, promocja wydawnictw w zakresie edukacji ekologicznej	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie systemu edukacji ekologicznej 	Samorząd	ciągły 2015	Budżety samorządów Fundusze pomocowe UE,
3	Prowadzenie konkursu „Najbardziej ekologiczna gmina”	<ul style="list-style-type: none"> - podnoszenie świadomości ekologicznej - realizacja zadań z zakresu ochrony środowiska 	Samorząd	ciągły 2015	Budżety samorządów
4	Opracowanie programu badawczo – obserwacyjnego najbliższego otoczenia	<ul style="list-style-type: none"> - działalność w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych - praktyczne zapoznanie się z zasadami ochrony środowiska 	Samorząd Gminy	ciągły 2015	Budżety samorządów Fundusze pomocowe UE, fundusze strukturalne, fundusze pomocowe
5	Szkolenia	<ul style="list-style-type: none"> - opracowywanie wniosków w celu uzyskania funduszy pomocowych - budowa i realizacja programu ochrony środowiska 	Samorząd Gminy	ciągły 2015	Budżety samorządów Fundusze pomocowe UE,
6	Informowanie społeczeństwa o stanie środowiska	<ul style="list-style-type: none"> - rozpowszechnianie informacji objętych państwowym monitoringiem środowiska za pośrednictwem publicznych sieci telekomunikacyjnych - Internet 	Samorząd Gminy	ciągły	Budżety samorządów Fundusze pomocowe UE,

Cel 10 Monitoring środowiska

Lp	Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania
1	Monitoring gospodarki odpadami	<ul style="list-style-type: none"> - Opracowanie wytycznych do monitoringu gospodarki odpadami 	Samorząd Gminy	2007	Budżety samorządów Fundusze pomocowe UE, WFOŚiGW, fundusze strukturalne,

18. Limity racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska.

W „Polityce Ekologicznej Państwa”, przyjętej przez Sejm RP w sierpniu 2001 r., zostały wyznaczone limity krajowe, związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska. Wszystkie dotyczą osiągnięcia celu na poziomie roku 2010.

Ponadto czasookres realizacji osiągnięcia określonych celów w zakresie ochrony środowiska wynika z przebiegu negocjacji akcesyjnej o członkostwo w Unii Europejskiej w obszarze „środowisko”.

18.1. Limity dla Powiatu Drawskiego oraz Gminy Ostrowice.

Limity przyjmuje się na podstawie limitów przyjętych dla województwa zachodniopomorskiego.

18.1.1. Zasoby wodne.

Krajowy limit został ustalony w zakresie zmniejszenia wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990 r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle).

Limit gminy szacuje się na wielkość 20% w zakresie zmniejszenia wodochłonności w produkcji. Jest to podyktowane średnio oszczędzonymi technologiami stosowanymi w produkcji i nie przewiduje się w najbliższym czasie, czyli do 2011 r., nagłego zmniejszenia zużycia wody na cele produkcji.

18.1.2. Materiałochłonność.

Na poziomie krajowym przyjmuje się zmniejszenie materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do roku 1990, w taki sposób, aby uzyskać średnie wskaźniki państw OECD (w przeliczeniu na PKB).

W gminie wskaźnik ten zakłada się na poziomie 30%. Jest to związane z restrukturyzacją parku maszynowego i zmianami w asortymentach produkcji, które to czynniki systematycznie się zmieniają na korzyść środowiska.

18.1.3. Energia.

Na poziomie gminy również zakłada się zmniejszenie energochłonności produkcji o 25%. Jest to podyktowane wprowadzeniem nowych rozwiązań technologicznych o znacznie mniejszym zużyciu energii.

18.1.4. Odpady przemysłowe.

Uwzględniając dotychczasowe tendencje, w gminie zakłada się zwiększenie wykorzystania odpadów przemysłowych do celów gospodarczych do 90%.

18.1.5. Surowce wtórne.

W gminie wskaźnik odzyskania i powtórnego wykorzystania powinien wynosić ponad 60%, przy założeniu objęcia selektywną zbiórką 80% gospodarstw domowych.

18.1.6. Ładunki zanieczyszczeń do wód.

Na poziomie gminy przyjmuje się wskaźnik likwidacji zrzutów o 50% w stosunku do ścieków przemysłowych i spływów powierzchniowych (w wyniku upowszechniania stosowania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej). W stosunku do gospodarki komunalnej zakłada się zmniejszenie ładunku o 30%, w tym minimum 75% redukcji ładunku azotu ogólnego i fosforu ogólnego w ściekach dopływających do oczyszczalni ścieków komunalnych.

18.1.7. Emisja substancji do powietrza.

Na poziomie krajowym przyjmuje się ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 50%, tlenków azotu o 30%, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu z roku 1990. Na poziomie gminy przyjmuje się wskaźniki krajowe, za wyjątkiem dwutlenku siarki – 30% i tlenku azotu 20%. Jest to podyktowane rozproszonymi źródłami emisji i starymi technologiami w zakładach przemysłowych. Poziom zanieczyszczeń powietrza ze źródeł komunikacyjnych będzie również mała przy założeniu udrożnienia sieci komunikacyjnej oraz wsparcia działań na rzecz rozwoju transportu publicznego.

18.1.8. Paliwa.

Poziom krajowy zakłada do końca 2005 r. wycofanie z użytkowania etyliny i przejście na benzyny bezołowiowe.

Poziom regionalny przyjmuje to założenie w całości i jednocześnie zakłada się wprowadzenie ograniczenia użytkowania etyliny bezołowiowej, kosztem produkcji i zastosowania biopaliw. Zakłada się również odchodzenie od uciążliwych instalacji na paliwa stałe na rzecz „czystszych” technologii.

18.2. Zastosowanie okresów przejściowych w obszarze „środowisko”.

Polska w wyniku negocjacji o członkostwo w Unii Europejskiej zobowiązała się do egzekwowania przepisów unijnych z momentem wejścia w struktury UE. Z uwagi na niemożliwość dostosowania we wszystkich dziedzinach regulowanych przez prawo UE, wynikająca głównie ze zbyt dużych kosztów, Polska wystąpiła o możliwość zastosowania okresów przejściowych.

a) W zakresie czystości powietrza:

Dyrektywa 99/32/WE w sprawie redukcji zawartości siarki i w paliwach płynnych 3 letni okres przejściowy (do 31.12.2006), w zakresie art.3 paragraf 1., dotyczącego maksymalnych ilości zawartości siarki w ciężkich olejach opałowych;

Dyrektywa 94/63/WE w sprawie kontrolowania emisji lotnych związków organicznych powstałych w skutek magazynowania benzyn i jej dystrybucji z terminali do stacji obsługi;

- W odniesieniu do art. 3 zawierającego wymagania dotyczące istniejących instalacji do magazynowania benzyn, niezależnie od przepustowości rocznej bazy magazynowej
- 2 letni (do 31.12.2005);
- W odniesieniu do art.4 pkt., 2b zawierającego wymagania dotyczące instalacji załadunku i rozładunku cystern na istniejących terminalach o rocznej przepustowości powyżej 150000 ton benzyn –roczny (do 31.12.2004);
- W odniesieniu do pozostałych przepisów art. 4 zawierającego wymagania dotyczące instalacji i załadunku, rozładunku cystern na istniejących terminalach – 2 letni (do 31.12.2005);
- W odniesieniu do art. 5 zawierającego wymagania dotyczące istniejących cystern do przewozu benzyn – 2 letni okres (od 31.12.2005);
- W odniesieniu do art. 6 zawierającego wymagania dotyczące instalacji do załadowywania zbiorników istniejących stacji paliw – 2 letnie (31.12.2005);

b) W zakresie gospodarki odpadami

Dyrektywa 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych

4 letni okres przejściowy (do 31.12.2007) w odniesieniu do art. 6 Dyrektywy, dotyczącego odzysku materiałów z odpadów opakowanych na poziomie co najmniej 50 % i co najwyżej 65% masy oraz poziomu recyklingu całości materiałów opakowaniowych zawartych w odpadach opakowaniowych na poziomie, co najmniej 25% i co najwyżej 45 % masy i co najmniej 15% masy każdego materiału, zgodnie ze stanowiskiem Wspólnej Unii Europejskiej z grudnia 1999.

Dyrektywa 99/31/WE w sprawach składowania odpadów

2 letni okres przejściowy (do 01.07.2005) w zakresie art. 14 , który odnosi się do poprawy standardów technologicznych, jakie powinny spełniać składowiska odpadów;

Rozporządzenie 259/93/EWG w sprawie nadzoru i kontroli przesyłania odpadów w obrębie Wspólnoty Europejskiej i poza jej obszar

4 letni okres przejściowy (do 31.12.2007) z założeniem możliwości przedłużenia do 2012 w odniesieniu do tworzyw sztucznych oraz grupy opadów z „ listy żółtej” (zgodnie z procedurą art. 18 Dyrektywy 75/44/EWG, zmienionej Dyrektywą/156/EWG);

c) W zakresie jakości wód

Dyrektywa 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

W odniesieniu do art. 3 (systemy kanalizacji zbiorczej)

- 5 lat (do 31.12.2008) dla aglomeracji powyżej 10.000 równoważnej liczby mieszkańców RLM;
- 12 lat (31.12.2015) dla aglomeracji o RLM od 2.000 do 10.000

W odniesieniu do art. 4 i 5 (oczyszczalnie ścieków):

1. dla zrzutów z aglomeracji od 2000 do 10 000
 - 12 lat (do 31.12.2015)
2. dla zrzutów z aglomeracji o RLM ponad 10 000
 - 12 lat (do 31.12.2015)
 - dla aglomeracji ponad 100 000 RLM – 7 lat (do 31.12.2010) art. 5.2 , art.5.3 i art.5.4

W odniesieniu do art. 7:

- 12 lat (do 31.12.2015) dla zrzutów ścieków do wód słodkich i ujść rzek z aglomeracji poniżej 2000 RLM;
- 12 lat (do 31.12.2015) dla zrzutów ścieków do wód przybrzeżnych z aglomeracji poniżej 10.000 RLM

W odniesieniu do art. 13 (oczyszczalnie ścieków w zakładach sektorów przemysłu rolno-spożywczego):

- 2 lata (31.12,2006) dla wszystkich zrzutów ścieków z zakładów reprezentujących RLM powyżej 4000

Dyrektywa 76/464/EWG w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre substancje wprowadzane do środowiska wodnego:

- 4 letni okres przejściowy (31.12.2007);

d) W zakresie zanieczyszczeń przemysłowych

Dyrektywa 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń

3 letni okres przejściowy dla 157 instalacji istniejących, dla których pozwolenia zintegrowane wydaje wojewoda i wymagających poważnych, bądź całkowitych zmian technologicznych oraz 235 instalacji istniejących, dla których pozwolenia zintegrowane wydaje starosta. Ponieważ dla tej kategorii zakładów dyrektywa wchodzi w życie w końcu 2007, okres przejściowy dla Polski trwa do końca 2010.

e) W zakresie ochrony przed promieniowaniem jonizującym

Dyrektywa 97/43/Euroatom w sprawie ochrony przed promieniowaniem jonizującym pochodzącym ze źródeł medycznych

3 letni okres przejściowy (trwający do 31.12.2006) w zakresie art.8 dyrektywy (dotyczy stanu technicznego sprzętu medycznego)

IV. OKREŚLENIE STRUKTURY KOSZTÓW I SPOSOBU REALIZACJI ZADAŃ ORAZ PROPONOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.

1. Struktura kosztów i sposób realizacji zadań.

Szacunek kosztów realizacji przedsięwzięć w latach 2004 – 2007 opracowano w oparciu o analizę:

- nakładów inwestycyjnych przeznaczonych na ochronę środowiska w latach ubiegłych,
- przedsięwzięć zgłoszonych przez gminy w ramach ankietyzacji,
- przedsięwzięć finansowanych z funduszy wojewódzkich,
- wielkości nakładów inwestycyjnych przeznaczanych na realizację przedsięwzięć priorytetowych w skali województwa, a nie wykazanych w zgłoszeniach gmin i powiatów,
- kosztów realizacji przedsięwzięć z zakresu zarządzania programem.

Szacunkowe koszty realizacji programu w latach 2004 – 2007 przedstawiono w tabeli 22.

Tabela 21. Szacunkowe koszty (w tys. zł) działań związanych z wdrażaniem Programu Ochrony Środowiska w latach 2004-2007.

L.p.	Cel	Rodzaj działań / inwestycji	2004 do 2007
1	Cel 1 Gorące punkty	Opracowanie programów	10
Razem Cel 1			10
2	Cel 2 Gospodarka wodno-ściekowa	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowania (m.in. programy aktywnej ochrony, programy gospodarki wodno-ściekowej) • Inwestycje: <ul style="list-style-type: none"> - uporządkowanie gospodarki wodnej - uporządkowanie gospodarki ściekowej 	20 5 981 12 833
Razem Cel 2			18 834
3	Cel 3 Gospodarka odpadami	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowania programów (m.in. programy gospodarki odpadami) • Inwestycje: <ul style="list-style-type: none"> - uporządkowanie gospodarki odpadami (ZZO) - rekultywacja „starych” i „dzikich” składowisk - stworzenie infrastruktury recyklingu odpadów 	10 293
Razem Cel 3			303
4	Cel 4 Poprawa jakości środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowania (programy ochrony powietrza) • Opracowanie programu ograniczenia lub wyeliminowania hałasu 	5 5
Razem Cel 4			10
5	Cel 5 Racjonalizacja użytkowania surowców	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie programu rozwoju energetyki opartej o surowce odnawialne 	5
Razem Cel 5			5
6	Cel 6 Ochrona powierzchni ziemi	<ul style="list-style-type: none"> • Inwentaryzacja terenów poeksploatacyjnych oraz terenów zdegradowanych • Program ograniczenia zagrożeń związanych z produkcją 	5 5

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

		rolną	
Razem Cel 6			10
7	Cel 7 Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie planów rewitalizacji cieków wodnych, likwidacja zagrożeń • Współpraca samorządów gminnych z samorządem powiatu w zakresie aktywnej ochrony 	5
Razem Cel 7			5
8	Cel 8 Przeciwdziałanie poważnym awariom	<ul style="list-style-type: none"> • Działania związane z zapobieganiem poważnym awariom i usuwaniem szkód • Stworzenie systemu informowania i ostrzegania społeczeństwa o zagrożeniach 	5
Razem Cel 8			5
9	Cel 9 Zwiększenie świadomości społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja i komunikacja ze społeczeństwem • Wdrożenie systemu gromadzenia i upowszechniania informacji o środowisku 	15
Razem Cel 9			15
10	Cel 10 Monitoring środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • Monitoring stanu środowiska (programy i wykonanie), w tym raporty, opracowania, mapy stanu i zmian ziemi 	10
11	Koszty koordynacji i monitoringu wdrażania Programu oraz zarządzania środowiskiem	<ul style="list-style-type: none"> • Koordynacja wdrażania Programu, w tym współpraca i opracowanie raportów z realizacji Programu • Systemy zarządzania środowiskiem 	10
Razem zarządzanie środowiskiem			20
RAZEM			19 217

2. Proponowane źródła finansowania.

Koszty inwestycji mogą być pokrywane z następujących źródeł:

- opłaty odbiorców usług - stanowią dość pewne źródło środków finansowych, pod warunkiem, że ich poziom pozwala na pokrycie całości kosztów eksploatacyjnych i inwestycyjnych w skali roku;
- środki własne - jest to najtańszy, bo bezzwrotny, dotacyjny środek finansowy.
- dotacje ze źródeł zewnętrznych - dotacje ze źródeł krajowych, głównie z narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska; dotacje ze źródeł zagranicznych mają znaczenie marginalne;
- pożyczki z funduszy celowych i kredyty preferencyjne - są podstawowym źródłem środków na inwestycje w dziedzinie ochrony środowiska w warunkach polskich.

Pożyczek udziela Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz, na zbliżonych zasadach, fundusze wojewódzkie. Przedsięwzięcia finansowane przez NFOŚiGW muszą spełniać następujące kryteria:

- zgodność z polityką ekologiczną państwa,
- efektywność ekologiczna,
- efektywność ekonomiczna,
- uwarunkowania techniczne i jakościowe,
- zasięg oddziaływania,
- wymogi formalne.

Samorządy terytorialne mogą uzyskiwać pożyczki na pokrycie do 70% kosztów zadania. Znaczna część pożyczki może zostać umorzona po zrealizowaniu inwestycji w planowanych terminie. Najniższe możliwe do uzyskania oprocentowanie wynosi 0,2 kredytu refinansowego. Preferencyjne kredyty, bez możliwości umorzeń, oferuje Bank Ochrony Środowiska. Dla gmin kredyty przyznawane są na poziomie 0,2 stopy kredytu refinansowego. Okres spłaty wynosi do 4 lat. W obu instytucjach finansowych odsetki są płatne od momentu uruchomienia kredytu.

Pożyczki i preferencyjne kredyty są zazwyczaj udzielane na krótkie okresy - do kilku lat. Powoduje to znaczne skumulowanie kosztów finansowych obsługi zadłużenia, skutkujące znaczną podwyżką cen usług (jeżeli koszty finansowe są ich elementem) lub dużymi wydatkami z budżetu gmin.

- komercyjne kredyty bankowe - ze względu na duże koszty finansowe, związane z oprocentowaniem, kredyty komercyjne nie powinny być brane pod uwagę jako podstawowe źródła finansowania inwestycji, lecz jako uzupełnienie środków z pożyczek preferencyjnych. Samorządy są obecnie postrzegane przez banki jako interesujący i wiarygodni klienci, stąd dostęp do kredytów jest coraz łatwiejszy.
- emisja obligacji komunalnych - emisja papierów wartościowych jest jeszcze jednym sposobem zadłużania w celu pozyskania kapitału. Obligacje mogą być emitowane wówczas, gdy dają szansę pozyskania środków taniej niż kredyty bankowe, a pożyczki preferencyjne nie są możliwe do pozyskania.
- udział kapitałowy lub akcyjny - polega na objęciu udziałów finansowych w przedsięwzięciu inwestycyjnym przez podmioty prywatne lub publicznych inwestorów instytucjonalnych (fundusze inwestycyjne).

3. Wybrane źródła finansowania.

Poniżej zestawiono możliwe do wykorzystania wybrane źródła finansowania inwestycji z zakresu ochrony środowiska:

3.1. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Zasady funkcjonowania Narodowego, wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami).

Zasadniczym celem Narodowego Funduszu jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w Polsce. Główne jego kierunki działalności określa „Polityka Ekologiczna Państwa” oraz Program wykonawczy do „Polityki Ekologicznej Państwa do roku 2000”, zaś aktualizowane co roku cele szczegółowe – dokumenty wewnętrzne Narodowego Funduszu, w tym zwłaszcza zasady udzielania pomocy finansowej

i lista przedsięwzięć priorytetowych. W zakresie ochrony powierzchni ziemi, w tym ochrony środowiska przed odpadami, zakłada się dofinansowanie działań inwestycyjnych zgodnych z niżej wymienionymi programami priorytetowymi:

- rekultywacja terenów zdegradowanych przez wojska Federacji Rosyjskiej, Wojsko Polskie i przemysł,
- likwidacja uciążliwości starych składowisk odpadów niebezpiecznych (w tym tzw. mogilników, w których deponowane są środki ochrony roślin),
- unieszkodliwianie odpadów powstających w związku z transportem samochodowym (autozłom, płyny eksploatacyjne, akumulatory, ogumienie, tworzywa sztuczne) oraz zbiórka i wykorzystanie olejów przepracowanych,
- przeciwdziałanie powstawaniu i unieszkodliwianie odpadów przemysłowych i innych odpadów niebezpiecznych,
- międzygminne i regionalne programy zagospodarowania odpadów komunalnych (w tym wspomaganie systemów zagospodarowania osadów ściekowych).

Fundusze udzielają dotacji (charakter bezzwrotny) i pożyczek na zasadach preferencyjnych.

Warunki udzielania kredytów

- udokumentowany wymierny efekt ekonomiczny,
- prawne zabezpieczenie spłaty kredytów,
- potwierdzone inne źródła finansowania, w tym 20% udziału własnego,
- zdolność podmiotu do spłaty zadłużenia,
- zatwierdzona dokumentacja techniczna inwestycji.

W kryteriach oceny wniosku o dofinansowanie punktowana jest pozycja na liście przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Fundusze ekologiczne są najbardziej znanym i wykorzystywanym źródłem dotacji i preferencyjnych kredytów dla podmiotów podejmujących inwestycje ekologiczne. Wpływa to na: ilość środków finansowych, jaką dysponują fundusze, warunki udostępniania środków finansowych pożyczkobiorcom oraz procedury dochodzenia do uzyskania finansowego wsparcia funduszu. Bliskość funduszy i ich regionalny charakter (fundusze wojewódzkie) ma także znaczenie dla ich wyróżnienia w gronie inwestorów ekologicznych.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) jest największą w Polsce instytucją finansującą przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska. Zakres

działania Funduszu obejmuje finansowe wspieranie przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym i ogólnokrajowym oraz ponadregionalnym.

Podstawowymi formami finansowania zadań proekologicznych przez NFOŚiGW są preferencyjne pożyczki i dotacje, ale uzupełniają je inne formy finansowania, np. dopłaty do preferencyjnych kredytów bankowych, uruchamianie ze swych środków linii kredytowych w bankach, czy zaangażowanie kapitałowe w spółkach prawa handlowego. NFOŚiGW administruje również środkami zagranicznymi przeznaczonymi na ochronę środowiska w Polsce, pochodzącymi z pomocy zagranicznej.

Dotacje udzielane są przede wszystkim na: edukację ekologiczną, przedsięwzięcia pilotażowe dotyczące wdrożenia postępu technicznego i nowych technologii o dużym stopniu ryzyka lub mających eksperymentalny charakter, monitoring, ochronę przyrody, ochronę i hodowlę lasów na obszarach szczególnej ochrony środowiska oraz wchodzących w skład leśnych kompleksów promocyjnych, ochronę przed powodzią, ekspertyzy, badania naukowe, programy wdrażania nowych technologii, prace projektowe i studialne, zapobieganie lub likwidację nadzwyczajnych zagrożeń, unieszkodliwianie i zagospodarowanie wód zasolonych oraz profilaktykę zdrowotną dzieci z obszarów zagrożonych.

Środki, którymi dysponuje NFOŚiGW, pochodzą głównie z opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych. Przychodami Narodowego Funduszu są także wpływy z opłat produktowych oraz wpływy z opłat i kar pieniężnych, ustalanych na podstawie przepisów ustawy - Prawo geologiczne i górnicze.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Do roku 1993 wojewódzkie fundusze, nie posiadając osobowości prawnej, udzielały wyłącznie dotacji na dofinansowywanie przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska na obszarze własnych województw. W 1993 roku fundusze te otrzymały osobowość prawną, co umożliwiło im udzielanie, obok dotacji, także pożyczek preferencyjnych.

Podstawowym źródłem ich przychodów są wpływy z tytułu:

- opłat za składowanie odpadów i kar związanych z niezgodnym z przepisami prawa ich składowaniem (28,8% tych wpływów),
- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych, a także z wpływów z kar za naruszanie warunków korzystania ze środowiska (50,4% tych wpływów).

Dochodami WFOŚiGW mogą być także środki z tytułu:

- posiadania udziałów w spółkach,
- odsetek od udzielanych pożyczek,
- emisji obligacji,
- zysków ze sprzedaży i posiadania papierów wartościowych,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

- zaciągania kredytów,
- oprocentowania rachunków bankowych i lokat,
- wpłat z innych funduszy,
- wpływów z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dobrowolnych wpłat, zapisów i darowizn osób fizycznych i prawnych,
- świadczeń rzeczowych i środków pochodzących z fundacji,
- innych dochodów określonych przez Radę Ministrów.

Powiatowe i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narzędziem ekonomicznym gospodarowania odpadami są gminny oraz powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (GFOŚiGA i PFOŚiGW). Służą one do finansowania przedsięwzięć z zakresu szeroko rozumianej ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w tym także nowoczesnemu gospodarowaniu odpadami komunalnymi.

Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (PFOŚiGW) utworzone zostały na początku roku 1999 wraz z utworzeniem powiatowego szczebla administracji państwowej. Fundusze te nie mają osobowości prawnej.

Dochodami PFOŚiGW są wpływy z:

- opłat za składowanie i magazynowanie odpadów i kar związanych z niezgodnym z przepisami prawa ich składowaniem lub magazynowaniem (10% tych wpływów),
- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, a także z wpływów z administracyjnych kar pieniężnych (także 10% tych wpływów, poza opłatami i karami za usuwanie drzew i krzewów, które w całości stanowią przychód gminnego funduszu).

Dochody PFOŚiGW przekazywane są na rachunek starostwa, w budżecie powiatu mają charakter działu celowego.

Obecnie środki powiatowych funduszy (zgodnie z poś, art.407) przeznacza się na wspomaganie działalności w zakresie określonym jak dla gminnych funduszy, a także na realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi i inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na plany gospodarki odpadami.

Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Na dochód GFOŚiGW składa się:

- Całość wpływów z opłat za usuwanie drzew i krzewów.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

- 50% wpływów z opłat za składowanie odpadów na terenie gminy.
- 10% wpływów z opłat i kar z terenu gminy za pozostałe rodzaje gospodarczego korzystania ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych. Dysponentem GFOŚiGW jest wójt - burmistrz gminy.

Dochody te mogą być wykorzystane m.in. na:

- Dotowanie i kredytowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska.
- Realizację przedsięwzięć związanych z gospodarczym wykorzystaniem odpadów.
- Wspieranie działań zapobiegających powstawaniu odpadów.

Wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast są zobowiązani do corocznego przedstawiania radzie gminy (miasta) oraz zatwierdzania zestawienia przychodów i wydatków tego funduszu.

Gminne fundusze nie są prawnie wydzielone ze struktury organizacyjnej gminy, a więc podobnie jak PFOŚiGW nie mają osobowości prawnej i nie mogą udzielać pożyczek. Celem działania GFOŚiGW jest dofinansowywanie przedsięwzięć proekologicznych na terenie własnej gminy. Zasady przyznawania środków ustalane są indywidualnie w gminach.

Istnieje duże prawdopodobieństwo, że fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej przestaną funkcjonować w najbliższych latach.

3.2. Ekofundusz.

Geneza Ekofunduszu sięga roku 1991, kiedy to Klub Paryski, zrzeszający państwa będące wierzycielami Polski, podjął decyzję o redukcji polskiego długu o 50%, pod warunkiem spłaty pozostałej części do roku 2010. Zaproponował też ewentualną dalszą, 10% redukcję długu, pod warunkiem przeznaczenia go na uzgodniony cel. Z kolei Rząd Polski zaproponował, aby te dodatkowe 10% długu można było przeznaczyć na wsparcie przedsięwzięć w ochronie środowiska.

Zgodnie ze statutem środki Ekofunduszu (www.ekofundusz.org.pl) mogą być wykorzystane przede wszystkim w czterech sektorach uznanych za priorytetowe. Są nimi:

- zmniejszenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi (tzw. gazów cieplarnianych),
- ograniczenie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu z terytorium Polski,
- zmniejszenie zanieczyszczenia Morza Bałtyckiego,

- zachowanie bioróżnorodności polskiej przyrody.

Od roku 1998 jednym z priorytetów w działaniach Ekofunduszu stała się również gospodarka odpadami. Fundacja wspiera najbardziej efektywne i nowatorskie przedsięwzięcia związane z odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów oraz z rekultywacją gleb skażonych.

Ekofundusz udziela wsparcia finansowego jedynie w formie bezzwrotnej dotacji. Z reguły wynosi ona 10-30% kosztów projektu. W wyjątkowych przypadkach, gdy investorem jest instytucja budżetowa lub organ samorządowy, dotacja ta może sięgać 50%, a w ochronie przyrody, gdy partnerem Ekofunduszu jest społeczna organizacja pozarządowa - nawet 80%.

W momencie wejścia Polski w struktury Unii Europejskiej Ekofundusz zakończy swoją działalność.

3.3. Banki.

Coraz więcej banków wykazuje zainteresowanie inwestycjami w zakresie ochrony środowiska. Dzięki współpracy z funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej rozszerzają one swoją ofertę kredytową o kredyty preferencyjne, przeznaczone na przedsięwzięcia proekologiczne oraz nawiązują współpracę z podmiotami angażującymi swoje środki finansowe w ochronie środowiska (fundacje, międzynarodowe instytucje finansowe). Kredyty preferencyjne pochodzą ze środków finansowych gromadzonych przez banki, zaś fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej udzielają dopłat do wysokości oprocentowania. W ten sposób ulega obniżeniu koszt kredytu dla podejmującego inwestycje proekologiczne. Banki uruchamiają też linie kredytowe w całości ze środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych instytucji.

Szczególną rolę na rynku kredytów na inwestycje proekologiczne odgrywa Bank Ochrony Środowiska (www.bosbank.pl). Oferuje on najwięcej środków finansowych w formie preferencyjnych kredytów i dysponuje zróżnicowaną ofertą dla prywatnych i samorządowych inwestorów, a także osób fizycznych.

Ważne miejsce na rynku kredytów ekologicznych zajmują także międzynarodowe instytucje finansowe, a w szczególności Bank Światowy (www.worldbank.org) i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (www.polisci.com).

3.4. Fundusze inwestycyjne.

Fundusze inwestycyjne stanowią nowy i potencjalnie ważny segment rynku finansowego ochrony środowiska. Oprócz dodatkowego kapitału są one w stanie wnieść wiedzę menadżerską, doświadczenie i kontakty do wspieranej finansowo spółki. Szerokie wejście ekologicznych funduszy inwestycyjnych (green equity funds) na rynek finansowy ochrony

środowiska, może okazać się przełomowe dla usprawnienia podejmowania decyzji inwestycyjnych oraz integracji ochrony środowiska z przedsięwzięciami o charakterze gospodarczym. Doświadczenie z łączeniem wymagań ochrony środowiska i rozwoju produkcji może być przydatne do niedopuszczenia do zwiększenia obciążeń środowiska w warunkach wzrostu gospodarczego. Fundusze inwestycyjne są nastawione na wykorzystywanie możliwości, jakie dają współczesne procesy technologiczne i wiedza menadżerska. Ich zainteresowanie nowymi spółkami jest szczególnie cenne dla proekologicznego rozwoju gospodarki.

3.5. Programy pomocowe Unii Europejskiej.

Podstawowymi celami wszystkich programów pomocowych, pochodzących zarówno ze środków unijnych, jak i współpracy bilateralnej, są :

- ogólna poprawa stanu środowiska naturalnego
- dostosowanie polskiego ustawodawstwa oraz standardów ekologicznych do wymagań unijnych
- wprowadzenie nowoczesnych technologii ekologicznych oraz schematów organizacyjnych, stosownie do standardów europejskich,
- transfer know-how

SAPARD

Program SAPARD – Przedakcesyjny Instrument Wsparcia Rolnictwa i Obszarów Wiejskich (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development).

Fundusz SAPARD przeznaczony jest dla krajów kandydujących do członkostwa w Unii Europejskiej na pomoc w stymulowaniu rozwoju obszarów wiejskich, ułatwienie procesu integracji sektora rolnego z UE oraz płynne włączenie rolnictwa krajów kandydujących w system Wspólnej Polityki Rolnej i Strukturalnej UE.

Termin realizacji wyznaczono na lata 2000 – 2006, zaś maksymalny roczny budżet dla Polski wynosi 168,7 mln euro. Wkład ze strony Unii Europejskiej może wynieść nie więcej niż 75% ogólnej sumy wydatków publicznych, pozostałe 25 % to wkład ze strony polskiej.

Celem programu jest wsparcie dla zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w okresie przedakcesyjnym. Maksymalny roczny budżet dla Polski wynosi 168,7 mln euro. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Unii Europejskiej z dnia 21 czerwca 1999 roku program może wspierać następujące przedsięwzięcia:

- inwestycje w gospodarstwach rolnych,
- poprawę przetwórstwa i marketingu produktów rolnych i rybnych,
- poprawę struktur kontroli jakości, kontroli weterynaryjnej i kontroli zdrowia roślin na rzecz jakości artykułów żywnościowych i ochrony konsumenta,

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

- wprowadzanie metod produkcji rolnej, zmierzających do ochrony środowiska naturalnego oraz krajobrazu wiejskiego,
- rozwój i dywersyfikację działalności gospodarczej,
- wprowadzenie systemu zastępstw w gospodarstwach rolnych oraz systemu usług w systemie zarządzania gospodarstwami,
- tworzenie grup producenckich,
- odnowę i rozwój wsi oraz ochronę dziedzictwa kulturowego obszarów wiejskich,
- poprawę struktury obszarowej oraz scalanie gruntów,
- tworzenie i aktualizowanie systemu rejestru gruntów,
- doskonalenie szkolenia zawodowego,
- rozwój i ulepszenie infrastruktury na obszarach wiejskich,
- gospodarkę zasobami wodnymi w rolnictwie,
- leśnictwo i zalesianie obszarów rolnych, inwestycje w prywatnych gospodarstwach leśnych oraz przetwórstwo i marketing produktów leśnych,
- pomoc techniczną na rzecz działań objętych programem.

Sposób wykorzystania programu w Polsce został określony w Programie operacyjnym programu SAPARD. Zgodnie z tym dokumentem priorytetowymi środkami działania programu SAPARD w Polsce będą:

- poprawa przetwórstwa i marketingu produktów rolnych i rybnych,
- inwestycje w gospodarstwach rolnych,
- rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich,
- różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich.

Przewidziano także uzupełniające środki działania, obejmujące: pilotażowe projekty dotyczące ochrony środowiska na terenach rolniczych oraz zalesiania, szkolenie zawodowe: pomoc techniczną (doradczą) na rzecz środków objętych programem.

Rozpoczęcie programu SAPARD planowane było na początek 2000 roku, jednak wobec opóźnienia wydania aktu wykonawczego, precyzującego zasady finansowe programu, został wprowadzony dopiero w czerwcu 2002 roku. Zasady te są zbliżone do stosowanych w Europejskim Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, w części dotyczącej gwarancji rolnych. Instytucją realizującą program SAPARD w Polsce jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Agencji tej powierzona została zarówno funkcja implementacyjna, jak i płatnicza. Funkcja implementacyjna polega przede wszystkim na prowadzeniu akcji informacyjnej, zbieraniu, opiniowaniu i selekcji propozycji przedsięwzięć przewidzianych do finansowania w ramach programu. Funkcja płatnicza polega na zarządzaniu finansami

programu, dokonywaniu płatności i rozliczeń z beneficjentami programu z jednej strony oraz – za pośrednictwem Narodowego Funduszu – z Komisją Europejską - z drugiej. Zgodnie z wymaganiami postawionymi przez Komisję Europejską agencja płatnicza musi być poddana procesowi akredytacji, który ma zapewnić, że wypełnione zostaną wszystkie warunki dotyczące zarządzania finansowego i kontroli finansowej ustanowione przez Komisję.

Program SAPARD w odróżnieniu od innych programów pomocy przedakcesyjnej, ma być realizowany w sposób w pełni zdecentralizowany. Oznacza to m.in., że Komisja Europejska sprawuje kontrolę ex-post, zamiast ex-ante. Oznacza to także, że Komisja Europejska nie będzie decydowała o wyborze poszczególnych przedsięwzięć finansowych w ramach programu. Będzie natomiast prowadziła kontrolę poprawności wydatkowania środków oraz realizacji programu – zgodnie z zasadami – po fakcie. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, odpowiednie wydatki nie będą refundowane przez Komisję.

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) w rozwoju przedsiębiorczości na wsi spełnia rolę znaczącą. ARiMR bierze udział we wspieraniu rozwoju przedsiębiorczości wiejskiej poprzez:

- dopłaty do oprocentowania kredytu w ramach linii na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa
- realizację przedsięwzięć objętych branżowym programem restrukturyzacji i modernizacji mleczarstwa
- realizację przedsięwzięć objętych branżowym programem restrukturyzacji i modernizacji produkcji mięsa
- wspieranie realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych, tworzących nowe, stałe miejsca pracy w działalnościach pozarolniczych w gminach wiejskich oraz gminach miejsko-wiejskich gwarantujących zatrudnienie ludności wiejskiej
- wspieranie rozwoju usług mechanizacyjnych w ramach realizacji branżowego programu wspólnego użytkowania maszyn rolniczych
- udzielanie rolnikom zainteresowanym prowadzeniem działalności agroturystycznej w gospodarstwie rolnym pomocy finansowej w formie dopłat do oprocentowania kredytu w ramach linii na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i usługach dla rolnictwa
- pożyczki na tworzenie nowych miejsc pracy w działalnościach pozarolniczych
- dofinansowanie działalności związanej z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych

CRAFT/6 Program Ramowy Unii Europejskiej w zakresie Rozwoju Technologicznego

(www.parp.gov.pl)

Głównym celem tego programu jest wspieranie rozwoju innowacyjnych technologii, m.in. w gospodarce odpadami.

W programie tym może wziąć udział każda osoba prawna, przedsiębiorstwa (małe, średnie, duże, firmy rzemieślnicze), związki firm z danej branży itp.

Aby uzyskać grant w ramach tego programu należy przede wszystkim mieć ideę innowacyjnego rozwiązania, następnie założyć konsorcjum międzynarodowe, w skład którego wejdą też firmy z krajów UE i złożyć wniosek według wymogów Komisji Europejskiej. Instytucje, tworzące konsorcjum, muszą zapewnić wykonanie wszystkich działań niezbędnych do uzyskania zamierzonego celu, - od badań, poprzez prezentację wyników, transfer technologii, wdrożenie, promocję w mediach.

Dofinansowanie projektów wdrożeniowych ze środków 6 PR. kształtuje się na poziomie ok. 35 %.

Szczegółowe informacje na temat tego programu można uzyskać w Krajowym Punkcie Kontaktowym, ul. Świętokrzyska 21, Warszawa.

Programy bilateralne

Do niedawna jeszcze istniało szereg programów dwustronnych, w ramach których możliwe było uzyskanie wsparcia zarówno na projekty inwestycyjne, jak i doradcze. Założeniem wszystkich tych programów była intensywna pomoc w rozwiązywaniu najważniejszych problemów w związku z akcesją do Unii Europejskiej.

Krajami udzielającej tej pomocy, były m.in. Niemcy, Szwecja, Szwajcaria, Francja i.in. Po wygaśnięciu strategii pomocy obejmującej najczęściej okres do 2000 r. większość tych krajów podjęła decyzję o całkowitym zaniechaniu lub stopniowym zmniejszaniu rozmiaru i zakresu tego rodzaju współpracy z Polską. np. Szwecja nie przewidziała w ogóle nowych projektów i wspierania dodatkowych sektorów. Możliwe jest uruchamianie tylko małych projektów, komplementarnych z działaniami w tych obszarach, które już wcześniej były finansowane przez stronę szwedzką.

Na zasadzie indywidualnych porozumień między Landami i województwami lub powiatami polskimi działa współpraca niemiecko – polska, np. Województwo Śląskie – rząd Płn. Nadrenii-Westfalii i.in. Współpraca ta najczęściej przyjmuje formę tworzenia spółek Joint-Venture do wspólnego realizowania określonych przedsięwzięć.

Utworzenie spółki JV z doświadczonym i dysponującym dobrym zapleczem technicznym i finansowym partnerem zagranicznym mogłoby też być opcją wzmocnienia pozycji i szansą rozwoju działalności dla firm z województwa zachodniopomorskiego, np. zajmujących się zbiórką i unieszkodliwianiem odpadów.

W dalszym ciągu można ubiegać się jeszcze o wsparcie ze strony Duńskiej Agencji Ochrony Środowiska (DEPA), wspierającej gminy polskie np. we wdrażaniu selektywnej zbiórki surowców wtórnych (dostawy kontenerów itp.), nie mniej program pomocy dla Polski kończy się także w grudniu 2003 .

Informacji na temat programów ISPA i bilateralnych udziela m.in. NFOŚiGW, ul. Konstruktorska 3a, Warszawa lub Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, ul. Bagatela 14, Warszawa.

Fundusze strukturalne i Fundusz spójności

W momencie przystąpienia do Unii Europejskiej Polska straci możliwość korzystania z funduszy przedakcesyjnych, lecz zyska dostęp do znacznie większych funduszy strukturalnych Unii i Funduszu Spójności (www.cie.gov.pl lub www.ukie.gov.pl), przeznaczonego na wsparcie rozwoju transportu i ochrony środowiska. Trudno dziś powiedzieć, na jakich zasadach będą funkcjonować te fundusze po wejściu Polski do Unii Europejskiej (zapowiadane jest ich przeobrażenie), niewątpliwie jednak nadal będą pełniły rolę silnego instrumentu pomocowego, zapewniającego kierowanie dużych środków finansowych, m.in. na ochronę środowiska i zadania realizowane w tym zakresie, szczególnie przez samorzady terytorialne.

Unia Europejska (UE) przewiduje udzielenie Polsce pomocy na rozwój systemów infrastruktury ochrony środowiska, poprzez takie instrumenty jak fundusze strukturalne i Fundusz Spójności (FS). Na lata 2004 - 2006 UE przewiduje transfer środków finansowych na poziomie 13,8 mld EURO, z czego ponad 4,2 mld na realizację projektów z Funduszu Spójności. Planowane działania strukturalne będą ujęte w Narodowym Planie Rozwoju (NPR). Przewidziane środki inwestycyjne w ramach NPR wynoszą 23 mld EURO (13,8 mld z funduszy strukturalnych UE, ok. 6,2 mld EURO z krajowych środków publicznych i ok. 3 mld z sektora prywatnego, jeżeli będzie beneficjentem funduszy europejskich). Jednym z priorytetów NPR na lata 2004 – 2006 jest: ochrona środowiska i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska. Priorytet ten będzie realizowany przez:

- część środowiskową Funduszu Spójności – 2,6 - 3,1 mld EURO (2,1 mld EURO wkład UE),
- Sektorowy Program Operacyjny: ochrona środowiska i gospodarka wodna – 643 mln EURO (516 mln EURO środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego - ERDF),
- inne programy operacyjne (szczególnie Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego – ZPORR).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Celem strategii dla Funduszu Spójności jest wsparcie podmiotów publicznych w realizacji działań na rzecz poprawy stanu środowiska, będące realizacją zobowiązań Polski, wynikających z wdrażania prawa ochrony środowiska Unii Europejskiej, poprzez dofinansowanie:

- realizacji indywidualnych projektów,
- programów grupowych z zakresu ochrony środowiska,
- programów ochrony środowiska rządowych i samorządowych.

Jednym z kryteriów uzyskania środków finansowych z Funduszu Spójności jest wielkość projektu, a mianowicie łączna wartość projektu powinna przekraczać 10 mln EURO. Projekty o takiej wartości są w stanie zorganizować głównie średnie lub duże miasta, bądź np. związki miast czy gmin.

Priorytetem 3 FS jest racjonalna gospodarka odpadami komunalnymi. Przewidziana kwota środków finansowych na ten priorytet z UE wynosi 390,2 mln EURO (przy założeniu 19 % udziału środków krajowych). Fundusze te ukierunkowane będą na finansowanie konkretnych inwestycji, których wyniki są zgodne z zapisami Dyrektywy Rady 91/156/EEC.

Priorytetem 2 w Sektorowym Programie Operacyjnym – „Ochrona środowiska i gospodarka wodna” jest ochrona środowiska na obszarach zanieczyszczonych. Działanie 4 dotyczy zagospodarowania odpadów niebezpiecznych. W ramach tego priorytetu realizowane będą zadania, których nie można dofinansować z Funduszu Spójności. Wsparcie finansowe dotyczyć będzie także podmiotów niepublicznych. Na ten priorytet przeznaczono 127 mln EURO.

W ramach ZPORR wsparcie zostanie udzielone szerokiej gamie projektów z zakresu ochrony środowiska. Pomoc z zasobów funduszy strukturalnych i państwowych będzie udzielana głównie na projekty jednostek samorządu terytorialnego, realizowane w powiązaniu ze wsparciem udzielanym dla wzmocnienia potencjału rozwojowego regionów. Wydatki w ramach działań wyniosą nie więcej niż 633,1 mln EURO, z tego wsparcie ze środków Funduszy Strukturalnych wyniesie 411,56 mln EURO, z czego ok. 70 % zostanie przeznaczone na ochronę wód i gospodarkę wodną. W ramach działań dotyczących gospodarki odpadami na dofinansowanie mogą liczyć projekty ograniczające wpływ składowanych odpadów na powietrze atmosferyczne, wody i glebę poprzez:

- modernizację istniejących wysypisk komunalnych,
- budowę zakładów unieszkodliwiania odpadów (kompostownie, spalarnie),
- wprowadzenie na szeroką skalę systemu powtórnego zagospodarowania odpadów,
- regionalne programy likwidacji niebezpiecznych i dzikich wysypisk.

Beneficjentem końcowym w ramach działań będą samorzady wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Inne możliwości sfinansowania Programu.

Wśród możliwych do zastosowania innych metod finansowania Programu można zaliczyć:

- opłaty produktowe - opłaty nakładane na produkty obciążające środowisko, np. opakowania, baterie, świetlówki. Wpływy z tego tytułu, trafiające do budżetu państwa, będą przeznaczane na wspomaganie i dofinansowanie systemu recyklingu (Ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z dnia 11 maja 2001 r. (Dz.U. Nr 63, poz. 638 z późn. zm.)
- depozyty ekologiczne - obciążenia nakładane na produkty, podlegające zwrotowi w momencie przekazania tego produktu do recyklingu lub unieszkodliwienia (Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej z dnia 11 maja 2001 r. (Dz.U. Nr 63, poz. 639 z późn. zm).

Wartą zainteresowania formą wspomagania inwestycji proekologicznych jest leasing. Polega on na oddaniu, na określony czas, przedmiotu w posiadanie użytkownikowi, który za opłatą korzysta z niego, z możliwością docelowego nabycia praw własności.

Leasing jest jedną z najszybciej rozwijających się form finansowania inwestycji w Polsce. Wkracza on coraz bardziej w sferę finansowania inwestycji proekologicznych. Zwykle z leasingu korzysta podmiot, który nie posiada wystarczających środków na zakup potrzebnego sprzętu lub który nie posiada wystarczającego zabezpieczenia potrzebnego do wzięcia kredytu bankowego. Z tego powodu leasing uznawany jest bardziej niż kredyt za uniwersalną i elastyczną formę finansowania działalności inwestycyjnej. Z punktu widzenia podmiotu gospodarczego największymi zaletami leasingu są możliwości łatwego dostępu do najnowszej techniki, bez angażowania własnych środków finansowych oraz rozłożenie finansowania przedsięwzięć w długim okresie czasu, co jest szczególnie istotne przy wielu rodzajach inwestycji ekologicznych.

Finansowaniem ochrony środowiska w Polsce interesuje się coraz więcej banków i funduszy inwestycyjnych. Rozwija się też pomoc zagraniczna, dzięki której funkcjonuje w Polsce wiele fundacji ekologicznych. Poszukiwane są też nowe instrumenty ekonomiczno – finansowe w ochronie środowiska, takie jak opłaty produktowe czy ekoobligacje.

Inwestorzy w zakresie ochrony środowiska mogą więc liczyć na to, że system finansowania przedsięwzięć proekologicznych w Polsce będzie rozwijał się nadal, oferując coraz szersze formy finansowania i coraz większe środki finansowe, przeznaczane na wsparcie działań służących ochronie środowiska w naszym kraju.

Tabela 22. Źródła finansowania.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Źródło	Udział	
	%	w tys. zł
Fundusze ekologiczne (NFOŚiGW, WFOŚiGW)	20	20 935
Budżety samorządów terytorialnych (gminy, powiaty i województwo), w tym gminne i powiatowe fundusze ekologiczne	12	12 411
Podmioty gospodarcze (środki własne i kredyty bankowe)	22	23 028
Fundusze pomocowe i strukturalne	32	33 495
Budżet państwa	14	14 654
Razem	100%	104 523

V. PROPOZYCJA STRUKTURY ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM.

1. Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska.

Warunkiem realizacji Programu Ochrony Środowiska jest ustalenie systemu zarządzania tym programem. Zarządzanie Programem odbywa się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania zgodne z kompetencjami i obowiązków podmiotów zarządzających.

W odniesieniu do Programu Ochrony Środowiska jednostką, na której będą spoczywały główne zadania zarządzania tym programem, będzie Gmina Ostrowice. Jednak całościowe zarządzanie środowiskiem będzie odbywać się na kilku szczeblach. Oprócz szczebla gminnego są jeszcze szczeble: powiatowy i wojewódzki, obejmujące działania podejmowane w skali województwa i powiatu, a także szczeble jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska. Na każdą z tych jednostek nałożone są różne (czasami zbieżne) obowiązki (tabela).

Tabela 23. Ustawowe zadania poszczególnych samorządowych jednostek organizacyjnych.

Jednostka administracyjna	Zakres obowiązków
Województwo	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie strategii rozwoju • opracowanie planów wieloletnich • opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego • realizacja polityki rozwoju • edukacja publiczna • promocja i ochrona zdrowia • pomoc społeczna • ochrona środowiska • gospodarka wodna • obronność • bezpieczeństwo publiczne

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Powiat	<ul style="list-style-type: none">• zagospodarowanie przestrzenne i nadzór budowlany• gospodarka wodna• ochrona środowiska i przyrody• ochrona przeciwpowodziowa• zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska• promocja i ochrona zdrowia• administracja geologiczna
Gmina	<ul style="list-style-type: none">• gospodarka odpadami komunalnymi• zaopatrzenie w wodę dla celów komunalnych• oczyszczanie ścieków komunalnych• tworzenie prawa miejscowego w zakresie gospodarki przestrzennej• tworzenie niektórych obszarów ochronionych• ochrona i tworzenie terenów zieleni miejskiej i parkowej• wydawanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu• prowadzenie kampanii i programów edukacyjnych

Na trochę innych zasadach odbywa się zarządzanie w stosunku do podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska. Kierują się one głównie rachunkiem ekonomicznym i zasadami konkurencji rynkowej, choć od jakiegoś czasu uwzględniają one także głos opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymanie wymagań stawianych przez przepisy prawa
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń
- modernizację stosowanych technologii
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska
- stałą kontrolę zanieczyszczeń.

Institucje działające w ramach administracji, a odpowiedzialne za wykonanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniom poprzez

- racjonalne planowanie przestrzenne
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska

Instrumenty służące do zarządzania programem ochrony środowiska wynikają z obowiązujących aktów prawnych (np. Prawo ochrony środowiska, o zagospodarowaniu przestrzennym, o ochronie przyrody, o odpadach) i można je podzielić na instrumenty prawne, finansowe, społeczne oraz strukturalne.

1.1. Instrumenty prawne.

Do instrumentów prawnych zaliczamy:

- Pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane
- Decyzje zatwierdzające plany gospodarki odpadami
- Koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatacje surowców mineralnych
- Oceny oddziaływania na środowisko planowanych czy istniejących inwestycji
- Decyzje zatwierdzające plany zagospodarowania przestrzennego

Szczególnym instrumentem prawnym od niedawna jest monitoring, czyli pomiar stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska, jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiska. Obecnie wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących przez zapisy w niektórych aktach prawnych czynią je instrumentem o znaczeniu prawnym.

1.2. Instrumenty finansowe.

Do instrumentów finansowych zaliczamy:

- opłaty za korzystanie ze środowiska – za emisje zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, za składowanie odpadów, za powierzchnie, z której odprowadzane są ścieki,
- administracyjne kary pieniężne
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska,

1.3. Instrumenty społeczne.

Wśród instrumentów społecznych jako najważniejszy należy wymienić współdziałanie. Uzgodnienia i usprawnienia instytucjonalne są ważnym elementem skutecznego zarządzania opartego o zasady zrównoważonego rozwoju. Można je podzielić na:

- Narzędzia dla usprawnienia współpracy i budowania partnerstwa tzw. „uczenie się poprzez działanie”. Można w nich wyróżnić dwie kategorie:
 - a) działań samorządów (doksztalcanie profesjonalne i systemy szkoleń),
 - b) powiązań między władzami samorządowymi, a społeczeństwem (udział społeczeństwa w zarządzaniu poprzez system konsultacji i debat publicznych, wprowadzenie mechanizmów, tzw. budowania świadomości – kampanie edukacyjne)
- narzędzia dla formułowania, integrowania i wdrożenia polityk środowiskowych
 - a) środowiskowe porozumienia, karty, deklaracje, statuty,
 - b) systemy zarządzania środowiskiem,

- c) ocena wpływu na środowisko,
- d) ocena strategii środowiskowych.
- narzędzia włączające mechanizmy rynkowe w realizację zrównoważonego rozwoju:
 - a) opłaty, podatki, grzywny (na rzecz środowiska),
 - b) regulacje cenowe,
 - c) regulacje użytkowania, oceny inwestycji,
 - d) środowiskowe zalecenia dla budżetowania,
 - e) kryteria środowiskowe w procedurach przetargowych.
- narzędzia służące do pomiaru, oceny i monitorowania skutków zrównoważonego rozwoju:
 - a) wskaźniki równowagi środowiskowej,
 - b) ustalenie wyraźnych celów operacyjnych,
 - c) monitorowanie skuteczności procesów zarządzania

Kolejnym, bardzo istotnym elementem instrumentów społecznych jest edukacja ekologiczna. Pod tym pojęciem należy rozumieć różnorodne działania, które zmierzają do kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przyjaznych dla środowiska nawyków. Podstawą jest tu rzetelne i ciągłe przekazywanie wiedzy na temat ochrony środowiska oraz komunikowanie się władz samorządów lokalnych ze społeczeństwem na drodze podejmowania działań inwestycyjnych.

Ważna dla ochrony środowiska jest również współpraca pomiędzy gminnymi służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi oraz podmiotami gospodarczymi. Powinny to być relacje partnerskie, które będą prowadziły do wspólnej realizacji poszczególnych przedsięwzięć. I tak pozarządowe organizacje ekologiczne mogą zajmować się zarówno działaniami planistycznymi (np. przygotowywać plany ochrony rezerwatów i parków narodowych, opracowywać operaty ochrony przyrody dla nadleśnictw), prowadzić konstruktywne (i jak najbardziej fachowe) programy ochrony różnych gatunków czy typów siedlisk, realizować prośrodowiskowe inwestycje (np. związane z alternatywnymi źródłami energii) itp. Tradycyjną rolą organizacji jest też prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska i monitoringu.

Niezbędne jest aby prowadzona komunikacja społeczna objęła swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni (np. mieszkańców przez tereny których posesji będzie przebiegać wodociąg). Nie może mieć miejsca taka sytuacja, w której o planowanych zamierzeniach dowiadują się oni z „innych” źródeł np. prasy. W takim przypadku wielokrotnie zajmą oni postawę negatywną (czasami nawet wroga) w stosunku do planowanej inwestycji. Jak uczy doświadczenie wydłuża to lub nawet czasami uniemożliwia realizację planowanych celów.

Należy jednak pamiętać, że głównym celem prowadzonej edukacji ekologicznej będzie zmiana postaw (nawyków) społeczeństwa w odniesieniu do poszczególnych dziedzin życia aby były one zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju. Z uwagi na specyfikę tego zagadnienia trzeba mieć świadomość, że będzie to proces wieloletni, co nie oznacza że nie należy go prowadzić.

Działania edukacyjne powinny być realizowane w różnych dziedzinach, różnych formach oraz na różnych poziomach, począwszy od szkół wszystkich stopni, a skończywszy na tematycznych szkoleniach, adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i organizacji.

W szczególności szkolenia ekologiczne powinny być organizowane dla:

- pracowników administracji;
- samorządów mieszkańców;
- nauczycieli szkół wszystkich szczebli;
- dziennikarzy;
- dyrekcji i kadry zakładów produkcyjnych.

Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji.

1.4. Instrumenty strukturalne.

Do instrumentów strukturalnych należą wszelkie programy strategiczne, np. strategie rozwoju wraz z programami sektorowymi, a także program ochrony środowiska i to one wytyczają główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Nadrzędnym dokumentem powinna być strategia rozwoju gminy jako dokument wytyczający główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Dokument ten jest bazą dla opracowania programów sektorowych, np. dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, przemysłu ochrony zdrowia, turystyki, ochrony środowiska itp.

W programach tych powinny być uwzględnione z jednej strony kierunki rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki i ich konsekwencje dla środowiska, a z drugiej wytyczono pewne ramy tego rozwoju, warunkowane troską o stan środowiska.

Oznacza to, że ochrona środowiska na terenie gminy wymaga podejmowania pewnych działań w określonych dziedzinach gospodarki jak i codziennego życia jego mieszkańców.

2. Monitorowanie Programu Ochrony Środowiska.

2.1. Zasady monitoringu.

W procesie wdrażania Programu ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji zadań w nim wyznaczonych z punktu widzenia osiągnięcia założonych

celów. Z tego względu ważne jest wyznaczenie systemu monitorowania, na podstawie którego będzie możliwe dokonanie oceny procesu wdrażania, jak i również będą mogły być dokonane ewentualne modyfikacje Programu.

Monitoring powinien być sprawowany w następujących zakresach::

- monitoring środowiska;
- monitoring programu;
- monitoring odczuć społecznych.

Monitoring środowiska – system kontroli środowiska; jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska i może być traktowany jako podstawa do oceny całej polityki ochrony środowiska. Jest jednym z najważniejszych kryteriów, na podstawie których jest tworzona nowa polityka. Mierniki efektów ekologicznych są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach istniejących systemów kontroli i monitoringu. Pomiar poziomu emisji i imisji, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, są wykonywane w ramach działalności np. WIOŚ, RZGW, IMGW, a przyrost obszarów aktywnych przyrodniczo (lasów, łąk, terenów parkowych, użytków ekologicznych) znany jest instytucjom takim jak np. Urzędy Gmin, RDPL, Dyrekcje Parków Krajobrazowych.

Monitoring programu – najważniejszym wskaźnikiem jest monitorowanie realizacji poszczególnych zadań, które powinno się odbywać np. co roku, na podstawie zestawienia planu działań przewidzianych do realizacji z postępem ich wdrożenia. W przypadku nie osiągnięcia zaplanowanych zamierzeń należy dokonać analizy sytuacji i poznać jej przyczyny. Powodem mogą być np. brak czasu, pieniędzy, zasobów ludzkich lub też zmiana kolejności przewidzianych w programie zadań priorytetowych.

Monitoring odczuć społecznych – jest on sprawowany na podstawie badań opinii społecznej i specjalistycznych opracowań, służących jakościowej ocenie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, a także ocenie odbioru przez społeczeństwo efektów Programu, między innymi przez ilość i jakość interwencji zgłaszanych do powiatowych władz środowiskowych.

2.2. Monitorowanie założonych efektów ekologicznych.

W ocenie postępu wdrażania Programu Ochrony Środowiska oraz jego faktycznego wpływu na środowisko pomocna jest analiza i monitorowanie założonych efektów ekologicznych, jakie powinna przynieść realizacja wyznaczonych celów.

W efekcie realizacji wyznaczonych dla powiatu celów ekologicznych powinno uzyskać się zamieszczone efekty ekologiczne.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ostrowice

Tabela 24. Mierniki realizacji programu.

Cel	Mierniki
Cel 1 „Gorące punkty” – minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko w skali powiatu	<p>Jakość wód powierzchniowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wielkość redukcji emisji substancji ze źródeł położonych w „gorących punktach” • Wielkość powierzchni zdegradowanej w „gorących punktach”
Cel 2 Gospodarka wodna – zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody, zwiększenie zasobów w zlewniach oraz ochrona przed powodzią	<ul style="list-style-type: none"> • Jakość wód powierzchniowych • Jakość wód podziemnych • Udział ścieków komunalnych nieoczyszczonych • Procent redukcji azotu ogólnego i fosforu ogólnego w ściekach z oczyszczalni komunalnych • Udział zanieczyszczeń z produkcji rolnej • Udział ścieków przemysłowych nieoczyszczonych • Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
Cel 3 Gospodarka odpadami – zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnego systemu wykorzystania i unieszkodliwiania	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba miejscowości stosujących segregację odpadów (w przedziałach wg liczby ludności) • Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych / 1 mieszkańca / rok • Ilość wytworzonych odpadów komunalnych poddanych utylizacji / 1 mieszkańca / rok • Ilość odpadów wykorzystanych gospodarczo w zakładach produkcyjnych • Udział odpadów komunalnych składowanych w stosunku do odpadów wytworzonych rocznie • Udział odpadów przemysłowych składowanych w stosunku do odpadów wytworzonych rocznie
Cel 4 Poprawa jakości środowiska – zapewnienie wysokiej jakości powietrza	<ul style="list-style-type: none"> • Poziom zanieczyszczenia powietrza • Poziom hałasu
Cel 5 Racjonalizacja użytkowania surowców – racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów wraz ze wzrostem udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych	<ul style="list-style-type: none"> • Udział energii wytworzonej ze źródeł odnawialnych • Wskaźnik materiałochłonności przemysłu
Cel 6 Ochrona powierzchni ziemi – ochrona przed degradacją, rekultywacja terenów zdegradowanych	<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźnik lesistości • Udział powierzchni parkowej • Udział powierzchni zdegradowanej w stosunku do rekultywowanej w ciągu roku
Cel 7 Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych – zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności oraz rozwoju zasobów leśnych	<ul style="list-style-type: none"> • Udział powierzchni obszarów prawnie chronionych • Wielkość powierzchni lasów oraz struktura gatunkowa i wiekowa drzewostanów
Cel 8 Przeciwdziałanie poważnym awariom – ochrona przed poważnymi awariami oraz sprostowanie nowym wyzwaniom, czyli zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba opracowanych zewnętrznych planów operacyjno-ratowniczych • Liczba stwierdzonych wypadków z udziałem substancji niebezpiecznych
Cel 9 Zwiększenie świadomości społecznej – edukacja ekologiczna	<ul style="list-style-type: none"> • Wyniki badań społecznych

Dane źródłowe: Program Ochrony Środowiska dla woj. Zachodniopomorskiego 2002

